

*Сучасні
заклади освіти*
МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА

Комунальний заклад
«Запорізький обласний
інститут післядипломної
педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради

ТЕМАТИЧНА НОМІНАЦІЯ

**Упровадження інформаційно-комунікаційних
технологій в освітній процес: сучасні рішення
та перспективи розвитку**

ТЕМА КОНКУРСНОЇ РОБОТИ

**Цифровий гід: дендрологічні цікавинки парку
центра «Надія»**

АВТОРИ ДОСВІДУ

Кіченко Ірина Володимирівна,
директор, вихователь

Кузь Ганна Володимирівна,
вихователь-методист, вихователь

Ротар Олеся Сергіївна,
вихователь

**Заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) «Надія»
Запорізької міської ради**

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК

Байєр Ольга Миколаївна,
завідувач кафедри дошкільної освіти комунального закладу
«Запорізький обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької обласної ради,
кандидат психологічних наук, доцент,
член Асоціації психолінгвістів України

**Запоріжжя
2023**

Автори укладачі:

Ірина КІЧЕНКО, директор, вихователь закладу дошкільної освіти (центру розвитку дитини) “Надія” Запорізької міської ради;

Ганна КУЗЬ, вихователь-методист, вихователь закладу дошкільної освіти (центру розвитку дитини) “Надія” Запорізької міської ради;

Олеся РОТАР, вихователь закладу дошкільної освіти (центру розвитку дитини) “Надія” Запорізької міської ради;

Рецензенти:

Ольга БАЙЄР, кандидат психологічних наук, доцент, член Асоціації психолінгвістів України, завідувач кафедри дошкільної освіти, комунального закладу “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” Запорізької обласної ради

Світлана КОРОТКЕВИЧ, вихователь закладу дошкільної освіти/ясел-садка № 135 “Лебідь” Запорізької міської ради;

Єлізавета ДЕГТЯРЬОВА, вихователь закладу дошкільної освіти/ясел-садка № 100 “Гармонія” Запорізької міської ради

Науковий керівник:

Ольга БАЙЄР, кандидат психологічних наук, доцент, член Асоціації психолінгвістів України, завідувач кафедри дошкільної освіти, комунального закладу “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” Запорізької обласної ради

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання педагогічної ради закладу дошкільної освіти (центру розвитку дитини) “Надія” Запорізької міської ради № 4 від 30 серпня 2022 р.

СХВАЛЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради комунального закладу “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти” Запорізької обласної ради № 8 від 24 листопада 2022 р.

Анотація

Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) у новій редакції наголошує на необхідності формування природничо-екологічної компетенції дошкільників, яка полягає у формуванні здатності до природодоцільної поведінки дитини в різних життєвих ситуаціях. Необхідність формування екологічно доцільної поведінки дитини визначено і завданнями Національної доктрини розвитку освіти у XXI столітті, Концепції екологічної освіти України.

Навчально-методичний посібник “Цифровий гід: дендрологічні цікавинки парку центра “Надія” покликаний допомогти педагогу побудувати освітньо-виховний процес з питань формування емоційно-ціннісного ставлення дошкільника до природи змістовно і цікаво.

Мета посібника полягає у необхідності методичного забезпечення у цифровому форматі щодо діяльності педагогів у вихованні інтересу дошкільників до пізнання природи рідного краю, близького оточення, своєї держави України; навчання позитивному реагуванню на природне довкілля, демонстрації поваги до різних форм життя; формування елементарних знань про зв'язки між живими і неживими об'єктами природи, залежності об'єктів природи від екологічних факторів; формування у дітей дошкільного віку початкових уявлень про сталі дії та поведінку, усвідомлення дошкільниками необхідності збереження ресурсів планети.

У посібнику представлено: творчі розповіді про рослини парку на території закладу освіти, складені за допомогою технології сторітелінгу; банк цифрових QR кодів на створені педагогами відео-розповіді, розміщені на YouTube каналі закладу освіти разом з фото рослин; конспекти екскурсій подорожей дендропарком для дітей дошкільного віку.

Даний посібник рекомендовано до використання педагогами закладів дошкільної освіти при організації освітньо-виховного процесу у дистанційній та змішаній формі з наряду формування природничо-екологічної компетентності дошкільників та виховання сталих навичок життя.

ЗМІСТ

1	Введення	5
2	Основна частина	6
2.1	Теоретичне обґрунтування питань формування природничо-екологічної компетенції дошкільників засобами організації екскурсій дендропарком	6
2.2	Основна ідея навчально-методичного посібника	9
2.3	Опис створення та апробації посібника “Цифровий гід: дендрологічні цікавинки парку центру Надія”	11
2.4	Організація роботи закладу дошкільної освіти з апробації змісту посібника	12
3	Результативність роботи з апробації змісту посібника	15
4	Висновки	17
5	Список використаних джерел	20
6	Додатки	22
6.1	Критерії діагностування рівня сформованості природничо-екологічної компетенції	22
6.2	Тексти-описи рослин дендропарку	26
6.3	Конспекти екскурсій за екологічними маршрутами дендропарком	98
6.4	Цифровий гід (альбом QR кодів)	213

1. Введення

Сучасний швидкоплинний ритм життя, його висока інформаційна насиченість, використання педагогом в освітньому просторі новітніх комп'ютерних інформаційних технологій, використання соціальних мереж, які вже стали невід'ємними компонентами життя – все це суттєво впливає на саму життєдіяльність дитини та розвиток її мозку, і змінює фізіологічні умови існування дітей і може сприяти розвитку в них різних захворювань.

Але – світ дитинства має бути яскравим, живим і насиченим. Саме природа може стати тим могутнім джерелом пізнання, яке, через спілкування із нею, розкриває людині свої таємниці й робить її більш чутливою до навколишнього світу.

Отже, оскільки людина сама є частиною природи, потяг до всього живого закладений у ній від самого народження, та чи не найяскравіше виявляється в дитячому віці.

Актуальність даного посібника обумовлена сьогоденням. Саме сьогодні людство переживає надзвичайно складний і важливий час становлення своєї історії – період небаченого досі стану, загрозливого для самого існування цивілізації. Довкілля знищується, піддається руйнуванню, забруднюється. Під час активних бойових дій все навколишнє середовище зазнає вкрай небезпечних впливів, поруч із цим розвиток науково-технічного прогресу, винаходи нових зручних у користуванні, проте шкідливих товарів – все це збільшує втручання людини в природу і забруднення навколишнього середовища. Матеріали посібника допомагають формувати у дитини природодоцільну поведінку.

Дошкільний вік є найціннішим етапом у розвитку екологічної культури особистості. У цей вік малюк починає виокремлювати себе з навколишнього середовища, в нього розвивається емоційно-ціннісне ставлення до світу, що його оточує, формуються морально-екологічні основи особистості.

Тому перед педагогами постає завдання забезпечити формування у дітей нових форм мислення та поведінки у довкіллі, які припускають уміння прогнозувати і планувати, мислити творчо, критично та самокритично, відповідально і свідомо.

Маємо навчити дітей не лише знати, а й мати звичку відповідно діяти. А це потребує вибудовувати нові педагогічні моделі, нову педагогічну культуру та мислення, новий педагогічний зміст.

Отже сама ідея створення посібника «Цифровий гід: дендрологічні цікавинки парку центру “Надія”» виникла на цьому ґрунті. Він спрямований на формування у дошкільників мотивації до дій і моделей поведінки, орієнтованих на перехід від пасивного засвоєння знань до активного їх пошуку та високого рівня екологічної свідомості.

Втручання у природні процеси, прагнення людини панувати над природою призвело до забруднення повітря, води, ґрунту, продуктів харчування, що викликає в організмі людини тяжкі захворювання та зміни, все це згубно діє на здоров’я людей, позначається на спадковості.

Щоб призупинити цей процес глибокої екологічної кризи, потрібно змінювати докорінно мислення зростаючого покоління щодо власного ставлення до природи. І звісно дошкільний вік – є найвдалішим періодом для цього. Адже саме у дошкільників спілкування з природою є найбільш емоційним та відвертим. Потрібно навчити дитину бачити пряму залежність між екологією і здоров’ям. Про необхідність виховання емоційно-ціннісного та відповідального екологічного ставлення до природного довкілля, навчання природодоцільній поведінці, дотримання правил природокористування зазначається у Базовому компоненті дошкільної освіти [1, с.12].

2. Основна частина

2.1. Теоретичне обґрунтування питань формування природничо-екологічної компетенції дошкільників засобами організації екскурсій дендропарком

Формування у дітей екологічно доцільної поведінки сьогодні залишається актуальним.

Саме ж поняття “екологічно доцільна поведінка” утворено внаслідок поєднання

трьох понять “екологічність”, “доцільність”, “поведінка”, кожне з цих понять може набувати певного тлумачення залежно від контексту, в якому розглядається.

В законі України “Основні засади (стратегія) державної екологічної політики на період до 2030 року” проголошено, що формування екологічного світогляду, виховання особистості, здатної гармонійно співіснувати з довкіллям, раціонально використовувати й відтворювати природні багатства, бути психологічно готовою стати на захист природи нині є однією із актуальних проблем сучасності.

Розуміємо, що виховання компетентної особистості, людини з розвиненим критичним мисленням, з усвідомленим почуттям відповідальності не тільки за те, що відбувається зараз, а й за майбутнє, особистості, здатної бачити екологічні ризики, попереджати їх, знаходити раціональні шляхи вирішення є нині життєво необхідною потребою суспільства. Серед пріоритетних завдань суспільства визначено “впровадження освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності з метою формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості” [6].

Згідно ж з концепцією Нової української школи, екологічна грамотність, свідоме піклування про довкілля – є однією із ключових освітніх компетентностей, і визначено як “уміння раціонально та розумно користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров’я людини” [5].

Екологічне виховання – це процес формування гуманного, відповідального, бережливого ставлення людини до природи як унікальної цінності; утвердження у поглядах, переконаннях, моральних установках принципів раціонального природокористування, готовності до самообмеження і природоохоронної діяльності.

Екологічне виховання базується на екологічних знаннях. Однак наявність екологічних знань за відсутності відповідного ставлення до природи не гарантує екологічно доцільної поведінки особистості. Саме ставлення визначає характер цілей і мотивів взаємодії з природою, готовність обирати ті чи інші стратегії поведінки, стимулює екологічно доцільні вчинки.

Дошкільна освіта сьогодні спрямовує педагога на реалізацію компетентнісного

підходу в розвитку особистості. Природничо-екологічна компетентність дошкільника передбачає формування уявлень дитини про природне довкілля як цілісний живий організм, у якому взаємодіють повітря, ґрунт, рослини, тварини, люди в багатоманітності, єдності, русі, мінливості.

Для формування уявлень в дітей про цілісність природи потрібно актуалізувати знання про об'єкти та явища природи, про зв'язки й залежності, що існують у природі, і на цій основі формувати уявлення про природу як єдиний живий організм. Оскільки наявні уявлення дітей не гарантують їх дбайливого ставлення до природи й екологодоцільної поведінки, необхідно разом зі знанням й уявленням формувати відповідне ставлення до природи.

Формування природничо-екологічної компетентності в дітей дошкільного віку є актуальною проблемою сучасності, оскільки саме в дошкільному віці закладаються основи екологічної свідомості, екологічної культури, що впливають на поведінку та діяльність людини у природі. Сформованість природничо-екологічної компетентності дає можливість дитині, спираючись на наявні уявлення про цілісність світу природи, його самоцінність і вплив на життєдіяльність людей, самостійно й конструктивно діяти в різних ситуаціях, що вимагають вибору екологічно-доцільної діяльності, мотивує поведінку, взаємодію дітей з навколишнім природним середовищем відповідно до його законів і в гармонії з ним [2].

Таким чином, у формуванні природничо-екологічної компетентності дитини центральним аспектом є формування ставлення до природи як до цінності, усвідомлення єдності з природним світом, формування екологічно узгодженої діяльності в природі на основі еколого-природознавчих знань, ключовими серед яких є уявлення про зв'язки й залежності в природі [9].

Навчити дітей помічати красу довкілля, гармонійно співіснувати з природою та раціонально використовувати її багатства – ось пріоритетні завдання екологічного виховання дошкільників. Чітко усвідомивши в дошкільному дитинстві відповідальність за природу як живий організм, у майбутньому дитина відчуватиме невід'ємну потребу діяти заради збереження та відновлення її багатств [3].

Вважаємо, що ознайомлення дітей дошкільного віку з природою є засобом

створення у їхній свідомості реалістичних знань про навколишній світ, заснований на чуттєвому досвіді. Ці знання необхідні для формування матеріалістичного розуміння світу. Основою формування свідомого ставлення до природи (довкілля) є знання про неї [6].

Ознайомлення дітей дошкільного віку зі світом природи має вирішувати одне з головних завдань: допомогти дитині усвідомити себе активним суб'єктом природи, суб'єктом світу, у якому дитина живе.

Питання екологічного виховання молоді висвітлювали такі вчені-класики, Я. Коменський, В. Сухомлинський, С. Русова, Ж.-Ж. Руссо, Ф Фребель та ін. У сьогоденні особливий інтерес з даної проблематики представляють роботи Н. Верзиліна, А. Захлебного, І. Зверева, В. Ліпівського, В. Лях, І. Матрусова, А. Мамонтової, Л. Печко, С. Якименко та ін. Екологічне виховання дітей дошкільного віку досліджували Г. Беленька, Н. Горопах, Н. Лисенко, Н. Мешко, С. Ніколаєва, З. Плохій, В. Сухар, Г. Сухорукова та ін. Однак екологічне виховання у ЗДО часто не є пріоритетним, у свідомості дітей воно мало пов'язується зі здоров'ям. Тому нагальною є потреба у зміні ставлення вихователів до проблеми формування екологічної компетенції у дітей.

Відштовхуючись від завдань, які стоять перед педагогами щодо екологічного виховання малюків, та визначення компетенції як сукупності взаємозалежних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задають певне коло предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності щодо них [8, 175 с].

2.2. Основна ідея навчально-методичного посібника

Ідея цього посібника виникла не випадково. Природа, що навколо нас, є невичерпним джерелом енергії та пізнання, природа завжди із задоволенням розкриває нам свої таємниці.

Всі ми знаємо, що малята дошкільники дуже допитливі, їм завжди цікаво все що є навколо, і особливий інтерес діти завжди проявляють до природи.

Саме тому цей інноваційний освітній проєкт був створений нами аби задовільнити цю природну цікавість дітей до навколишнього і, водночас, розуміючи, що покоління сучасних дітей має вже певні навички та цікавість до цифрових технологій, створили свій проєкт інтерактивним, із використанням сучасних мультимедійних технологій.

Посібник «Цифровий гід. Дендрологічні цікавинки парку центра “Надія”» – це інноваційний освітній продукт, який базується на візуальному оформленні простору території закладу освіти та створенні змістовного контенту для роботи з дошкільниками, що відбувається з використанням сучасних інформаційних технологій в організації дистанційної форми освітнього процесу.

Робота в рамках реалізації завдань передбачає взаємодію з батьками, спрямовану на формування пошуково-дослідницьких навичок дітей та ціннісного відношення до природного довкілля, виховання високого рівня екологічної свідомості.

База апробації посібника – заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) “Надія” Запорізької міської ради.

Основна мета посібника: створення методичного забезпечення у цифровому форматі щодо формування у дітей

дошкільного віку екологічного світогляду, навичок гармонійного співіснування з довкіллям й раціонального використання і відтворення природних багатств, національно-патріотичного виховання дошкільників в процесі еколого-зорієнтованої діяльності та зміцнення національної ідентичності малюків засобами змістовного цифрового контенту та візуального оформлення території ЗДО, спрямованого на зниження тривожності дітей, убезпечення їх від хвилювань і страхів.

Завдання реалізації змісту посібника:

- розвиток у дітей інтересу до пошуково-дослідницької діяльності, бажання слухати нову інформацію та відтворювати її в практичній діяльності;
- вдосконалення вмінь користуватися набутими знаннями, робити висновки;
- формування навичок відтворення своїх набутих знань, бачення кінцевого результату і вираження вражень у художньо-естетичній та практичній діяльності;
- розвиток допитливості, проявів фантазії і творчості;
- забезпечення емоційного відгуку від результатів своєї пошуково-дослідницької діяльності;
- залучення дошкільників до партнерської діяльності;
- виховання у дітей бережливого ставлення до природного довкілля рідного краю, країни;
- формування в дітей мотивації до вивчення різних тем, збагачення їхнього словника, закріплення знань та умінь, отриманих під час активностей, розвиток дитячої творчості.

2.3. Опис створення та апробації посібника «Цифровий гід: дендрологічні цікавинки парку центру “Надія”»

Інноваційний освітній продукт «Цифровий гід. Дендрологічні цікавинки парку центра “Надія”» створювався в декілька етапів.

Протягом кількох років, завдяки плідній співпраці адміністрації закладу із батьківською спільнотою, на території закладу був устаткований дендропарк із культивуванням різних порід дерев, чагарників та квітів. Наш дендропарк містить живі колекції різних видів рослин і може бути призначений для проведення дослідів.

Метою першого етапу було створення якісного змістовного фото, відео та аудіо контенту для оформлення дидактичних матеріалів для дітей дошкільного віку.

Командою педагогів центру “Надія” було укладено 40 розповідей про рослини, що висаджені на території дендропарку ЦРД “Надія” із застосуванням технології сторітелінгу. Такі розповіді носять інформативний характер та, водночас, вони є цікавими, пізнавальними і мають художнє оформлення (див. Додаток 6.2).

Другий етап роботи був розпочатий зі створення творчої групи закладу, до складу якої увійшли вихователь-методист Г. Кузь, керівник гуртка С. Колеснікова та вихователі Ю. Вітер, А. Конотопець і К. Шапальчук. Учасниками творчої групи за складеними розповідями створювався відеоконтент із доббором фото і відео матеріалів та озвучуванням. Дані відео розміщено на офіційному YouTube каналі закладу освіти. Водночас велась робота щодо створено QR кодів – відповідників відео розповідям, із використанням платформи онлайн-генератора (див. Додаток 6.4).

Під час екскурсії нашим парком, використовуючи ці QR коди, які розміщені на території закладу, кожний охочий може побачити унікальну рослину і почути авторську розповідь про кожного “мешканця” нашого дендропарку. В умовах воєнного стану дана діяльність сприятиме відвертанню уваги дітей від хвилювань, страхів та сприятиме зниженню тривожності, адже змістовна прогулянка на свіжому повітрі сприяє покращенню емоційного стану.

Звісно за одну екскурсію немає можливості прослухати всі історії та подивитися на усі перлини нашого парку. Тому на наступному етапі творчою групою було розроблено маршрути екскурсій територією дендропарку, і творча група педагогічного колективу закладу долучилася до складання конспектів екскурсій за маршрутами, що були складені. Усього 17 маршрутів (див. Додаток 6.3).

2.4. Організація роботи закладу дошкільної освіти з апробації посібника

Робота в закладі дошкільної освіти з формування в дитини природничо-екологічної компетенції займає досить важливе місце в розвитку пізнання дитиною навколишнього світу, вихованню в неї емоційно-ціннісного

ставлення до природи, виробленні гуманного ставлення до всього живого і формуванні навичок природо доцільної поведінки.

Працюючи з дітьми з даного напрямку, усвідомлюємо необхідність дотримання певних принципів виховання, спираючись і на екологічні принципи, серед яких:

- усвідомлення загального взаємозв'язку у живій природі, який пояснює взаємообумовленість кожного елементу навколишнього, що складає певну систему, втрата одного з яких може мати непередбачувані наслідки;
- прогностичності, який передбачає відповідальність кожного за збереження середовища життя для майбутніх поколінь;
- єдності інтелектуального та емоційно-вольового початків в діяльності вихованців з вивчення й поліпшення стану довкілля;
- принцип потенційної корисності, який проголошує, що навіть некорисна, або навіть і шкідлива на перший погляд істота, може мати питому вагу в майбутньому, адже невідомо, які зміни на планеті можуть відбутися, тому слід обережати кожен вид рослин та тварин і не допускати їх зникнення;
- принцип різноманітності всього в природі, що визначає її повноцінне, стійке і довговічне існування.

Розпочинаючи роботу за посібником педагог, організовуючи прогулянку вихованців, поступово знайомить дітей із різновидами рослин дендропарку по чергово та змінами, що відбуваються із ними в різні пори року. Розповідаючи про природу, вихователь озброює дітей науковими знаннями. Найкраще діти розуміють і

запам'ятовують матеріал саме під час живого спілкування з природою, на прогулянці, під час екскурсій. Саме тому досить великий потенціал має організована інтегрована пошуково-дослідницька діяльність на свіжому повітрі. Під час екскурсії нашим парком, використовуючи розташовані таблички із QR кодами, які розміщені на території закладу, кожний охочий може побачити унікальну рослину, почути авторську розповідь про кожного мешканця нашого дендропарку, поспостерігати за справжніми прикрасами Землі.

Розпочинаючи формувати екологічну свідомість у молодших дошкільників, звертаємо увагу дітей на привабливість об'єктів природи (квітка, дерево, комаха, пташка, тощо), їх яскравість, зауважуємо на неповторності природних явищ (веселка, хмари, захід сонця, іній, роса, блискавка тощо). У середньому дошкільному віці починаємо робити акцент на незвичному, незрозумілому, такому, що може викликати здивування і змусити замислитись. Ставити запитання,

досліджувати, експериментувати. У цей віковий період доцільним є залучення дошкільнят до догляду за живими об'єктами природи, квітником чи городом. Саме в цьому віці у дітей формується турботливість, доброта, відповідальність за навколишнє, до об'єктів, за якими вони здійснюють догляд. В роботі з зі старшими дошкільниками важливо спрямовувати їх увагу на уміння бачити красу і значимість кожної пори року, вчити орієнтуватися у причинах забруднення навколишнього середовища та спричинених наслідках. Важливо виховувати в дітей бажання переносити своє ставлення та турботу до природи за межі закладу дошкільної освіти, у власне життя вдома. Саме в цьому віці важливим завданням є виховання соціальної відповідальності, запровадження природоохоронної діяльності. Саме участь вихованців у діяльності, спрямованій на збереження і збагачення природи рідного

краю, сприятиме розвитку в них відповідального та бережного ставлення до довкілля, допоможе сформувати необхідні уміння і навички.

Після початкового етапу знайомства дітей з окремими рослинами в процесі прогулянок та спостережень, здійснюються екскурсії за вже розробленими маршрутами. Вихованці здійснюють ознайомчу прогулянку маршрутом “Таємниці дерев” де дізнаються про особливості саме дерев, що ростуть у нашому парку. Інший маршрут веде дошкільнят до “Світу квітів”. Ще один маршрут пролягає серед чагарників нашого дендропарку. Є цікавий маршрут, який знайомить малюків з реліктовими рослинами, що висаджені на території дендропарку центру “Надія”.

Такі освітні подорожі парком – це така собі наукова база для навчально-виховної та дослідницької роботи з вихованцями. На такій прогулянці діти роблять перші кроки у пізнанні різноманітного чарівного світу рослин, самі розкриваються як талановиті обдаровані особистості.

Слід наголосити, що кожна екскурсія – це організована інтегрована діяльність з обов’язковим включенням пошуково-дослідницької, художньо-естетичної та рухової діяльності.

Впровадження матеріалів даного посібнику сприятиме формуванню в дітей мотивації до вивчення різних тем, збагаченню їхнього словника, закріпленню знань та умінь, отриманих під час активностей, розвитку дитячої творчості.

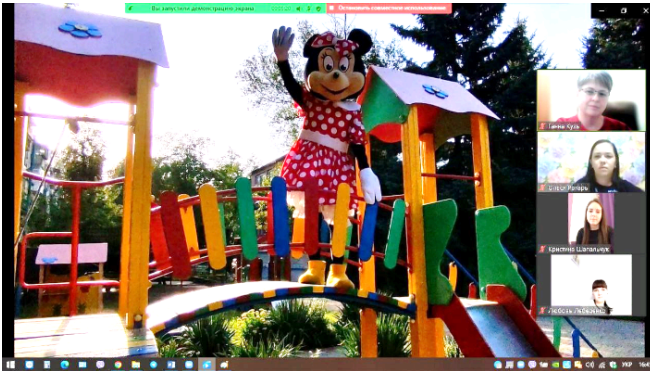

3. Результативність роботи з реалізації посібника

Очікувані результати:

- формування в дітей навичок спрямованих на сталий розвиток;
- оволодіння дошкільниками компетентностями, що сприяють розвитку нових форм мислення, зорієнтованих на високий рівень екологічної свідомості та формуванню природо доцільної поведінки;

- формування проявів креативності, творчості в художньо-естетичній діяльності дошкільника на засадах інтеграції;
- усвідомлення старшими дошкільниками необхідності збереження ресурсів Землі та особистої причетності до майбутнього суспільства і природи;
- свідоме використання дітьми знань про природу в різних видах діяльності та життєвих ситуаціях.

Матеріали даного посібника укладено відповідно до вікових можливостей дітей та спрямовують освітній процес на досягнення соціально закріпленого результату, зорієнтованого на цілісний та загальний розвиток дитини.

Умови реалізації матеріалів посібника відповідають санітарно-гігієнічним вимогам, нормативно-правовим актам для закладів дошкільної освіти, правилам безпеки під час організації освітньої діяльності (у тому числі у дистанційній формі). Зміст посібника і його структура відповідають вимогам базового компоненту дошкільної освіти та чинних програм, зокрема програмно-методичного комплексу “Впевнений старт”, за яким працюють групи дошкільного віку ЦРД “Надія”.

Отже, у результаті планомірної і послідовної роботи з формування екологічної свідомості дітей досягнуто позитивні зміни: сформовано початкові навички екологічної культури; свідоме ставлення до об’єктів, явищ природи; екологічне мислення. Діти швидко оволодівають практичними діями з охорони природи; вчать експериментувати, аналізувати, робити висновки. В них з’являється бажання спілкуватися з природою і відтворювати свої враження через різні види діяльності.

Здійснити оцінку щодо результативності впровадження матеріалів даного посібника можна

використавши розроблені критерії вивчення рівня сформованості природничо-екологічної компетенції дошкільників (див. Додаток 6.1).

4. Висновки

Екологічне виховання в закладі дошкільної освіти передбачає надання кожній дитині можливості брати участь у природничій діяльності, що сприятиме не тільки формуванню природничо-екологічної компетенції і екологічного світогляду, а й формуванню навичок сталої поведінки, спрямованої на збереження й охорону природи. Також запровадження роботи за даним посібником сприятиме системному підходу, що поєднуватиме екологічне виховання з сенсорно-пізнавальною діяльністю та матиме вплив на формування соціально-громадянської компетентності.

Дослідницько-експериментальна діяльність, організована в рамках впровадження матеріалів, стане важливою ланкою в природничо-екологічному, моральному та художньо-естетичному

розвитку дошкільників і загалом сприятиме соціалізації вихованців. Адже пошуково-дослідницька діяльність є досить ефективною формою ознайомлення дітей з природним середовищем.

Оскільки дошкільники дуже допитливі, саме цей віковий період є особливо сприятливим для розвитку психічних пізнавальних процесів, а доступна самостійна пошукова діяльність дошкільників в рамках організованих екскурсій створює широкі можливості саме для виховання в дітей емоційно-ціннісного ставлення до природи та розуміння її значення; при цьому діти опановують вміння аналізувати, порівнювати, знаходити та виправляти помилки.

Можна наголосити про вплив даної роботи на формування в дошкільників самостійності, ініціативи, що є вкрай важливими навичками, орієнтованими на сталий розвиток. Участь в процесі дослідження природи є важливим, оскільки

вміння, що формуються у даному процесі, переноситимуться на інші види діяльності впродовж усього життя. До таких умінь належать спостереження, порівняння, класифікація, опис, вимірювання тощо. Виходячи з практичного досвіду роботи з дітьми, можна зробити висновок про позитивні результати проведеної роботи.

Експериментування, дослідження, милування природою тощо сприяє формуванню в дітей уявлень про об'єкти, предмети та явища природи, активізує пізнавальний розвиток і закладає основи для усвідомлено правильного ставлення до об'єктів природи, формує культуру інженерного мислення

Це дає поштовх для розвитку пізнавальних інтересів дітей, розширення досвіду орієнтування в довкіллі, впливає на сенсорний розвиток, розвиток допитливості та пізнавальної мотивації, на формування пізнавальних дій, становлення свідомості; розвиток уяви і творчої активності; формування первинних уявлень про об'єкти, властивості й відносини об'єктів довкілля (форму, колір, розмір, матеріал, звучання, ритм, темп, причини і наслідки тощо); сприяє розвитку сприйняття, уваги, пам'яті, спостережливості, здатності аналізувати, порівнювати, визначати характерні, суттєві ознаки предметів і явищ навколишнього світу; сприяє формуванню вміння встановлювати найпростіші зв'язки між предметами і явищами, робити найпростіші узагальнення, що в подальшому буде сприяти різнобічному розвитку кожної дитини.

Так само ми дійшли висновку, що організована діяльність в природі позитивно впливає на розвиток навичок предметно-практичних та технологічних навичок, може сприяти ранній профорієнтації вихованців, формуванню готовності до усвідомленого вибору майбутньої професії.

На позитивні результати освітньої діяльності вплинуло:

- створення системи освітньої діяльності (в очній, дистанційній та змішаній формах) щодо використання екскурсій-подорожей дендропарком у формуванні природничо-екологічної компетентності дошкільників;
- складання творчих розповідей про рослини парку, розроблених за допомогою технології сторітелінгу та банку цифрових QR кодів з покликаннями на відео розповіді, розміщені на YouTube каналі;
- визначення змістовних критеріїв оцінювання рівня сформованості природничо-екологічної компетенції дошкільників;
- поєднання науково-теоретичних засад професійної діяльності з даного напрямку з педагогічною практикою;
- підвищення професійної компетенції педагогів.

У зв'язку з тим, що даний посібник містить:

- теоретичне обґрунтування проблеми формування природничо-екологічної компетенції дошкільників;
- банк творчих розповідей про рослини дендропарку;
- цифровий банк QR-кодів посилань на відео розповіді;
- добірку конспектів екскурсій дендропарком для груп дошкільного віку;
- змістовні критерії оцінювання рівня сформованості природничо-екологічної компетенції дошкільників, він може бути корисним для організації

освітнього процесу у різних формах його реалізації з еколого-зорієнтованої діяльності в закладі дошкільної освіти під час воєнного стану та пост конфліктний період.

Конспекти екскурсій підібрані з урахуванням вікових особливостей та складових природничо-екологічної компетентності дошкільників.

Підготовка матеріалів посібника з даної проблеми допомогла розширити можливості різних видів діяльності спрямованих на якісну організацію освітньо-виховної роботи щодо задоволення освітніх потреб здобувачів з урахуванням сучасних тенденцій та викликів освіти сьогодення.

Даний досвід може доповнюватися новими матеріалами, формами роботи, іграми, більш ефективними методами діагностики. Практичне значення роботи полягає у створенні системи освітньої діяльності щодо використання екскурсій-подорожей дендропарком у формуванні природничо-екологічної компетентності дошкільників.

В межах запропонованої системи може здійснюватись стимулювання допитливості та підтримка інтересу до навчання і пошуку знань, мотивація до самостійних досліджень, формування навичок сталої поведінки.

Рекомендовано використовувати даний посібник вихователям, керівникам гуртків, творчим педагогам ЗДО, які зацікавлені в роботі по забезпеченню пізнання дитиною природи і формування навичок доцільної поведінки.

Методична і технологічна забезпеченість посібника дає можливість творчим педагогам будувати власну діяльність з даного напрямку освітньої діяльності.

Сподіваємося, що даний посібник, може допомогти зацікавленим педагогам в організації роботи щодо забезпечення виконання освітнього напрямку “Дитина в природному довкіллі” Базового компоненту.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція. Авторська група: Байєр О. М., Безсонова О. К., Брежнєва О. Г., Гавриш Н. В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнєєва О. Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М. А., Мордоус І. О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О. Д., Шевчук А. С. Затверджений наказом МОН України від 12.01.2021 № 33;

2. Беленька Г. В., Науменко Т. С., Половіна О. В. Дошкільнятам про світ природи: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. С. 12-14.
3. Живіріхіна Л. А. Формування екологічної компетенції дошкільників. Таврійський вісник освіти. 2014. № 4. С. 69-75.
4. Моніторинг досягнень дітей дошкільного віку згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти: методичний посібник / за заг. редакцією Т. В. Киричук, О. М. Кулик, Н. М. Шаповал. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. – 272 с.
5. Нова українська школа: poradник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ “Видавничий дім “Плеяди”, 2018. – 206 с.
6. Присяжнюк Л. Еколого-природнича освіта дошкільнят у поліфонії інноваційних підходів. Палітра педагога. 2017. № 6. С. 3-8.
7. Про концепцію екологічної освіти в Україні. Електронний ресурс. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua>
8. Федорова М.А. Психологічні основи виховання моральних цінностей особистості / М. А.Федорова // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. Наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне : РДГУ, 2016. – Випуск 13 (56). – 175 с.
9. Формування емоційно-ціннісного та відповідального ставлення дітей дошкільного віку до природного довкілля: методичні рекомендації / уклад. Лабайчук Л. В. та ін.; за заг. ред. Т. І. Туркот. Херсон: КВНЗ “Херсонська академія неперервної освіти”, 2015. 68 с.

Критерії діагностування рівня сформованості природничо-екологічної компетенції

Вікова група	№ з/п	Результати освітньої роботи з дошкільником
Молодший дошкільний вік	1	Має виражений інтерес до інформації природничого характеру
	2	Знає про компоненти природи, її стани, якості та властивості
	3	Спостерігає помічає та називає природні явища
	4	Помічає у природному довкіллі нове і невідоме
	5	Уміє вживати слова-ознаки на позначення природних явищ
	6	Розрізняє і називає рослини найближчого оточення
	7	Знає про рослини найближчого природного довкілля, їх будову, смакові якості
	8	Спільно з дорослими вирощує рослини та доглядає за ними
	9	Знає про професії, пов'язані з роботою в природі
	10	Має елементарні уявлення про Сонце, Місяць, зорі
	11	Має бажання берегти природу, бути чуйною до неї, робити позитивні вчинки
	12	Свідомо оцінює свою турботу про навколишній світ як власну позитивну рису особи
	13	Має інтерес до живих істот, розуміє потребу збереження природи

Середній
дошкільний вік

- 1 Має загальне уявлення про життя людей на планеті Земля, яка має форму кулі
- 2 Знає, що повітря є навколо нас, ним дихає все живе
- 3 Знаю, що вітер – це рух повітря, він може бути корисним чи завдавати шкоди
- 4 Знає, що на суші є рівнини, гори, пагорби, яри, у надрах планети – корисні копалини
- 5 Знає, як називаються водойми на Землі, що вода буває прісна та солоня
- 6 Має елементарні уявлення про природні явища
- 7 Характеризує зміни в природі кожної пори року
- 8 Має знання про пори року, їх прикмети, характерні ознаки, послідовність
- 9 Володіє знаннями про стан погоди, повітря, глини, піску, природних явищ
- 10 Має уявлення про природні явища, їх вплив на стан природи
- 11 Знає назви рослин найближчого оточення
- 12 Має уявлення про значення сонця й води для рослин
- 13 Вирощує рослини та доглядає за ними спільно з дорослими
- 14 Розрізняє види тварин: комахи, риби, птахи, звірі; називає середовище їх існування
- 15 Має сформований рівень догляду за живими істотами
- 16 Знає про корисні та небезпечні рослини і тварини
- 17 Знає про те як людина використовує природне довкілля
- 18 Знає про поведінку в природі, бережливо ставиться до неї
- 19 Усвідомлює значення повітря, води, ґрунту, рослин тощо для діяльності людини, для себе

Старший дошкільний вік	20	Усвідомлює себе частиною великого світу природи, розуміє залежність власного здоров'я від стану природи, її розмаїття та краси
	21	Виявляє бажання допомогти природі, захистити її
	1	Виявляє виражені позитивні емоційно-естетичні реакції на явища та об'єкти природи, прагне до взаємодії з природою
	2	Має загальне уявлення про життя людей на планеті Земля, яка має форму кулі та складається з повітря, суші та води
	3	Знає, що повітря навколо нас, ним дихає все живе. Розрізняє ознаки повітря, їх залежність від пори року
	4	Усвідомлює, що вітер це рух повітря, може бути різної сили, може бути корисним чи завдавати шкоди
	5	Має уявлення, що суша може бути різної форми. Знає що на суші будують житло, обробляють ґрунт
	6	Знає, що вода на Землі буває прісна і солоня, у ній живуть рослини і тварини, вона потрібна всім живим істотам
	7	Розрізняє стани води, розуміє як вона надходить до осель, як впливає на вироблення енергії, освітлення і опалення
	8	Цікавиться інформацією природничого характеру, має бажання зрозуміти суть явищ, визначити взаємозв'язки
	9	Здатна до широкого орієнтування у природному середовищі
	10	Називає пори року, їх прикмети, ознаки, вміє вести календар природи
	11	Усвідомлює причини природних явищ, розрізняє та характеризує їх
	12	Розрізняє та називає найпоширеніші рослини своєї місцевості. Розуміє, що вони виділяють кисень, забезпечують їжею тварин, людей

- 13 Усвідомлює, що рослини потребують світла, води, поживного ґрунту, залежать від стану погоди
- 14 Має уявлення про дикорослі, культурні, кімнатні, лікарські рослини
- 15 Розуміє, що зміни в житті рослин відбуваються відповідно до пір року, потребу охороняти рослини
- 16 Орієнтується в тому, що довкілля та життєдіяльність людини взаємопов'язані
- 17 Має уявлення, що люди здійснюють природоохоронні заходи для збереження та відновлення тварин і рослин, що зникають
- 18 Обізнана з природним середовищем планети Земля та Всесвітом як цілісним організмом
- 19 Усвідомлює себе частиною великого світу природи, знає про залежність свого здоров'я, настрою, активності від стану природи, її розмаїття і краси
- 20 Прагне до самостійних дій у природі (доглянути кущ, дерево, протидіяти тим, хто шкодить)
- 21 Має початкові уявлення про дії та поведінку, орієнтовані на сталий розвиток
- 22 Може пояснити на елементарному рівні необхідність сталого способу власного життя

ЗМІСТ

№ з/п	Розповідь про рослину	сторінка
1.	Барвінок	28
2.	Береза	29
3.	Бересклет	31
4.	Бузок	33
5.	Вербена	34
6.	Гібіскус	36
7.	Гінгко білоба	37
8.	Горіх	39
9.	Горобина	41
10.	Гортензія	43
11.	Дерен	45
12.	Дуб	46
13.	Жасмін	48
14.	Ірис	49
15.	Калина	51
16.	Каштан	52
17.	Клематис	54
18.	Клен	56

19.	Липа	57
20.	Магнолія	59
21.	Мальва	61
22.	М'ята	63
23.	Осика	64
24.	Папороть	65
25.	Петунія	67
26.	Півонія	69
27.	Плющ	70
28.	Рододендрон	72
29.	Сальвія	74
30.	Слива Піссарді	76
31.	Сосна	77
32.	Спірея	79
33.	Троянда	80
34.	Тюльпанове дерево	82
35.	Форзиція	83
36.	Хоста	85
37.	Черемшина	86
38.	Чорнобривці	88
39.	Юка	90
40.	Ялівець	92

41.	Ялинка	93
42.	Ясен	95

Барвінок

Барвінок є багаторічною, вічнозеленою рослиною з красивими блискучими листям. Квітки у барвінку одиночні, розташовані в пазухах листя. Барвінок відноситься до невибагливих рослин. Він здатний рости і в тіні і на сонці. У природних умовах барвінок, як правило, зростає на лісових галявинах практично на всій території України.

У природі існує близько 12 видів барвінку. Квіти барвінку бувають не тільки блакитні, а й фіолетові і ніжно сині. Новітні форми ще мало поширені, але вони мають і біле забарвлення квітів і навіть червоне.

Цю рослину назвали так на честь кохання юнака Бара та дівчини Вінки. Наукова ж назва походить від латинського слова, що в перекладі означає “перемагати”.

Барвінок зберігає зелений колір листя навіть під сніговим покривом. Витривалість і неабияка живучість цієї рослини оспівані в народних піснях:

барвінок в українському фольклорі символізує молодість та кохання, шлюбні відносини.

На Україні вельми шанували цю рослину за її красу та морозостійкість, – протягом усієї зими тендітні листочки нагадують про вічну молодість. Про цю квітку існує велика кількість легенд та міфів.

Згідно з народним звичаєм, навесні парубки збирали барвінок і дарували коханій. Коли дівчина брала квітку, то це означало, що вона не проти стати дружиною цього парубка. Наречені також збирали квіти й своїми руками плели з них вінок, котрий надівали милому, співаючи пісню. На весіллі вінком, спленим із барвінку, квітчали молоду. Жодне весілля не обходилося без цього. У народі вважалося, що барвінок квітне на щастя, а в'яне на горі. Тому цій рослині приділялася така велика увага.

Барвінок оспіваний у багатьох піснях нашого народу й у віршах багатьох поетів. У барвінку купали немовлят, щоб вони росли гарними і здоровими. Барвінкові вінки носили дівчата: адже він ріс біля кожної криниці і завжди був під рукою.

За однією з легенд у ніч на Івана Купала дівчата плели вінки, а потім кидали їх на воду Черемоша, щоб знайти судженого. Одна з дівчат так захопилась збиранням квітів, що не помітила як заблукала далеко у лісі. Вона кликала своїх подруг на допомогу. Та дарма, лиш таємниче відлуння відгукувалося на її голос.

А ніч, ця чудова купальська ніч, творила в лісі справжні дива: чулися голоси якихось птахів, на галявині завели свій танок лісові мавки. А під темними кущами розквітали небачені квіти. Вони розкривали свої ніжні пелюстки і сяяли сріблясто, манили до себе, ніби обіцяли розкрити якусь таємницю.

Нахилилася Лада, зірвала квітку, вплела до свого барвистого вінка. І сталося диво: засвітився вінок голубуватим світлом. Замість різнобарвних лісових квітів з'явилися у вінку темно-зелені гладенькі листочки, а з-поміж них визирнули ніжно-блакитні п'ятипелюсткові квіти. І почула дівчина тихий голос, який вказав їй, що п'ять пелюсток цієї квітки – то п'ять основ щасливого подружнього життя: перша пелюстка – то краса, друга – ніжність, третя – незабутність, четверта – злагода, п'ята – вірність.

Молодь відтоді плете вінки з барвінку, аби жила на землі щаслива й вірна любов. У давнину люди вважали, що барвінок захищає від усього злого. Тому часто його вивішували над дверима; його ніколи не викидали на смітник, а лише в річку, щоб він не загинув від спраги.

Ми цінуємо барвінок за його «лікарську допомогу»: з нього виготовляють ліки від дуже важких хвороб. Але не менше ми цінуємо його за витончену красу.

Барвінок – символ України. За українськими народними уявленнями, барвінок символізує трійцю: батька, матір, дитя; дитинство, зрілий вік, старість; весну, літо, осінь; вічне нев'януче кохання, нестаріюче життя та довгу пам'ять.

Береза

Береза – одне з найпоширеніших дерев, відноситься до листопадних дерев сімейства Березові. Береза є одним з найбільш поширених порід дерев в нашій країні. Існує близько 100 видів берез. Натрапити на неї можна де завгодно, хоч у теплих країнах, хоч у холодних північних краях. Вона дуже помітна на фоні інших дерев завдяки своїй білій корі. У порівнянні з хвойними, березові гаї завжди здаються дуже світлими.

З давніх-давен березу вважали найважливішим ресурсом для людини, в хід йшло все – кора, квітки, деревина. Складно переоцінити важливість цього дерева. Але чим же береза цікава та цінна?

Береза довгожителька, і живе за 150-320 років. Вона має дуже багато корисних властивостей, наприклад, навесні за день береза може видати до 50 літрів корисного і смачного соку, який дуже позитивно впливає на наше з вами здоров'я. Є навіть заводи з виготовлення березового соку, які виділяють і продають в магазини відмінний продукт.

Бруньки берези можна використовувати в різних настоях і зіллях, в лазнях дуже добре застосовуються березові віники, які прибирають всі недуги і хвороби.

Листочки у берези невеликі та мають зазубрені краї. Влітку вони яскраво-зелені, восени – яскраво-жовті. На зиму береза скидає своє листя і

вкривається сніговою ковдрою. Береза взимку теж унікальна за своєю красою і може бути навіть красивішою ніж влітку.

Насіння берези – дуже маленькі і легкі. Близько п'яти тисяч насінин важать лише один грам.

Гілки у “жіночого” дерева ростуть в сторони, а у чоловічої – “вгору”.

Кору берези використовують для будівництва та побутових потреб в повсякденних справах. У житті люди навчилися користуватися прикметами, якщо припустимо, навесні виділяється багато соку, то це до дощового літа, і навпаки. По корі дерева можна припустити, коли починати посів зернових, наприклад вівса, коли листя розпускаються, тоді й варто сіяти.

Раніше, до винаходу паперу, використовували березову кору молодих дерев для письма. Березу застосовували так само в лікувальних цілях і досі продовжують використовувати її лікувальні властивості. Роблять відвари з листя і бруньок дерева, які допомагають впоратися з авітамінозом. У фармацевтиці вона необхідна для виробництва активованого вугілля.

Існує так звана залізна береза, яка росте на далекому сході, зрівнятися може зі зварювальним залізним швом. Так само застосування цього дерева широко поширене в господарських потребах, береза відноситься до твердих порід. Виготовляють держак на штикові та совкові лопати, живці на молотки та кувалди і інше.

Назва берези походить від імені – берегиня, присвяченій стародавній та слов'янській богині, яка була матір'ю всіх добрих задумом духів і добрих сил.

У медицині березова сировина використовується як дьоготь, який має профілактичні та протизапальні властивості.

Невибагливе деревце, полюбилося народу за його добрі і безцінні якості.

Бересклет

Бересклет це дивовижна і дуже невибаглива рослина яка може рости як на відкритому сонці, так і в півтіні, його назва вказує на зв'язок з грецьким корінням, в перекладі з цієї мови означає “славний”, або рослина “з хорошим ім'ям”. В народі ця

рослина називається по-різному, найкрасивішими назвами стали: бруслина, квітовнік та веретенне дерево. Всього налічується 220 видів рослини, серед яких 130 – вічнозелених.

Серед них є рослини, які виглядають як кущове дерево, наприклад, бересклет великокрилий. який сягає заввишки 9 м., бересклет бородавчастий, або мало квітковий, досягає двох метрів, а бересклет європейський зростає в широколистяних лісах на сонячних схилах висотою до 6 м. Його квітки зібрані в суцвіття зеленувато-білого кольору радують своїм цвітінням протягом 20 днів.

Бересклет карликовий зазвичай росте вздовж річок на схильних берегах України, Кавказу, Румунії та Китаю висотою до 1 м.

Найпопулярніший в ландшафтному дизайні України почвопокрівний Бересклет Форчун. Його часто можна побачити на вулицях міст, у скверах та парках. Ця рослина чудово прижилася і в нашому дитсадку.

Це вічнозелений чагарник, до 40 см заввишки. Безліч його сортів з строкатим листям приємно урізноманітнюють і прикрашають передній план наших квітників. Він чудово виглядає на альпійських гірках, з успіхом його можна використовувати і для вирощування в контейнерах.

Рослина прибула до нас з Китаю, і вже дуже давно адаптувалася до наших місцевих погодних умов, та до непередбачуваних зим. Його стебла, стикаючись із землею, утворюють у вузлах додаткові корені, за допомогою яких він може легко вкорінюватися, а також підніматися вгору, чіпляючись за різні опори.

Квітки дрібні, зеленувато-білі, плоди світло-жовті, неїстівні, як і у всіх інших видів бересклетів. На основі бруслини Форчун створено дуже багато декоративних сортів, що розрізняються забарвленням невеликого, від 2 до 6 см, листя.

У більшості сортів листя строкаті та яскраві: на зеленому тлі різних відтінків можна побачити білі мазки і штрихи, дивовижні жовті або золотаві окантовки, а у деяких сортів листя рожеві, червоні або пурпурні.

Також бересклет відомий своїми цілющими властивостями: Він оздоровлює повітря в приміщенні, у якому росте. Крім цього, деякі види бересклету мають

медичне значення. Наприклад, кору бересклету Зібольда у Китаї застосовують як спазмолітичний і протиглистовий засіб.

У Великобританії кору бересклету темно-пурпурного застосовують як жовчогінний та діуретичний засіб. Всі частини рослини отруйні для людини і тварин, тому препарати варто застосовувати, тільки порадившись із лікарем.

У стародавній легенді говориться що одна відьма створила цю рослину отруйною, тому що її дуже розізлили та скривдили люди. Коли відьма подивилася на муки та страждання людей, то звільнила від чар бересклет, переробивши його на лікарську рослину. Сама ж відьма перетворилась на сіреньку пташку, яка й досі харчується плодами бересклету та розносить насіння рослини по світу. Цікавим є також і повір'я про бересклет: якщо насіння бересклету жовтого кольору – буде багато грошей, якщо червоного – вас чекає довголіття, помаранчеве насіння принесе вам щастя. А якщо посадити рослину біля дому, то вона завжди буде приносити щастя та оберігати своїх хазяїв.

Бузок

Бузок відноситься до декоративної рослини, на вигляд як великий кущ. Його можна побачити біля паркану майже кожного будинку, дачі, також його можна побачити і на майданчику центру розвитку дитини “Надія”. Висаджена алея бузку милує око усіх відвідувачів нашого парку навесні.

Бузок – один з найкрасивіших і універсальних квітучих чагарників. Завдяки пишності цвітіння, красі квітів і їх чудовому аромату, бузок уособлює місяць травень – перехід від весни до літа.

Цю рослину люди культивують приблизно 500 років, однак за цей період часу встигли виростити 2300 видів різної форми, кольору і запаху. За кількістю видів змагатися можуть тільки троянди.

Рослини відрізняються одна від одної, формами, величиною, розмірами, забарвленням листя. Самі суцвіття також досить різноманітні: довгасті і пірамідальні, із відтінками від білого до червоного. Період цвітіння бузку також

залежить від виду, тож квітне він від кінця квітня аж до самого липня. А чарівний аромат бузку так і манить, його не переплутати з іншими квітами.

Бузок здавна вирощувався як цінна декоративна рослина. На сьогоднішній день, бузкові сади зустрічаються в багатьох містах світу.

Історія назви бузку зобов'язана міфологічному сюжету. Бузок отримав свою родову назву в честь одного з персонажів давньогрецької міфології – німфи Сирінги, в яку закохався Пан. Ось послухайте цю історію: “Біля підніжжя зеленіючих пагорбів Аркадії серед лісових німф жила знаменита німфа по імені Сірінкс. Повертаючись одного разу з гір, зустрів її бог Пан.

Німфа пустилася тікати, але була зупинена плином вод річки Ладони. Стала просити Сірінкс своїх сестер – вод цієї річки, щоб вони, дали їй інший образ, пропустили її. Так і сталося, і наздогнавши Пан, обійняв замість Сірінкс чагарник, в який вона перетворилася...”

Наукова ж назва бузку – походить від грецького слова, що означає “трубка”, “сопілка”. Якщо з гілки бузку витягти м'яку серцевину, з неї можна зробити дудку, сопілку.

Саме флейту вперше створив Пан з болотного очерету, в який перетворилася німфа Сірінга рятуючись від його переслідування.

Ще одна цікава легенда розповідає про виникнення цього чагарника. Якось у квітні, коли земля чекала на небесні дари, богиня квітів Флора вирушила будити Сонце, щоб швидше побачити чарівне вбрання дерев, почути спів птахів, потонути в квітах.

Сонце спустилося на землю, перемішавши промені веселки із сонячним промінням. Богиня почала обсипати дерева, луки, землю. А потім залишилася тільки фіолетова фарба і Флора почала сипати тільки її. Саме там, куди потрапляла ця фарба, з'являлися кисті бузку. З тих пір гарні кущі завжди тішать нас своєю красою.

Запах від бузку дуже запашний. Аромат бузку – це те, що робить квітку незвичайною культурою в саду. Її аромат стає сильнішим на сонечку і в теплу погоду. Саме завдяки цьому запашному аромату квіти бузку застосовуються в парфумерії і при виробництві мила.

Живе рослина понад 100 років. Тож у разі, якщо ви висадили в палісаднику кущик бузку, за це вам будуть вдячні не тільки діти, а й онуки, і, напевно, правнуки.

В основному, квіти бузку мають чотири пелюстки, але іноді замість звичайних чотирьох пелюсток можна побачити п'ять, а іноді і більше.

Саме тому дівчата здавна використовували квіти бузку для ворожіння. Вважалося, що якщо знайдеш квітку бузку з п'ятьма пелюстками – будеш щасливою. І навпаки, якщо квіти бузку замість чотирьох мали тільки три пелюстки, їх уникали, так як вважали, що ці квіти не приносять щастя.

Пропонуємо вам прогулятися нашою бузковою алеєю та відшукати свою щасливу п'ятипелюсткову квітку.

Вербена

Вербена вважається священною травою, вона нараховує понад сотню видів, поширених майже по всьому світу. Корінними жителями України є два види: вербена лікарська і вербена лежача.

Вербена лікарська – багаторічна трав'яниста рослина заввишки 30–60 см. Стебло прямовисне, по гранях шорстке. Листки шорсткі, яйцювато-довгасті. Квітки дрібні, блідо-лілові, зібрані в довгі тонкі ниткоподібні колоски. Цвіте від червня до жовтня.

Коріння *вербени лікарської* застосовуються при маринуванні огірків для додання їм особливого аромату. Найчастіше *вербену лікарську* використовують як медоносну рослину.

Багато сортів вербени вирощуються у квітниках. Вона має великий спектр забарвлення: біла, жовта, рожева, яскраво- та темно-червона, лососева, блакитна і темно-синя. Рослина світлолюбна і теплолюбна, краще росте й цвіте на сонячних теплих місцях, на добре удобреному пухкому ґрунті, витримує легкі заморозки до $-2 \dots -3^{\circ}\text{C}$.

В усіх частинах рослини міститься отруйна речовина – вербеналін. Крім того, в траві виявлено вітамін С, кумарин, дубильні речовини, органічні та інші сполуки.

В медицині використовується для стимуляції блювотного рефлексу та для стимулювання апетиту. Відвари вербени використовують для лікування хвороб печінки і селезінки, п'ють при загальній слабкості і головному болю, епілепсії, застосовують вербену і при різних шкірних висипах та ранах.

У стародавніх греків, настій трави вербени виганяв злих духів з приміщення. Стовчену траву вербени греки настоювали у вині і вживали проти укусів отруйних змій і комах. Священною травою вербену вважали і стародавні перси, римляни, галли. Всі народності були єдині в одному переконанні: якщо окропити настоєм вербени все місця і кути в приміщенні, вона виганяє диявола.

Стародавні жерці і маги вважали, що для виконання будь-якого бажання треба натерти соком трави вербени або викупатися у ванні з вербеною. Греки вважали вербену здатною захистити від блискавки.

Збір і заготівля вербени друїдами представляла собою цілий обряд: від того, коли і як зібрати зілля вербени залежали її магичні властивості – принесення людям радості або страждань. Древні римляни Пліній і Вергілій, відзначали магичну властивість вербени повертати втрачену любов. Для цього дівчата повинні зібрати вербену і сплести з неї вінки для себе і свого судженого. Інша таємниця вербени – здатність зруйнувати сім'ю, якщо трава зібрана в повний місяць і підкинута в ліжко молодому подружжю. Тому вербена частіше за інших трав використовується в чаклунських обрядах відьом і ясновидців в білу і чорну магію.

У Стародавній Греції вінок з вербени був символом щасливого шлюбу, символом примирення, який несли посли на переговори з противниками. А перші християни не розлучилися з вербеною і назвали її “хрещеною травою”, згадавши цю рослину в легенді, посилаючись на те, що на Голгофі біля підніжжя хреста з розп'ятим Спасителем вербена послужила для зупинки кровотечі з ран Христа. Вербена лікарська дійсно зустрічається повсюдно, але в одиноких кількостях. Християни настільки шанують вербену, що збір трави також перетворився в обряд: її не можна рвати не перехрестившись, а збирають вербену і сьогодні традиційно: в Іванов день (на Івана Купала – 23 червня, під час літнього сонцестояння), при сході зірки Сіріус, коли на небі немає ні Сонця, ні Місяця – в присутності зоряних світил –

свідків збору вербени, трава втратить магічні властивості. Виривати траву слід лівою рукою, а після підняти її вгору, щоб побачили зірки, на землю ж треба покласти відступне жертвоприношення у вигляді сотів з медом або чогось солодкого. Ось така вона магічна квітка вербена....

Гібіскус

Гібіскус – рід рослин родини мальвових. В народі зазвичай на нього кажуть китайська троянда. Він налічує до 300 видів листопадних і вічнозелених чагарників, дерев, а також однорічних і багаторічних трав'янистих рослин.

Майже всі вони походять з тропічних і субтропічних регіонів земної кулі. І лише деякі з них добре почувують себе в помірному кліматі, тобто, і на наших з вами присадибних ділянках в Україні.

Батьківщиною Гібіскуса є – Китай та Індія. Саме з цього регіону почався переможний хід рослини. Через Пакистан, по Великому Шовковому шляху потрапила ця рослина в Грецію і на Близький Схід.

Кольорова гамма гібіскусів – це тисячі комбінацій, а розмір квіток – від 5 до 30 см. Але гібіскуси вражають увагу не тільки квітами, а ще й строкатим листям. Є серед цих дивовижних рослин ряболисті сорти, правда, квіти у них не такі ефектні, як у гібридів.

Здавна окремі види гібіскуса використовувалися для виробництва парфумерії, інші застосовувалися в їжу. Наприклад, Гібіскус сабдариффа – це і є та сама суданська троянда, з якої роблять чай Каркаде. Листя, стебла і чашечки рослини мають червонуватий відтінок і майже вся рослина, крім кореня, їстівна.

Існує безліч прикмет і забобонів, пов'язаних з цією прекрасною рослиною. Часто гібіскус називають квіткою любові, приписуючи йому здатність повернути любов. При цьому його ще називають квіткою смерті. Існує повір'я, якщо гібіскус розцвів невчасно, то це до біди, а коли рослина в'яне або засихає без причини, то це передвіщає хворобу когось із членів сім'ї.

Вірити в прикмети і забобони – це справа кожного, але все-таки ця рослина заслуговує на вашу увагу. Гібіскус захоплює різноманітністю і яскравістю фарб і здатне прикрасити будь-який куточок саду або присадибної ділянки.

У гібіскуса багата історія, існує дуже багато легенд. Китайці ім'ям гібіскуса навіть назвали одне із міст – Жунжен (тобто місто Гібікусів). За легендою, коли місто ще тільки будувалось, фундамент був закладений неміцно, тому практично всі зведені будинки обрушилися. На допомогу стражденним жителям прийшла чарівна черепаха, яка показала, як потрібно правильно будувати місто. Сліди від лап нагадували за формою квітку гібіскуса.

Східні народи вважають, що гібіскус несе енергію руху, насичуючи нею все навколо себе. Він схожий на язики вогню, а вогонь – це сила, мужність, активність. Це квітка, що стимулює до пошуку нового у буденних речах.

Гінкго білоба

Посланець із часів життя динозаврів Гінкго Білоба вперше з'явився в центрі “Надія” у 2012 році. Посадили його випускники старшої групи.

Ця рослина – є найдавнішим видом дерев, що ростуть нині на Землі. В юрському періоді, понад 200 мільйонів років тому, вони росли в Азії, Європі, Північній Америці й навіть у Гренландії, а найбільшого поширення досягли в мезозої, у період царювання динозаврів та іхтіозаврів. Тому його називають “живою викопною рослиною”.

Гінкго дволопатеве є пам'яткою природи світового значення й занесене до Червоної книги світу.

Це єдине унікальне дерево, що становить один вид, один рід і одну родину. Дерево роздільностатеве. Це означає, що є дерева чоловічі та жіночі. До 25 років неможливо зрозуміти яке це дерево (чоловіче або жіноче).

Гінкго дволопатеве є дерево, висотою від 30 до 50 м, з темно-зеленим листям, довжиною до 12 см, а шириною – до 8 см. Листя по структурі є хвою, що сильно

розрослася в сторони, утворюючи дві лопаті, що за формою нагадують віяла або серце. У холодну пору року листя опадає.

Це дерево – одне з найстаріших дерев нашої планети, що зберіглося до наших днів. *Ginkgo biloba* – попередник хвойних. Але на відміну від них – у гінкго немає голочок. Його листя – голки, що зрослися, восени вони жовтіють й обпадають. Та й плоди гінкго зовсім не схожі на шишки: за формою вони найбільше нагадують абрикос. Саме “срібним абрикосом” називають гінкго дволопатево в Японії. Гінкго – єдиний нині живий представник “перехідної ланки” між папоротями й хвойними.

У Китаї дерева гінкго старші за 100 років заносять в особливі охоронні списки.

У країнах Сходу – гінкго вважається священним деревом, оповитим численними повір’ями і легендами. Його висаджують біля храмів та палаців. У цих країнах дерево гінкго вважається символом стійкості та довголіття, а ще любові і вірності.

Молоді пари при одруженні розділяють навпіл листочок гінкго і зберігають усе життя як дві половинки одного серця. В Китаї висаджують гінкго в найважливіші моменти життя – одруження, народження дитини, новосілля.

Листок цього дерева за формою нагадує серце. Через це в народі його називають деревом кохання. Кажуть, якщо спіймати листочок гінкго, який опадає восени з дерева, то весь рік буде щасливим.

У Німеччині гінкго називають “деревом Гете”, бо саме йому і своїй коханій Маріанні, у 1815 році геніальний поет присвятив ліричний вірш. Це дерево й нині росте в садибі-музеї Гете у місті Веймар. Це дерево може пережити сильний холод і тривалу посуху, має імунітет до хвороб і шкідників, відмінно протистоїть промисловому забрудненню повітря. Як символ довголіття та зв’язок між далеким минулим та сучасністю гінкго білоба вважається одним із чудес світу, яке пережило катастрофу в Хіросімі. Коли атомні бомби знищили все живе в Хіросімі та Нагасакі, на старих обуглених стволах гінкго за кілька днів з’явилися нові зелені пагони.

Головна перевага гінкго – надзвичайно цілющі властивості його листя, які надають комплексний вплив на серцево-судинну систему. Чай з листя Гінкго білоба нормалізує кровообіг, відновлює пам’ять, слух, зір, мовні й рухові функції, поліпшує

роботу серця, має заспокійливу дію. Вся наявна наукова інформація про гінкго вказує на його здатність збільшувати тривалість життя.

Тож прогулюючись доріжками дендропарку центру “Надія” обов’язково познайомтесь із цією реліктовою рослиною.

Горіх волоський

Волоський горіх, або грецький, як його ще називають – це всім нам знайоме високе дерево, з кулеподібною, розлогою кроною яке може досягати до 35 м заввишки, діаметр стовбура зростає до 1,5 м. Завдяки ефірній олії, має пахучий аромат, зеленуваті і дрібні квітки. У плодів горіха товста шкірка з волокнистою структурою; у міру дозрівання шкірка висихає і лопається на 2 частини, після чого відділяється від плода, однак кісточка сама по собі не розкривається. Ціниться горіх волоський як садова і паркова культура, як пило- і газостійка та довговічна порода. Його густа крона має гарні вітрозахисні властивості, а листя збагачує ґрунт перегноєм.

Горіх часто називають грецьким тому, що кажуть, що саме з Греції його почали завозити в Україну та в багато інших країн світу. Що ж до назви “волоський”, то до горіха вона певно приліпилася те ж не дарма.

Справа в тому, що волохи – це романськомовні народи. Майже всі сучасні держави Центральної й Південно-Східної Європи мають корінні нечисленні волоські меншини. Ймовірно, що у давнину в Греції волохів було чимало і саме вони торгували горіхами в нашій та сусідніх країнах.

Археологічні розкопки показують, що волоський горіх – найдавніша горіхова культура. І найстарші його рештки віднайдені у Персії, Туреччині, Швейцарії, Італії, Китаї та Індії.

За переказами та легендами, у давнину простим людям забороняли їсти горіхи. Їх споживали лише царські, монаші та знатні роди. А все через їх форму, що нагадує мозок людини. Вважалося, що хто їсть горіхи, той стає дуже розумним. Тож вже у ті часи знали про високі корисні властивості цього продукту.

Ця рослина унікальна, адже всі її частини містять багато біологічно активних речовин: їх містять не тільки ядра горіхів, а і кора і листя плодів і самої рослини.

Сам плід горіху – поживний і висококалорійний. Його калорійність в два рази перевищує пшеничний хліб вищого ґатунку. Волоські горіхи допомагають знизити холестерин в крові, це особливо несподівано, тому що він містить велику кількість жирів.

У вигляді примочок застосовують відвар з листя, вони сприятливо загоюють рани, з успіхом застосовуються проти золотухи і рахіту у дітей, плоди можуть бути використані як полівітамінний засіб.

У маслі волоського горіха міститься неймовірно велика кількість вітаміну Е. Олія волоського горіха захищає організм від дії канцерогенних речовин. Підвищує опірність організму радіаційному опроміненню, виводить з організму радіонукліди, має протипухлинну дію.

З давніх-давен олія волоського горіха застосовується при лікуванні туберкульозу, при лікуванні запалень шкіри і слизових оболонок, ефективно сприяє загоєнню ран. Ефективно при лікуванні псоріазу, екземи, фурункульозу, варикозного розширення вен. У косметології масло волоського горіха використовують для пом'якшення сухої шкіри, також воно чудово поліпшує засмагу. Волоський горіх сприяє боротьбі з хворобами серця, мозку та печінки, зміцнює імунітет та допомагає боротися з інфекціями.

Це чудове дерево має корисну навіть шкарлупу. Оболонка волоських горіхів використовується для виготовлення активованого вугілля, шліфувального каменя, лінолеуму, толю.

Деревина горіха волоського має красиву текстуру, міцна, однорідна, тверда, добре піддається обробці, прекрасно полірується. Використовують її для виробництва меблів, музичних інструментів, фанери, прикладів рушниць, дрібних виробів.

Волоський горіх – дуже красиве та корисне дерево.

Горобина

Горобина – дерево з розлогими гілками і гронами ягід. Це невибаглива рослина можна зустріти в будь-якій точці нашої країни.

Горобина невелике, кучеряве деревце, з гарними різьбленими листочками, обрамленими по краях маленькими гострими зубчиками. Навесні вона розквітає, а ближче до літа з'являються перші ягідки. До осені вони червоніють, і створюється враження, ніби грона винограду висять на гілочках деревця, оранжево-червоні ягоди горобини на смак дуже гіркі, але варто вдарити морозам, плоди стають солодкими. З них можна приготувати варення, джем, кисіль і багато інших ласощів.

Рослина може рости до 15 метрів і виглядати як дерево або високий кущ. Плоди – кульки невеликого розміру, діаметр яких не перевищує 1 см. Період дозрівання плодів – середина і кінець вересня. Гіркі ягоди втрачають свою гіркоту після перших заморозків.

Горобина проростає навіть у дуже холодних краях і спокійно витримує температуру до -50 С. Вона може бути різних кольорів, не тільки звичайною нам яскраво-червоною, а й жовтою або навіть чорною.

З часів сивої давнини горобина користується любов'ю і повагою.

Важко назвати дерево, яке б користувалося такою ж популярністю, як горобина. Люди щиро вірили, що вона приносить щастя. Скромна красуня – горобина з її яскравими помаранчево-червоними плодами – символ дівочої краси, нерозділеної любові і нещасливої жіночої долі.

У горобини безліч цілющих властивостей. У ягодах міститься велика кількість органічних кислот і мікроелементів, корисних нашому організму. Її плоди активно використовують в сучасній медицині. Вони мають кровоспинну ефектом. Антимікробну властивість має сік. Горобина входить до складу практично всіх полівітамінних зборів. З неї готують найраніший мед, який вважається дуже корисним. Так само горобину застосовують при лікуванні захворювань серцево-судинної системи, хворобах печінки, в профілактиці атеросклерозу.

Горобина досить багата на вітаміни, серед яких є і вітамін С, також вона може “похвалитися” великою кількістю каротину і вітаміну Р в своєму складі. Ягоди

горобини мають сильний антисептичний ефект та можуть ефективно боротися як з вірусами так і з бактеріями.

Згідно з прадавнім повір'ям вважалось корисним перебування в затінку горобини тому, що запах її відлякує хвороби і злих духів. Плоди горобини викладають на підвіконня для сімейного благополуччя та домашнього добробуту. Поки не засохне, кажуть, будинок буде повною чашею. Ну а потім, їх варто замінити на свіжі плоди.

Ягоди горобини можна зустріти вишитими на сорочках, рушниках і скатертинах, оскільки і в намальованому, і в вишитому вигляді горобина є оберегом сімейного щастя.

Деякі народи стверджували, що рослина може ефективно і швидко допомогти в позбавленні від стресу, варто тільки притулися до дерева спиною і закрити очі.

Якщо посадити рослини поруч з будинком, то вона буде очищати повітря від забруднень. З плодів готують варення, джеми, різні десерти. Горобина широко використовується як лікарська рослина.

Горобина має дуже якісну деревину. Вона міцна і еластична. Її широко використовують в будівництві, в столярній справі.

Горобина особливо прекрасна восени, листя жовтіють, червоніють і створюється враження, що ліси з цими деревами, ніби палають, висвітлюючи світ горобиновим кольором.

Завітайте помилуватися цим надзвичайним видовищем.

Гортензія

Серед кущів, що квітнуть влітку, гортензія займає особливе місце. Різноманітна форма суцвіть: куляста, пірамідальна, пласка, парасолькова... різноманітні кольори, тривале квітування на сонці чи в тіні, відсутність хвороб – все це робить її садовою улюбленицею...

Гортензія – рід квіткових рослин родини гортензієвих, який має близько 80 видів, ростуть у Південній та Східній Азії, Північній та Південній Америці,

найбільша їх видова різноманітність в Китаї та Японії. Приблизно 10 видів гортензії росте в садах України. Велика частина видів являють собою чагарники, деякі – до 3 метрів заввишки. Інші – невисокі дерева. А є й такі, які ростуть як ліани, обвиваючи стовбури дерев, покриваючи собою огорожі та стіни будинків, подібно плющу або винограду, при цьому довжина їх гілок може досягати 25-30 метрів.

Найбільш поширені такі види: великолиста або садова гортензія, мітловидна, черенкова, деревовидна, дуболиста. До теперішнього часу виведено величезне число сортів цієї рослини, тільки один вид, гортензія великолиста налічує їх більше ніж 600.

Ці квітучі кущі – прикраса будь-якого саду. Значна частина сортів квітне з середини липня і до середини вересня, але деякі зацвітають вже в червні, а є й такі, цвітіння яких триває в жовтні, припиняючись з першими заморозками.

А ще цікавим є факт, що можна змінити забарвлення гортензії, коли вона вже цвіте. Забарвлення квіток гортензії крупнолістної залежить від водневого показника ґрунту, в якій вона росте: у нейтральному ґрунті квітки будуть білого або кремового кольору, у кислому – блакитні або сині, в нейтральній – рожеві або бузкові. Тому для створення різнокольорових кущів достатньо змінити кислотність ґрунту під кожним з них і підтримувати її на необхідному рівні. Тоді квіти стануть яскраво блакитними чи рожево-фіолетовими.

Історія появи цієї квітки в Європі досить цікава, а з її назвою пов'язано кілька легенд, настільки ж красивих, як і вона сама. Вважають що назву квітка отримала на честь принцеси Гортензії – сестри принца Священної Римської імперії Карла-Генріха Нассау-Зігена. Саме слово можна буквально перекласти як “посудина з водою”. За однією версією, гортензією назвали за форму насіннєвих коробочок, які нагадують глечик, за іншою – за вологолюбність.

З гортензією пов'язані дуже багато цікавих звичаїв, легенд та обрядів. За одною із легенд її вважають модницею. У країнах Сходу вважається, що гортензія з'явилася в день, коли народився Будда.

На вшанування цієї дивовижної рослини в Японії проводяться цілі фестивалі. Квітку гортензії наділяють значенням надії, скромності й щирості, вважається, що гортензія відганяє нещастя і хвороби.

Пропонуємо насолодитися пишним цвітінням гортензій під час прогулянки влітку нашим затишним дендропарком.

Дерен

Дерен – вражаючий чагарник який стане прикрасою будь-якої садової ділянки, парку або скверу. Його оригінальне забарвлення листя влітку та яскраво-червоні гілки в зимовий період нікого не залишать байдужими. Чагарник висаджують поодинокі або групою. З нього формують красиву живу огорожу. До того ж його вирощування в нашому регіоні досить популярне тому що кущ добре переносить і спеку, посуху, і морозні зими. Не вибагливий до складу ґрунту і прекрасно росте в тіні.

Дерен – це багаторічне невелике деревце, якого не існує в дикій природі. Цю рослину було виведено селекціонерами з дерену білого, що представляє сімейство кизилових і виростає на Далекому Сході, в Китаї, Кореї та Японії. Дерен це кущ до 3 м у висоту і 5 м в ширину.

Кора його пагонів пофарбована в цегляний або кораловий колір, тому вони особливо виділяються на загальному тлі навіть взимку. Але особливу декоративну цінність представляють листя рослини, які мають або світло-зелене, або темно-зелене забарвлення і кольорову облямівку. Вона може бути жовтою, кремовою, кольору лайма і майже білою.

Дерен цвіте двічі на рік. Перша хвиля цвітіння випадає на кінець весни і початок літо. В цей час на кущі формується безліч суцвіть у вигляді невеликих щитів до 5 см в діаметрі, що складаються з дрібних квіток білого кольору.

В кінці літа або на початку осені настає друга хвиля. Потім листя набуває пурпурову або червоне забарвлення з помаранчевим відтінком, а на їх фоні

красуються невеликі ягоди зеленувато-блакитного кольору. Вони дуже красиві, але вживати їх в їжу не можна.

Білий дерен являє собою живопліт, що міняє свої наряди кілька разів протягом року. Причому перше враження про нього – звичайний непримітний кущ, не привертає увагу нічим особливим. Насправді зелене листя куща можуть перетворюватися в яскраві помаранчеві. Можуть вони бути й червоними, фіолетовими, і навіть пурпуровими в залежності від сорту. У зимовий час можна спостерігати дивно красивий кораловий колір кори гілок.

Крім рясного цвітіння, різнобарвного листя і яскравих пагонів дерен здавна славиться як лікарська рослина. Відвар з листя лікує захворювання травної системи. Настій із плодів покращує стан при ангіні, скарлатині, покращує апетит. Варення з плодів звичайного дерену сприяє одужанню при застуді.

Використовують дерен в дизайні ділянок багато професіоналів і садівники-любители. Втілюють ідеї в оформленні: альпійських гірок та садових водойм; бордюрних окантовок алей парків.

Дуб

Ви будете вражені тим, скільки дивовижних фактів можна розповісти про дуби. Вважається, що вони живуть довше, ніж будь-яке інше дерево на планеті, а їх деревина належить до найміцніших порід. Це могутнє дерево має товстий стовбур і розвинену кореневу систему, а в спекотний сонячний день його розлога крона дає відмінну тінь.

Цікавим є факт, що це дерево з віком стає лише міцнішим і кращим. Саме таке могутнє дерево, що було вирощено з жолудя, і оселилося в нашому парку.

Сьогодні ми можемо зустріти на планеті понад 400 різновидів дубів, серед яких такі відомі породи, як білий, чорний, північний червоний і, звичайно ж, каштановий дуби.

Як ми вже сказали, деревина його дуже міцна і цілими століттями використовується для виробництва меблів і будівництва будівель, а в минулі віки

вельми цінувалася як матеріал для будівництва кораблів, різних інженерних споруд і навіть зброї.

Платою дубу за його міцність є величезна його потреба в воді, так що навіть дуже старі дерева легко можуть поглинати до 200 літрів на добу. Проте при наявності достатньої кількості вологи вони здатні вирости до 40 метрів у висоту при діаметрі стовбура понад 3,5 метри, а крона при цьому розкидається на 30-45 метрів.

Існує дуб-чемпіон – найстаріший дуб України, йому вже 1300 років. Заввишки він сягає 30 метрів, стовбур в діаметрі 3 метри, а довжина його окружності майже 10 метрів.

Також відомий усім Запорізький дуб – пам'ятка первісних дубових пралісів Подніпров'я. Вік дерева нараховує понад 700 років. Перша з відомих нам згадок про Запорізький дуб у Верхній Хортиці пов'язана з менонітами.

Дерево отримало серед місцевих менонітів назву – Віковий дуб, ще вони називали його Великим. Віковий дуб – свідок перших важких років на шляху до процвітання. Запорізький Дуб був осередком місцевого життя – тут проходили зустрічі, пікніки, великі сімейні свята та весілля.

Дубові жолуді – це горіхи. Принаймні, так стверджують ботаніки. Дуб починає давати жолуді тільки з 20 річного віку.

Далеко не кожен жолудь стає новим дубом, так як вони дуже важко проростають. Лише одному з 10000 впалих на землю жолудів судилося вирости в велике міцне дерево.

З давніх-давен дуб вважається символом довгого життя, сили, завзяття та мужності, тому у багатьох народів він шанується як священне дерево.

Наприклад, стародавні слов'яни вважали дуб деревом, присвяченим Богу. Примітно, що і сьогодні багато країн офіційно проголошують дуб своїм національним деревом.

Дуб, частіше, ніж будь-які інші дерева приймають на себе удари блискавки. Через це дуби були улюбленими деревами друїдів, адже вони вважали блискавку знаком натхнення. І ритуал залучення удару блискавки в дуб називався “звабленням

блискавки”. Саме через це з давніх часів існує прикмета не ховатися під дубом під час грози.

Цікавим є факт, що не всі дуби скидають листя на зиму – в США, наприклад, росте вічнозелений вид цих дерев.

З жолудів дубу готують тонізуючий напій, що нагадує каву. У кавовому напої з жолудів є бета-каротин, крохмаль, ефірні масла. Такий напій корисний для серцево-судинної системи людини, при розладі шлунку і хронічних захворювань травної системи.

Жолуді багаті вітамінами, вуглеводами. В них мало жирів, в основному одні рослинні білки. Збирають жолуді з середини серпня до початку жовтня.

Ці могутні дерева шанувалися багатьма народами. Величні дуби мають велике значення в історії багатьох країн, причому значення не тільки економічна, але і культурна.

З дубами пов’язано величезна кількість легенд та переказів. Віковічні дуби у давніх піснях і думах, казках та легендах символізують могутність, незламність народного духу, невмирущість його душі. Доки на Хортиці шумітимуть дуби, доти буде захищена Україна.

Жасмин

“Місячне сяйво кохання” – саме так називали жасмин в Індії, дівчата прикрашали білосніжними квітами волосся і використовували в косметичі. Запах цієї рослини зміцнює відчуття благополуччя і власної гідності. Вважалося також, що жасминова настоянка очищає кров. Сучасні біастрологи вважають, що запах жасмину стимулює творчість і народження оригінальних ідей. Запах жасмину має антистресову, релаксуючу дію, ліквідовує втому.

Жасмин садовий це багаторічний кущ, з роду тропічних і субтропічних чагарників і ліан з сімейства маслинних, з великою кількістю пагонів, поверхневою кореневою системою, заввишки до 2 м (деякі кущові форми можуть досягати висоти

4 м). Жасмин невибагливий та морозостійкий. Квітки – білі або кремові діаметром від 2 до 5 см, прості, махрові або напівмахрові. Цвітіння починається в кінці травня завершується наприкінці липня. Зацвітає Жасмин на 3-й рік після висадки.

У розкішного куща безліч стовбурів, покритих тонкою сірою корою. Листя витончені, невеликі, яйцевидної форми, яскраво-зелені, ближче до осені перетворюються в жовтий колір. Квіти густо покривають рослину, білі, напівмахрові, зібрані в невеликі суцвіття, відрізняються приємним ванільним ароматом, плід – коробочка з дрібним насінням. Зимостійкий вид жасмину, витримує температуру до -22-26 °С.

Жасмин – досить давня рослина. Йому часто надавали різні містичні властивості через незвичайний, сильний аромат красивих квітів. Також в давнину вважалося, що жасмин був принесений на Землю богинею мудрості, щоб підбадьорити людей.

Назва “жасмин” походить від перського слова “ясемін”, яке означає запашна квітка. Це також і перське жіноче ім’я.

Особливо люблять цю квітку в арабських країнах – часто дівчаток називають ім’ям Ясмін, так як їх ніжність порівнюють з цією квіткою. В арабських країнах впевнені, якщо назвати дівчину цим ім’ям, то вона неодмінно в майбутньому стане щасливою жінкою – матір’ю і берегинею вогнища.

Про корисні властивості цієї квітки було відомо вже кілька тисячоліть тому. У Стародавньому Китаї жасмин додавали в зелений чай, їм промивали очі і застосовували в лікуванні кашлю. Медоносні квіти жасмину часто використовували в косметичних цілях для тонізації шкіри. За рахунок всіх цих, а також багатьох інших компонентів, жасмин знайшов своє широке застосування, як в традиційній, так і в народній медицині.

Жасмин – невибагливий чагарник. Але якщо за ним трохи доглядати – він буде радувати довгі роки не тільки своєю зовнішньою красою, але і неймовірним запахом.

Для того щоб відчути сильний аромат жасмину, досить просто дочекатися вечора. Через зміну температури квітка розкривається і випромінює приємний аромат.

Ірис

Теплою весною квітники нашого центру рясно уквітчані ніжними та легкими, чудернацькими та мрійливими хмаринками квітів в пастельних кольорах. Це квітнуть ірисы або півники, як їх ще називають в Україні.

Рослини цього роду – багаторічні трави, що ростуть з повзучих кореневищ або, в посушливих умовах, з бульб. Ці рослини мають вузькі листя, великі квіти оригінальної форми і яскраве забарвлення. Різноманіття сортів ірису робить цю культуру однією з найпоширеніших у квітникарів світу.

Серед видів ірисів (а їх налічується близько 800) є і гіганти, висотою до 80 см., а є і дрібні рослини заввишки 15 см.

Назва ірис перекладається з грецької, як веселка або райдуга. Ще кажуть за легендою, що ця квітка названа на честь Іриди, богині веселок і вісниці богів.

Ці квіти були відомі людям дуже давно. Зображення ірису знайдені на острові Крит серед розписів древнього Кносського замку, побудованого ще в кінці III тисячоліття до нашої ери.

Одна з легенд оповідає, що найперша квітка ірису розцвіла кілька мільйонів років тому, в красивому лісі на схилі невисокої гори. Квітка була настільки гарна, що всі звірі, птахи і комахи прийшли подивитися на неї. І навіть вітер і вода не втрималися від споглядання цього дива. Тоді почали вони сперечатися, кому з них він буде належати. Суперечка тривала 4 дні. Поки вони сперечалися, насіння ірису дозріли, і вітер розніс їх по світу, а вода підхопила і понесла в далекі краї. Відтоді півники ростуть в різних частинах світу.

Інша легенда, що прийшла з давньої Греції, розповідає про бога Прометея, який викрав вогонь і віддав його людям. У той же день на небі з'явилася прекрасна яскрава веселка. Вона світилася навіть після заходу сонця. А коли сонце знову зійшло, веселка розсипалася на друзки і розлетілася на світлі. У тих місцях розцвіли ірисы.

У християн ірис символізує чистоту, захист, проте він також став символом скорботи та болю, причиною чого стало його гостре клиноподібне листя, яке ніби уособлювало страждання та смуток.

В Італії є місто Флоренція, назване так через велике скупчення ірисів навколо поселення. Флоренція в перекладі з латинської означає квітуча. У Європі ірис символізує довіру, мудрість і надію. Також ірис вважався символом красномовства в Стародавньому Єгипті, а в східних країнах символізував смуток і тугу.

Іриси мають такий хімічний склад, який має лікувальні властивості. В їх коренях є дорогоцінне ефірна олія, використання якої застосовують в медицині, парфумерії косметології. Вітамін С, що у великій кількості знаходиться в листях Ірису, дає захист клітинам, щоб не було раннього старіння, також він підвищує сили і діє як антиоксидант.

Своє використання Ірис знаходить і в кулінарії для приготування деякої їжі. Із ірису навіть виготовляють приправи, які додають до кондитерських виробів. Як натуральний ароматизатор, використовують подрібнений корінь квітки. А у Вірменії з пелюсток Ірису варять варення.

Садоводи ж полюбують півники за невибагливість і добре зимування. А ще квіти чудово розростаються, і вже за кілька років ними можна ділитися і обмінюватись із усіма охочими. Адже як чудово, коли краса поруч і коли вона схожа на веселку.

Тож завітайте навесні у наш центр аби помилуватися цими яскравими кольорами.

Калина

Калина є уособленням дівочої краси, ніжності, любові та сімейного щастя. Ще вона має назву – “весільне дерево”. За старих часів робили букети з її гілок, які відігравали важливу роль у весільних обрядах як символ невинності. Нею прикрашали столи, дівочі вінки.

У природі налічується близько 200 видів калини. Найбільшою популярністю користується вид під найменуванням калина червона.

Калина являє собою невелике деревце висотою 1,5 – 3,5 метра або гіллястий чагарник. Гілки калини покриті сіро-бурою корою, плоди калини дозрівають в кінці серпня – на початку вересня, вони гіркі, але після перших морозів гіркота зменшується, і смак стає гіркувато-солодким. Ягода містить велику кількість магнію, міді, заліза. Вона допомагає відновити організм після серйозних фізичних тренувань, перемогти хронічну втоми, знизити апатію. Кісточки калини мають форму сердечка. Рубінові грона, в осінні непогожі дні, надають калині особливу красу. Цю гарну ягоду успішно використовують в їжу. З неї готують мармелад, пастилу, компоти, а також наливки, лікери, приправи до м'ясних страв та ліки.

Калина – це лікарська рослина, вона містить багато вітамінів та широко використовується у медицині. Як у народній, так і в офіційній. Найчастіше для цього беруть яскраві плоди або ж кору чи гілочки цієї рослини. Кора незамінна як жарознижувачий засіб, а також вона добре допомагає при найнебезпечніших жіночих хворобах, приводить організм жінки у норму.

Завдяки своїм корисним властивостям калина має здатність зміцнювати імунітет, покращувати роботу печінки, позитивно впливає на серцеву діяльність і судинну систему, запобігає розвитку ракових клітин, та знижує рівень холестерину в крові.

Незважаючи на безліч переваг, ягоди мають ряд протипоказань, до яких можна віднести: підвищене згортання крові, низький тиск, гастрит при підвищеній кислотності.

Про калину у народі існує багато легенд, в одній із них йдеться про дівчину Калину яка збирала у лісі ягоди і раптом побачила, що вороги – татари йдуть до села. Побігла вона у село і попередила односельців. Сміливо кинулись до бою козаки, але в багато разів більше було ворогів – спалили село, а Калину – дівчину-красуню у полон взяли. За те, що оповістила село, відтяли їй голову, і виріс на тому місці чудо-кущ, що за ім'ям дівчини Калиною нарекли. Люблять і

пам'ятають люди Калину, а калина стала своєрідною пам'яткою про рідну землю, оберегом українців.

Ніжну калину українці полюбують за красу та активно насаджують її біля своїх приватних садиб та біля багатоповерхівок у містах: велике благородне листя, гарні квітки під час цвітіння, чудові ягідки, які дуже естетично виглядають... Особливо прекрасна калина при перших заморозках. Перші морози лише змушують калинові плоди червоніти яскравіше. Але не тільки в зовнішній красі полягає цінність калини для людей.

Калина разом із вербою є символами України. “Без верби й калини нема України” – кажуть в народі. Наші пращури вважали, що калина уособлює собою народження Всесвіту.

Отже, калина – це рослина-лікар, рослина-символ, рослина-легенда. Вона красива і в пору цвітіння, і коли багрянє листя восени, і взимку, коли на тлі білого снігу червоніють її ягоди.

Каштан

Приємно прогулятися територією нашого закладу будь якої пори року, проте навесні, коли свій біло-рожевий квіт розпускають каштани, прогулянка стає надзвичайною. Ці зелені велетні, вкриті ніжними світками суцвіть, не тільки змушують захоплюватися своєю красою, вони приносять людям реальну користь, виробляючи цілющий кисень і очищуючи повітря від шкідливих домішок.

Каштани – дерева, які ростуть у багатьох країнах світу. Дерева можуть рости понад 500 років. І більшу частину цього часу вони плодоносять. Але вони дуже примхливі і потребують безперервної теплої погоди, не витримують сильної спеки та посухи. Вони добре очищають повітря і служать справжньою окрасою вулиць.

Відомо, що каштанові дерева росли на нашій планеті ще в доісторичні часи. Перші згадки про рослину датовані 378 роком до нашої ери. Також в ряді країн на основі каштанових горіхів готують різні страви. Стародавні римляни вирощували дерева, збирали горіхи і перемелювали їх в борошно, з якої згодом готували хліб.

Колись плоди рослини називали “рис, який росте на дереві”. Однак насправді рослини не мають нічого спільного і не є родичами.

У медицині широке поширення отримав “кінський каштан”. Рослина була завезена в Європу з Туреччини. Спочатку воно застосовувалося в якості корму для коней. Згодом на основі плодів стали готувати засіб від кашлю у тварин. Саме тому рослина отримало таку назву. На даний момент існує близько 30 різновидів каштанів. При цьому не всі вони годяться в їжу, а також використовуються в медицині.

Кінський каштан – величне дерево з розлогою, щільною, рівномірною високозведеною кроною. Стовбур у дорослих дерев дуже потужний, зазвичай прямий. У висоту це дерево сягає 25–30 метрів. Кінський каштан заслужено користується славою одного з найкрасивіших паркових дерев. Його часто висаджують у парках та садах, поблизу будинків та дач.

Ранньою весною на каштані з’являються великі клейкі зеленувато-рожеві бруньки. Через кілька днів з них з’являється оригінальне велике листя, розділене на 5-7 листових пластин.

На початку травня каштан цвіте. Квіти у нього дуже красиві – пірамідальні волоті висотою до 30 сантиметрів, що складаються з великих білих квіток з жовтуватими або червонуватими крапельками соку. Квіти, що нагадують свічки на новорічній ялинці, надають дереву неповторного вигляду.

Привабливо виглядають і плоди каштана: зелені, з численними шипами, кулясті коробочки, в кожній з яких міститься від 1 до 3 блискучих, темно-коричневих насінин.

У південних районах росте каштан посівний шляхетний, плоди якого вживають у їжу. Він так сильно відрізняється від каштана кінського, що вчені відносять їх до різних сімейств. Схожі вони лише зовні, в обох видів блискучі, коричневі, наче відполіровані горіхи, укладені в майже однакові оболонки, тільки в їстівного вона бура з шипами, а в кінського каштана – яскраво-зелена з горбками.

Деревину кінського каштана використовують у меблевому виробництві для виготовлення високоякісних діжок. Екстракт, приготований з кори, використовують

для дублення шкіри, фарбування бавовняних, вовняних та шовкових тканин у темно-коричневий та оливковий колір. З молодих гілок плетуть корзини.

Ну а малюки звісно полюбляють виготовляти з плодів рослини осінні поробки, чудернацькі та кумедні. Каштани, як і жолуді – це чудовий природний матеріал для всіляких виробів. Крім того, каштан дуже приємний на дотик і з ним люблять грати малюки різного віку, розвиваючи разом із тим дрібну моторику рук.

Ось такий він – наш каштан, який привітно запрошує на прогулянку до парку у будь яку пору року.

Клематис

Серед квітучих рослин-ліан клематис найяскравіший, його назва походить від грецького слова *klema*, так називали колись всі виткі рослини. Також є багато народних назв (повитник, дідусеві кучері, бородавник і ін.) в Україні найчастіше вживають “ломононос”.

Клематис є справжнім народним улюбленцем: у багатьох садах і подвір'ях він росте, радує око пишним цвітінням з весни до осені. Люблять його за великі квіти, тривале цвітіння, яскравий окрас кольорової палітри з багатьма відтінками: білого, ніжно-блакитного і рожевого до темних, “глибоких” варіацій пурпурного, лілового, синього і фіолетового.

Батьківщиною рослини, що об'єднує в собі 265 видів і близько 2000 сортів, є Східна Азія, природне середовище проживання - степи, ліси, береги річок, ущелини. На європейському континенті клематис з'явився в 15 столітті, але тільки в 19 зумів завоювати симпатії квітникарів-селекціонерів.

Справжньою сенсацією стала поява на європейській виставці в 1860 році першого клематиса-гібрида з великими квітками, виведеного англійським вченим Жакманом (його ім'ям названо весь вид великоквіткових клематисів). Серйозні селекційні роботи з культивування клематисів стали проводитися лише в середині 20 століття, і в результаті копіткої праці з'явилися сотні дивовижних за красою нових сортів і форм цієї рослини.

У величезній “сім’ї” клематисів панують кушові ліани з пагонами від 3 до 5 м довжиною і красивими простими або махровими дивовижними квітками.

Центр клематиса нагадує “павучка” з великою кількістю підібраних “лапок” –тичинок різного забарвлення. Це надає квітці особливої загадковості, адже віночок тичинок зазвичай контрастний за кольором.

Квітки у багатьох сортів не мають запаху, але деякі елітні гібридні клематиси виділяють тонкий аромат з нотками мигдалю, жасмину або примули. Восени клематиси покриваються плодами-сім’янками з “клювиком”, зібраними в декоративні атласні голівки.

Із клематисами пов’язані кілька легенд, зокрема віршована легенда про відкинуте кохання Клематиса Трояндою. І хоч Троянда не поділяла цього кохання, Клематис не втрачав наполегливості і тим наразив себе на небезпеку – проколов своє тіло її гострими шипами. І відтоді в троянди з’явилися червоні квіти, адже кров клематиса рясно зросила її бутони, які до того часу були тільки білого кольору.

Клематис – рослина, яка прекрасно підходить для вертикального озеленення. Вона може завити альтанку, перголу, терасу. Але його можна вирощувати і в контейнерах. Обов’язково придивіться до цієї рослини, що обвиває своїми пагонами наші альтанки.

Клен

Посеред дитячого майданчику оселилося величне розлоге дерево. Пишною кроною листів, схожих на зірки, створює затишок для малюків міцний клен.

Усього у світі існує 150 видів цих дерев і чагарників. Але майже всі клени світу ростуть тільки в Північній півкулі. У Південній росте тільки один вид з 150. Висота кленових дерев може досягати 40-45 метрів. Клен росте дуже швидко, пагони цього дерева за рік можуть зрости аж до 1 метра.

Клен – дуже стійке і невибагливе дерево, саме тому воно росте навіть у найвіддаленіших куточках нашої країни. Йому не страшні ні посуха, ні морози, ні перепади температур.

З настанням весни клен прокидається від сну одним із перших і радує своєю красою і величчю до пізньої осені.

В квітні починається цвітіння клена. Цвіте він дрібними зелено-жовтими квіточками, які мають чарівний аромат. А для бджіл цей запах дуже привабливий, тому клен часто садять біля пасік. Пилок клена подобається не тільки бджолам, але і іншим комахам.

Клен – дуже красиве дерево, яке милує око в будь-яку пору року, але восени – по-особливому. Клен називають одним з головних символів осені. Адже із її настанням клен перетворюється в розмаїту палітру фарб, від якої неможливо відірвати очей. І не дарма майже кожний парк прикрашають ці прекрасні дерева.

Листя клена впізнає кожен, цікаво, що саме вони зображені на прапорі Канади.

У 2010 році 9-річний канадець з провінції Онтаріо Джозеф Донат знайшов величезний кленовий лист розміром більше за аркуш альбому. Лист-велетень був внесений до Книги рекордів Гіннесса. З того часу були виявлені і ще більші екземпляри. На даний момент рекордсменом є лист клену, розмір якого завбільшки ніж пів метру. Знайшли його також в Канаді на острові Ванкувер.

Дуже важливу роль відіграє клен у виробництві меблів, адже його деревина відрізняється високою міцністю і надійністю. Також з деревини клена досі виготовляють смичкові музичні інструменти, такі як гітари і скрипки. Використовують дерево клена і у спорті, з нього роблять бити для бейсболу та кулі для боулінгу.

З давніх часів люди отримують зі стовбура клена солодкий кленовий сироп. Якщо цей сироп згустити за спеціальною технологією, то можна отримати смачний десерт або топінг для морозива і млинчиків.

Багато народних прикмет та оповідок існує у народі про це дерево. Існує повір'я, що якщо клен росте у людини на ділянці, то дерево і людина тісно пов'язані. Дерево живе доти, поки живе людина. Коли господар помирає, і дерево засихає

разом з ним. Є така народна прикмета: якщо весною клен виділяє сік, значить незабаром потеплішає.

Ще по клену наші предки передбачали погоду. Якщо на листях зранку з'являються крапельки вологи – до вечора слід очікувати дощу. А якщо навесні клен розпускається раніше берези, то майбутнє літо буде дощовим. Якщо у клена листки розпускаються пізніше, ніж у берези, то літо посушливе. Якщо гілки клена дружно схилилися в один бік, це вірна ознака того, що поруч знаходиться гарна водяна жила.

Вважається також, що клен сприятливо впливає на нервову систему людини. Найчастіше з усіх дерев удар блискавка вражає дуби, а з кленом таке відбувається дуже рідко.

За переказами, зла мати одного разу «закляла» неслухняного сина і перетворила його на кленове дерево. Клен виріс красивим і розлогим. Одного разу бродячі музиканти, які йшли через гай, де росло це дерево, розташувалися під ним на привал. Дерево так сподобалося музикантам, що вони зробили з його гілки скрипку, яка голосом зачарованого сина довгі роки розповідала світу про його мати.

Тож завітайте і ви на перепочинок під нашим кленом аби у шепоті розлогої крони з крупного листя клену почути голос зачарованого юнака.

Липа

На початку літа в нашому садочку зацвітає липа. З лісу переселилося дерево на вулиці міст та селищ, подарувавши їм тінь та красу. Адже липа – гарне декоративне дерево. Дерево не примхливе. Воно не тільки дає прекрасну тінь, яка в спекотний день надійноховає від сонця, а й сама не боїться тіні.

Липа – рід деревних рослин. Об'єднує близько 45 видів дерев і великих чагарників. Липу знають всі в нашій країні, адже дерево має цілющі властивості.

Липи завжди ростуть прямо і досягають 40-45 метрів у висоту. Їх стовбур в молодості покритий гладкою корою, але з часом все більше покривається тріщинами. Цвісти липа починає тільки на 20-му році життя, а прожити дерева можуть 300-400 років, а окремі особини доживають до 1 200 років.

Людина може надати кроні цього дерева будь-яку форму, і так воно й буде рости, схоже на кулю чи конус. Особливо гарні молоденькі липки. Стрункі, кучеряві, з гладкою темно-сірою червоного відтінку корою. До тридцяти-сорок років дерево мужніє, стовбур його так і залишиться до кінця днів струнким, правда, стане могутнім, кора побуріє, і глибокі борозни проляжуть по ній. Стара кучерява липа виділяє багато нектару. І цей мед вважається найкращим

Протягом всього свого життя липа не тільки радує око своєю незвичайною красою, а й служить джерелом лікарської сировини, з давніх-давен використовується в народній медицині.

Дерево шанували в усі віки, оспівували поети, воно символізує мудрість і гармонію, вірність і дружбу. Згадка про нього зустрічається в найдавнішому фольклорі Європи.

Липа – медоносна дерево. З одної квітучої липи середнього віку, що росте в сприятливих умовах, в оптимальну погоду бджоли збирають від 16 кг меду, а з 1 га квітучих лип – 1000 кг меду і більше. Липовий мед вважається одним з кращих сортів.

А ще липа – лікар. Допомагає людям позбутися застуди. П'ють вони чай з липового цвіту і зміцнюють здоров'я. Липовий чай від застуди та кашлю є одним із найдавніших та найулюбленіших народних засобів.

Пташкам липа мов матінка. У своїй пишній кроні ховає різні сімейки птахів. Усі дякують цьому чудовому дереву. Навіть літній місяць має назву цієї красуні. **ЛИПЕНЬ.**

З давніх часів використовують люди деревину липи. Деревина у неї м'яка, з неї легко робити вироби і інструменти не тупляться. За старих часів робили з липової деревини щити для стріл, піхви для зброї, будували лазні. Йшла липа на човни, чашки, блюдця, ложки, а ще на різні вироби та іграшки: матрьошки, липові ведмеді. В наш час з липової деревини роблять меблі і музичні інструменти.

З липи виготовляють діжки для зберігання меду, рамки для бджолиних вуликів, з кори – щітки для мазання вуликів.

Листя, бруньки, квіти липи мають лікувальні властивості, тому з їх допомогою люди лікують багато хвороб.

Липа завжди буде затребувана завдяки всім своїм цілющим якостям і унікальності.

Магнолія

В нашому парку з'явилась Магнолія – дуже красиве листяне дерево. Залежно від сорту славиться своїми листям та яскравими квітами, схожими на тюльпани. Дорослий кущ або дерево магнолії можуть прикрашати квіти до 30 см. завбільшки. Магнолія відноситься до найпопулярніших вічнозелених рослин родом зі Східної Азії. Магнолія є найдавнішим представником рослинного царства, ця листопадна рослина сприймається як реліктова, оскільки багато дослідників кажуть про її існування понад 95 млн. років тому. Всього в садівництві виведено понад 300 сортів магнолії, які підкорюють приємним ароматом, яскравим цвітінням і барвистим розмаїттям. Всі вони неймовірно красиві і дуже різні. Одним з видів є магнолія Суланжа, або тюльпанова магнолія. Вона вважається примадонною серед квітучих дерев. Як правило, квітки магнолії бувають білого, червоного, фіолетового і кремового забарвлень.

Уперше магнолія була завезена на європейський континент у 17 столітті, тоді й отримала вона свою назву на честь П'єра Магнола, який був на той час директором одного з ботанічних садів Франції.

З магноліями пов'язано багато легенд. Японська легенда оповідає про дівчину Кейко, яка вміла робити чудові квіти й оживляти їх краплинами своєї крові. Кейко була закохана в юнака, котрий змусив її віддати останню крапельку крові, щоб оживити свої квіти для багатого замовника на ім'я Магнол. Відтоді залишилися жити ті дивні рослини із чарівними квітками, які Магнол на свою честь назвав магноліями. Напевно, саме тому квіти красуні-магнолії ототожнюють із торжеством щирої, нескінченної любові.

За появою перших прекрасних квіток магнолії можна спостерігати навесні, в середині-кінці квітня. Швидкість розпускання залежить від погодних умов. Один раз побачивши, як цвіте магнолія, людина напевно захоче посадити цю рослину у себе в саду. Потужні розлогі гілки прикрашені великими листками, а самі гілки покриваються квітами різного розміру, форми і забарвлення. Особливо п'янить аромат рослини, що поєднує в собі нотки лимона і ванілі. Цвітіння магнолії триває більше місяця, тому власник ділянки встигне насолодитися її красою і ароматом.

Після опадання під деревом формується прекрасний килим з пелюсток, що також виглядає дуже привабливо. Розібравшись з тим, коли цвітуть магнолії, необхідно відзначити і те, як цвіте дерево магнолії. Будова дуже примітна, оскільки поява бутонів відбувається з суцільної капсули, що не володіє чітким поділом на індивідуальні чашолистки. Найчастіше самі квітки досить великі і мають яскраве забарвлення. Пелюстки щільні і не опадають з гілки навіть в разі серйозних поривів вітру або рясних опадів.

Пора цвітіння магнолій цікава тим, що після зими на безлистих гілках спершу з'являються квіти. Ці квіти схожі на великі гарні ліхтарики. І коли через тиждень квіти перецвітають, лише тоді гілки магнолій вкриваються свіжим зеленим листям. Щодо кольору квітів, то найпоширеніші темнорожеві, рожеві з білим, ванільно-жовті та відверто білі.

В Україні росте декілька видів: рожева магнолія Суланжа, біла магнолія Кобус та фіолетова магнолія Ленне.

Однак, найбільшою визначною пам'яткою є цвітіння Магнолії великоквіткової, яка цвіте з травня по вересень! Вона має величезні, п'ятнадцять – двадцять сантиметрів у діаметрі, білі і запашні квіти, по чергово з'являються на пагонах. Так як магнолії з'явилися багато мільйонів років тому, бджіл ще не було. Тому квіти цих рослин пристосовані до запилення за допомогою жуків: плодолистки досить жорсткі, щоб уникнути пошкодження або поїдання жуками.

Відомі й лікувальні властивості магнолії. Відварами кори і листя лікують захворювання верхніх дихальних шляхів, квіткові настої застосовують в косметичних цілях для зміцнення волосся. Аромат ефірного масла заспокоює

нервову систему, покращує настрій, позбавляє від депресії. У більшості азіатських країн бутони маринують і використовують в якості ароматного компонента для блюд з рису і приготування спеціального чайного напою.

Дивовижної краси квітка, прибрана в соковиту зелень, завжди привертала увагу багатьох придворних дам, королев і принцес. Десятки мільйонів років пройшло з тих пір, коли з'явилися перші магнолії, але ця квітка є й досі по-особливому красивою. Магнолія зачаровує своїми загадками, манить власною красою і впродовж багатьох століть є бездоганним створенням природи.

Мальва

Справжні королеви у літньому українському садку – це мальви.

Мальва – берегиня української оселі, один із символів Батьківщини, росте на всій території нашої країни.

Вони ніжні, пишні, яскраві. Квіток мальви на її високій, довгій та міцній стеблині дуже багато.

Тому здається, що мальва – це суцільна велика квітка.

Мальви в садку квітнуть все літо. Вони радують нас різними кольорами: ніжно-рожевим, яскраво-бордовим, ніжно-ліловим, червоним, лимонно-жовтим. Деякі мальви мають чисто-білий колір.

Квіти мальви цвітуть не одночасно – частина вже одцвіла, частина ще квітує, а з самого верху ще не розкриті бутони.

Пишні пелюстки цієї квітки за формою дуже схожі на видовжені серденька, а сама квітка схожа на легенький капелюшок.

Можна уявити, що квітка – це головний убір, який могла б носити казкова принцеса квіткових ельфів або ж сама королева фей.

Також такі пелюстки можуть нагадати легеньких метеликів, які прилетіли роздивлятися чудовий сад. І що от зараз вони оживуть та злетять у повітря.

У чашечці квіточок багато пилку – на який злітаються бджоли медоноси, які дуже любляють цей пилок. Тому мати мальви у себе біля дому не тільки приємно, а й корисно.

Стеблина в мальви шершава, а листя велике, з хвилястими краєчками.

Мальва має ще такі цікаві назви як – “рожа” або ж “ружа”, в Україні цю квітку ще називають калачиками за формою коробочок з насінням квітів, що дуже схожі на калачі.

Приїхала ця квітка до нас з Південної Азії, а вирощували її ще в Стародавньому Єгипті.

Цікавим є факт про цю рослину, що її здавна використовували в їжу. Солодкі зелені стебла і листя додавали в супи і салати, порошком із сушеного листя присипали різні страви. Незрілі плоди маринували і використовували для приготування перших страв.

До речі, в Єгипті і сьогодні готують суп з мальви, який називається “мелодія”.

Мало хто знає, що мальви використовують і в звичайному житті.

З квіток мальв темного кольору можна робити природні барвники для фарбування тканини, пряжі, великодніх крашанок.

А ще квітка славиться своїми лікарськими властивостями. В давнину в наших краях її використовували в народній, козацькій медицині, як пом'якшуючий, протизапальний і загально зміцнювальний засіб. Дуже корисний чай з квітки. Його вживали при простуді, особливо кашлі, захриплості, болях у горлі, при болях у шлунку.

Українці здавна любими мальву не тільки за її красу, але ще за те, що мальва здатна прикрасити собою подвір'я. Під час прогулянки нашим дендропарком влітку помилуйтеся незрівняною красою цих квітів.

М'ята

М'ята відноситься до сімейства глухокропивових. Усі види дуже запашні, більшість з них містить багато ментолу. В світі зараз відомо близько 300 видів м'яти. Найпоширенішими в Україні є такі види: м'ята водяна, м'ята лугова, довголиста, перцева, шоколадна, полунична, лимонна та кучерява м'ята.

В дендропарку нашого центру ви можете спостерігати за ростом перцевої м'яти. Рослина має прямостоячий, порожнистий всередині стовбур, який у висоту може досягати 1 м. Кореневище гіллясте, сформоване множинним корінням мочковатої форми. Листя остропільчасте, витягнутої форми, зеленого кольору. Квітки дрібні, світло-фіолетового кольору, сплетені між собою в пучки суцвіть колосовидною форми.

Пряна трава має масу корисних властивостей. Її використовують в кулінарії, народній і науковій медицині, парфумерії. Користь м'яти для організму людини доведена традиційною медициною.

Дана лікарська рослина входить до складу багатьох препаратів, переважно тих, які застосовуються для лікування захворювань серцевого м'яза і судинної системи. М'ята зменшує запальні процеси, сприятливо діє на шлунково-кишковий тракт, підходить для лікування вірусних і інфекційних захворювань, надає профілактику появи онкологічних новоутворень. М'ятний чай п'ють для заспокоєння і для душевної гармонії, а ще він прекрасно тонізує у спеку.

Запах м'яти допомагає зняти стрес і позбутися від головного болю.

Отримане з м'яти ефірне масло є одним з найпопулярніших в світі. Його запах відлякує комах, а примочки з нього допомагають зняти свербіж після комариних укусів.

Усі корисні властивості м'яти обумовлені її складом. У листі міститься безліч вітамінів, мінеральних елементів і речовин, необхідних для функціонування організму.

Але не треба забувати що у цієї корисної рослини також існують протипоказання. Тому слід вживати її з обережністю.

За давньогрецькою легендою м'ята – це перетворена в рослину прекрасна німфа Мінта. Богиня Персефона, дізнавшись, що її чоловікові Аїду сподобалася юна красуня, наклала на німфу закляття. З тих пір ця рослина стала дуже популярною серед людей, адже вона має приємний аромат та несе у собі велику користь.

Осика

Осика це високе струнке дерево 20-30 м заввишки з округлою кроною і циліндричним стовбуром, укритим гладенькою світло-зеленою корою. З точки зору ботаніки її родичами є тополі і верби. Листки осики до 7 см завдовжки, округлої або округлояйцеподібної форми, зісподу сизуваті. Цікаво, що у дорослих осик розмір листя в 2-4 рази менше, ніж у зовсім молодих. Кора осики унікальна за своєю гладкою структурою і світло-сірим або брудно-білим кольором. Деякі ботаніки описують такий відтінок як зеленувато-білий. У середньому осика живе до 80 років, хоча окремі рекордсмени росли і до 150 років.

Ці дерева успішно виростають в самих різних умовах, від гір і болотяних місць до напівпустель і межі тундри. Побачити їх можна не тільки в Україні, але і в інших країнах. Розмножується осика не тільки насінням, а й кореневими паростками, причому нові дерева виростають іноді в 40-50 см від старого.

Осикові гаї – це справжнє гілкування материнської рослини, однієї з найбільших живих організмів Землі. До тисячі, генетично ідентичних одна одній осик об'єднуються у єдину мережу єдиного кореня. Ця система може продовжувати відтворювати себе і жити сотні, якщо не тисячі років.

Через такий метод репродукування кореня, осики, найчастіше, перші лісові жителі, які відновлюють лісове навколишнє середовище після лісової пожежі або штучного проріджування. У той час, як ліс осик продовжує зростати, вони починають забезпечувати тінь і харчування для трав'яного покриву, який необхідний для нових хвойних дерев. Протягом певного часу, новий хвойний ліс виростає і витісняє осіку.

Серцевина осики, як колись вважали, не приваблювала уваги справжніх лісорубів. У дерева навіть було прізвисько “бур'ян”. Але сучасна, всепоглинаюча промисловість розглядає осіку як “зелене золото”, згідно цінності її деревної м'якоті, щоб виробити високоякісний папір.

Комахи, тварини і люди можуть легко, без зусиль пошкодити кору осики. Серйозний руйнівний ефект надає і місцева фауна, до прикладу стада оленів та лосів, які, з'їдаючи ніжну кору молодих пагонів, можуть сильно пошкодити ціле сімейство дерев.

Дерево осика дуже важливо як для промисловості, так і для екології. З осикової кори виготовляють натуральні фарби жовтих і червоних відтінків.

Спиртовий екстракт з бруньок осики є бактерицидним засобом проти золотистого стафілокока та бактерій кишкової групи. Кору застосовують, крім того, у медицині. У деяких народів існує повір'я, що осика є потужним засобом проти злих духів і іншої нечисті. У кроні осики, за народними повір'ями, гніздилися чорти. Тому стояти під осикою під час грози вважалося заняттям небезпечним, тому що бог мітив блискавкою в чортів, і випадково міг зачепити і людину.

Осика є найліпшим захистом від нечистої сили. Тому під час клечальних свят у всіх кутках господарства в давнину ставили зелені гілки осики. Маючи в руках осикову гілку можна йти будь-куди. У часи дерев'яного зодчества в Київській Русі куполи церков нерідко покривали дошками з осикової деревини.

Папороть

Папороті – найдавніші жителі нашої планети. Вони населяли землю задовго до появи людини. У ті далекі часи, папороті походили на дерева і вільно розташовувалися на всіх континентах землі, крім хіба що Антарктиди. Зараз папороті культивують для декорування ландшафту в південних регіонах, висаджуючи їх у затінені місця і добре зволожені ґрунти.

У природі налічується близько 300 родів і більше 10000 різноманітних видів папоротей. Серед них зустрічаються як епіфіти (рослини, що живуть на деревах), так і літофіти (наземні рослини, що живуть серед скель). Папороть – листопадний багаторічник з потужною кореневою системою, а його розмір варіюється в широких межах: від 3 см (карликові види) до багатометрових дерев.

Папороть – єдина рослина на планеті, яка не має листя, так-так! – не дивуйтесь! Те, що ми називаємо листям, є листовою пластиною, всередині якої розташовується ціла система гілок.

Листові пластини папороті по-науковому називають вайєю, яка у більшості папоротеподібних росте прямо з кореня. Вайя папороті має дуже декоративний

вигляд: ажурна, дрібно або крупно-розрізана, пір'яста, завжди пишна і розлога. Але не будемо заглиблюватися в наукові тонкощі, називатимемо вайю листям папороті, так якось звичніше.

У всіх папоротей листя складної форми, іноді розгалужене. У деяких видів цієї рослини лист схожий на орнамент або мереживо. Листя цієї красуні можуть бути як зеленими, так і жовтуватими або з блакитним відтінком. Його висота буває різною, від 30 до 150 сантиметрів. Мешкає в хвойних і листяних лісах і може утворити цілі зарості.

Більшість видів папороті розмножується спорами. Спори відрізняються від насіння рослин тим, що вони крихітні як порошинки і мають іншу будову. Вітер, краплі дощу або тварини переносять спори з місця на місце. Потрапляючи в землю, вони проростають і перетворюються в нову рослину.

Майже всі папороті люблять дощовий теплий клімат. Такі рослини найкраще почувають себе поруч з озером, струмком або на болоті, де ґрунт завжди вологий.

У наших в лісах росте кілька видів папороті. А ще декоративні види папороті люблять вирощувати квітникарі, щоб доповнювати букети.

Цікаво, що з папороттю пов'язано безліч легенд. Стародавні люди вважали, що папороть володіє магичною силою. Вважається, що вона цвіте в ніч на Івана Купала. А той, хто побачить цю чарівну квітку, буде наділений особливою силою і йому відкриються всі земні скарби.

Незважаючи на те що в легендах і в казках часто згадується квітка папороті, в житті її знайти не вийде, бо папороть не квітне.

В неї є лікарські властивості, тому її здавна використовують в рецептах народної медицини. Корисні властивості папороті насамперед визначаються дивовижною здатністю виводити з організму радіаційні, токсичні речовини. Деякі види папороті використовують і в кулінарії.

Природа створила красу, якою хочеться милуватися знову і знову. Папороті, з їх містичним "характером", надихають дизайнерів на найсміливіші рішення в оформленні ландшафту.

Петунія

Петунія – універсальна садова квітка. Це різнобарвна однорічна та багаторічна рослина, розміром від 10 сантиметрів до 1 метра, що дуже часто використовується для оформлення клумб, бордюрів, ваз, балконів, груп на газонах та посадок великими масивами. Належить до сімейства “Пасльонові”.

Стебло спочатку тонке прямостояче, а потім сланке, густо гіллясте, довжиною 20-75 см. Цвіте надзвичайно пишно і рясно від червня до пізньої осені.

Квітки петуній – поодинокі прості або махрові, 5-10 см у діаметрі, воронкоподібні, запашні, різного забарвлення, смугасті: від білого до темно-червоного та фіолетового. Розмножується переважно насінням.

У домашніх умовах вирощування розсади петунії ускладняється недостатнім освітленням, тому для посіву потрібно брати насіння з великим запасом. Чим раніш висіяти насіння, тим раніш завітнуть рослини. Якщо є можливість дати сіянцям підсвічування, то можна сіяти вже в лютому.

У звичайних умовах оптимально сіяти в другій половині березня.

Цвітіння петунії настає на 70-75 день після посіву, великі сорти квітів зацвітають на 10-15 днів пізніше.

Сорти з махровими квітками при розмноженні насіннями дають тільки 40-50% махрових рослин, тому їх частіше розмножують живцями.

Широко використовується розведення в теплицях з подальшим продажом для висадки на квітники та у горщики та кашпо.

Існує близько тридцяти видів садової петунії, а також безліч сортів та гібридів, кожен з яких по-своєму гарний.

Найперший вид рослин був виявлений неподалік від Монтевідео в Уругваї в 1793 році. Вперше петунію гібридну було виведено і привезено в сад Глазго в 1823 році.

На честь рослини названо астероїд Петунія, який був відкритий в 1921 році.

Майже всі сорти і гібриди петуній на сьогоднішній день не “зав’язують насіння” і мають ген “чоловічої стерильності”. Завдяки цій властивості квітка віддає

цвітінню всю свою енергію і може перенести перепади температур від + 40°C до -5°C.

Петунія і томат є дуже далекими родичами. У це складно повірити, але всі представники сімейства “Пасльонові” походять від однієї рослини, яка протягом багатьох століть змінювалася і виводила різні види зовсім інших рослин. Вважається, що петунія з’явилася в результаті потроєння кількості хромосом у попередника. На сьогоднішній день лише досвідчені ботаніки можуть знайти загальні властивості томатів і петуній.

Мало хто знає, але арахіс, який можна знайти сьогодні в будь-якому магазині генно-модифікований. У нього імплантують гени петунії, щоб продукт міг зберігатися свіжим довший час.

Деякі країни активно використовують петунії для прикраси і приготування кулінарних страв. Схожа на трубу форма квітів була створена природою для ефективного залучення комах-запилювачів.

Легенда розповідає про принцесу на ім’я Петунія, яку вкрав страшний дракон. Вона жила у його палаці в горах та розмальовувала сіру фортецю співаючи чудових пісень. Коли роботу було закінчено то стіни замку розвалилися і пташки віднесли дівчину додому. А в горах з’явилася прекрасна квітка Петунія.

З тих пір і рослина стала найпопулярнішою однорічною квіткою у всьому світі. Милує вона око і на квітниках нашого центру.

Півонія

Дозвольте вам представити дивовижної краси квітку – півонію. Саме кущі півонії прикрашають кожний квітник у нашому дендропарку. Квітка весни, квітка-свято. Їх пишне цвітіння - яскрава окраса будь-якого поважного саду. Як можна не закохатися в ці приголомшливі величезні квіти?

Півонія вважається світовим лідером за загальною кількістю бутонів під час квітнення. На одному кущі можна нарахувати до сотні квіток. Експерти з'ясували, що діаметр квітів окремих видів півоній здатний досягати 26 см.

Пелюстки півонії бувають різних кольорів, окрім блакитного і синього. Квіти не тільки радують своєю красою, вони ще й лікують від хвороб. Квітка півонії складається з багатьох пелюсток. Коли вона повністю розкривається, в самій її серединці добре видно тверде насіння. Цим квітка приваблює птахів, які їх скльовують і розносять навкруги. У півонії незвичайний запах. Є садові півонії, як пахнуть як троянди. А у дикорослих півоній запах трохи гіркий.

Півонії цвітуть у травні - червні, садівники і ландшафтні дизайнери цінують їх за ефектні квіти, пишне здорове листя і декоративні плоди у деяких видів.

Півонії – це рід трав'янистих багаторічників і листопадних чагарників, таких як деревовидні півонії. У сучасному світі існує близько 4500 сортів півоній, виведених ботаніками та садівниками. У садовій культурі вирощують як декілька природних видів, так і сортові садові півонії. Існують лісові, лугові і степові види півоній, трав'янисті і деревовидні, а ще надсучасні іто-півонії.

Півонії вважаються символом багатства, щедрості та великого кохання. Ці квіти виглядають яскраво, пишно і велично, проте не вимагають ретельного догляду, тому стають улюбленцями багатьох садівників.

Жителі Греції впевнені, що квітка отримала свою назву від Пеона, який був учнем грецького бога лікування, Асклепія та зціляв не тільки людей, але й богів. За легендою бог сильно розсердився на одного зі своїх підопічних за те, що той став кращим за вчителя, мав більше знань і хотів отруїти наставника. Пеон зміг врятувати молодого чоловіка, а щоб така ситуація не повторилася, перетворив юнака на гарну квітку.

Багато людей впевнені, що аромат цієї рослини здатний знімати головний біль, полегшувати напади астми і усувати сильну депресію. З цією думкою важко не погодитися, адже варто просто подивитися на цю чудову квітку, то миттєво піднімається настрій, а усі проблеми зникають. Про п'яний аромат півоній і

говорити нічого. Деякі сорти півонії використовуються для приготування лікарських засобів.

Багаторічні квіти півонії отримали широке поширення по всій Україні. Садівників і дачників охоче висаджують їх на своїх присадибних ділянках, адже ці рослини відносно невибагливі, проте при цьому дивовижно красиві і надзвичайно запашні. Достеменно невідомо, коли цю рослину вперше було окультурено людиною. Можна лише стверджувати, що це сталося більш як 2000 років тому.

Китайські мудреці переконані, що коріння цієї рослини має особливу силу і здатне привернути удачу до тієї людини, якій її подарували. Тому сушене коріння півонії використовують як талісман, щоб мати успіх у справах і знайти гарну роботу.

Якщо ви міркуєте над вибором рослин для клумби або не знаєте, які квіти подарувати близькій людині на свято, то зверніть увагу на півонії. Їх величезні оксамитові суцвіття і тонкий чарівний аромат передаватимуть ваші теплі почуття, а ще додатково принесуть у дім успіх та добробут.

Плющ

Плющ – це вічнозелена красива рослина – ліана, що романтично обплітає стіни та вікна будинків і здатна обвиватися навколо будь-якої опори.

Місцем природного походження цієї рослини є Південно-східна Азія, Середземномор'я та Центральна Європа. Там плющ росте в лісах, на скелях та в лісостепу. Часто його зустрічають на стовбурах дерев та кущів, які він обплітає.

У цієї рослини налічується більше ста різних сортів. Між собою вони розрізняються розміром, забарвленням, формою листя. Так, є форми з жовтуватими або плямистими листочками, з білуватими відводками, у формі зірки, з гофрованими краями.

В Україні ростуть плющ звичайний і плющ кримський. Найпоширенішим видом є плющ звичайний. Він має блискуче темно-зелене листя з білими прожилками. Цвітіння плюща нагадує виноградне. В саду або на дачі плющ ідеально підійде для створення простих, але вишуканих декоративних композицій. Плющ

полюбляє тінь або напівтінь. Полив для плюща має важливе значення, тому що це вологолюбна рослина.

Також існує легенда, що стародавні греки вважали плющ священною рослиною. Адже він відвернув смерть від самого бога Діоніса. І ось як це було.

Грізний бог Зевс покохав юну царівну Семелу і пообіцяв виконати будь-яке її прохання. А богиня Гера, яка ненавиділа Семелу, підмовила царівну попросити Зевса, щоб він з'явився до неї в усій своїй величі бога-громовержця. Цар богів не міг відмовити Семелі, адже він дав слово. І громовержець з'явився. Блискавка яскравилась в його руках, раз у раз вдарили громи. І ось спалахнуло все довкола, загорівся царський палац. Охоплена жахом, упала Семела додолу, її обіймало полум'я. Зрозуміла вона підступність Гери, та було пізно.

І тоді у вмираючої Семели народився син Діоніс – крихітне, зовсім немичне дитя. У лавині вогню воно здавалося приреченим на неминучу смерть. Та хіба міг загинути син великого бога Зевса?

Із землі з усіх боків, як за помахом чарівної палички, почав рости густий плющ. Він прикрив дитя своєю зеленню і врятував від загибелі. А коли Діоніс виріс, став прекрасним та могутнім богом вина, богом сили, радості і родючості.

Вічнозелений плющ разом із виноградною лозою став символом його влади.

Лікувальні властивості плюща здавна були відомі людству, завдяки чому плющ і досі широко використовується в народній медицині і косметології. Однак, слід дотримуватися обережності, оскільки плоди рослини дуже отруйні, і можуть викликати отруєння.

І хто б міг подумати, що цей в'юнкий вічнозелений чагарник один із символів Різдва. Його часто використовують для створення вінків на Різдво або Великдень.

Саме цією ефектною рослиною європейці, особливо англійці, прикрашають храми і будинки. Він трактується як символ вічності і воскресіння, прихильності і любові.

Рододендрон

В 2022 році наш дендропарк поповнився невеличкими кущиками рододендронів. Назва цієї рослини в перекладі з давньогрецької мови позначає трояндове дерево або “дерево з трояндами”.

Рододендрон відноситься до роду напівлистопадних, листопадних і вічнозелених дерев та чагарників родини Вересових, який за різними даними налічує від восьмисот до тисячі трьохсот видів.

Здебільшого в дикій природі росте в помірному поясі Північної півкулі. При цьому найбільша різноманітність видів спостерігається на півдні східних країн.

Рослини різних сортів рододендронів сильно відрізняються одна від одної за розмірами: деякі види досягають висоти 30 м, але є і сланкі чагарнички, висотою усього до 20-30 см.

Рододендрон користується популярністю у всьому світі через декоративність свого листя, але головне – через чудові квітки білого, рожевого, червоного, фіолетового, бузкового кольорів, що зібрані у китиці, які нагадують шикарний букет.

Квіти рослин цього роду різняться між собою за розміром, за кольором і навіть за формою. Досить буде сказати, що найдрібніші з них буквально крихітних розмірів, а найбільші досягають у діаметрі 20 см.

Плід рододендрона – багатонасінна п'ятистулкова коробочка з невеличким насінням розміром з пісчинку. Коренева система рододендрона компактна і поверхнева, тому його досить легко пересаджувати. А ще Рододендрон вважають чудовим медоносом. Тому часто навколо ароматних квітів можна побачити бджілок-трудівниць.

В Україні найбільше рододендронів росте на луках у Карпатах. Червень той місяць, коли він розквітає та вкриває схили гір неймовірним пурпурово-рожевим килимом. Саме тому наприкінці червня та у липні варто йти в гори, щоб побачити цю дивовижу. В Українських Карпатах для цього найкраще обирати такі хребти та масиви, як Чорногора, Свидовець або ж Мармароси, масив на кордоні з Румунією, який ще називають Гуцульськими Альпами.

За однією з легенд ця магічна чарівність квітів азалії, а саме так ще називають рододендрон, пояснюють втручанням крихітних казкових ельфів. Яюсь, рятуєчись

від пожежі, сімейство ельфів змушене було залишити рідні місця. Втомлені, майже знесилені ельфи сховалися в невеликому ліску, що зростав біля підніжжя гір. Вони почали шукати собі місце для нічлігу, проте лісові мешканці вже зайняли усі дерева. А решта прекрасних квітів відмовлялися приймати на гостину чужинців, пояснюючи свою відмову страхом пошкодити свої пишні пелюстки.

І лише один, непомітний на вигляд чагарник гостинно дозволив біженцям сховатися серед свого листя. Провівши ніч під його покровом, ельфи вирішили нагородити чагарник за доброту. І ось, коли зійшло сонце, на його гілках розпустилися сотні чудових яскравих кольорів. Присоромлено мовчали ті рослини, які відмовили ельфам у притулку – гостинний чагарник затьмарив своєю чарівністю найпишніші квіти!

Тож з тих пір, після перших літніх ночей, коли чарівний ранковий туман покриває гори поміж травами з'являються крихітні ніжно-рожеві зірочки. То починають розпускатися квіти рододендрону. З кожним червневим ранком їх стає дедалі більше. Поки усі високі карпатські пагорби не вкриються дивовижним килимом. Поки не вберуться у найкрасивіші вбрання щорічного свята природи – цвітіння Червоної рути адже саме так називають горяни квіти рододендрону.

За древніми гуцульськими легендами, що досі з покоління в покоління переказують жителі гірської місцевості Прикарпаття, червоною рутою вважають рододендрон миртолистий. Він має не тільки рожеві квіти, є і білі, які виглядають, як альбіноси.

Для горян це особлива рослина, що її називають червоною рутою, її люблять та поважають, оспівують у народній творчості. Про неї досі розповідають легенди, про квітку, яка лише раз на десять років зацвітає червоним кольором. І яка дівчина знайде квітку і подарує юнакові, той завжди любитиме її, ніколи не зрадить.

Тож запрошуємо і вас завітати до нашого парку і насолодитися яскравими барвами рододендронів. Можливо саме ви зможете розшукати під його пелюстками маленьких ельфів, що ховаються там від літньої спеки

Сальвія

Таку рослину, як сальвія ще іменують шавлією. Шавлія і сальвія дійсно найближчі родичі. Щоб люди не плуталися, ботаніки називають сальвією декоративні квіти, а шавлією – лікарські рослини. В диких умовах їх можна зустріти в помірних, а також у тропічних областях будь-якої з частин світу, за винятком Австралії. Назва такої рослини походить від латинського слова “salvus” в перекладі “бути здоровим”. У середніх широтах її культивують як однорічну чи дворічну рослину. Є види, які цілком успішно можуть перезимувати у відкритому ґрунті, але якщо зима буде морозною, а сніговий покрив при цьому буде убогим, то квітка вимерзне. Висхідні або прямостоячі пагони чотиригранні можуть мати висоту до 1,2 метра. На кінцях пагонів знаходяться складні кільчасті суцвіття, мають форму колоса або волотисте, і довжина яких може сягати від 15 до 20 сантиметрів. Вони складаються з маленьких квіточок. Особливо ефектно виглядають приквітки, які володіють яскравим забарвленням (білим, фіолетовим, рожевим або ліловим). До складу плода цієї рослини входять 4 горішка. Дозріває насіння через 4 тижні після того, як рослина зацвіте. Хороша схожість у них зберігається протягом 5 років. Налічується майже 900 видів такої світлолюбної рослини.

Декоративна сальвія з'явилася в європейських країнах лише у 18 столітті в епоху садівничого буму, зате про лікарську користь шавлії дізналися ще в часи Римської імперії. Наприклад, відвар шавлії здатний в найкоротші терміни позбавити від флюсу, якщо їм систематично полоскати ротову порожнину.

У шавлії міститься велика кількість вітаміну А і бета-каротину. У 100 грамах сушеної меленої шавлії міститься 196% від денної дози потрібного споживання вітаміну А, який допомагає краще бачити в темний час доби. Листя містять ефірні олії, які, в свою чергу, містять такі речовини, як туйон, 1,8-цинеол і камфора, мають антибактеріальну та дезінфікуючу дію, можуть пригнічувати ріст грибів, вірусів і бактерій. Крім того, флавоноїди, гіркі та дубильні речовини, такі як розмаринова кислота, також відповідають за цілющу силу сальвії. Вони гарантують, що слизові краще зволожуються і судини стискаються, що зупиняє кровотечу.

П'яний чай з сальвією – популярний домашній засіб від різних респіраторних захворювань, таких як грипіві інфекції та застуда. Тому її антибактеріальні

властивості допомагають зняти ангіну і запалення в горлі, змушує кашель і хрипоту швидше стихати.

Сальвія – одна з найкращих лікарських трав для шлунку і кишківника і при внутрішньому застосуванні знімає спазми шлунку і діє проти печії, здуття живота і метеоризму. Сальвія, наприклад, коли випити теплий або холодний чай, може регулювати температуру тіла природним шляхом і, таким чином, зменшити пітливість. При застосовуванні зовнішньо, ефективні компоненти сальвії допомагають при легких шкірних інфекціях та полегшують укуси комах. Кажуть, що вони мають заспокійливі властивості, саме тому лікарська рослина використовується навіть при нервових станах, стресах і психологічній напрузі, позитивно впливає на пам'ять та її концентрацію. Сама сальвія також використовується не тільки медикаментозно, а й, наприклад, в ароматерапії.

Ще в давні часи цю рослину цінували за її цілющі властивості. Жителі Давнього Єгипту після великих епідемій або воєн роздавали шавлію жінкам безкоштовно. Осіб жіночої статі беззастережно змушували вживати відвар з шавлії, а також додавати його в їжу як приправу, для того, щоб жінки збільшували свій шанс завагітніти. Особливо ретельно контролювали молодих дівчат і жінок. Шавлія була головним атрибутом священних ритуалів у древніх римлян, які вірили, що рослина подарує їм довголіття. А поети епохи середньовіччя в своїх творах писали: “Навіщо людині вмирати, коли для нього зростає шавлія в садах”.

Стародавні греки цінували шавлію за здатність відновити пам'ять, душевні сили і зміцнити розум. Водний настій листя рослини назвали “грецьким чаєм”.

Вважалося, що посадивши цю рослину в саду, гарантується продовження життя.

Слива Піссарді

Невеликі красиві дерева з незвичайним темно-пурпуровим кольором листя стали окрасою нашого парку у 2019 році.

Батьківщиною цієї сливи вважається Абхазія, Аджарія і Західна Грузія. Свою назву слива “Пісарді” отримала на честь ботаніка Пісарді, який першим привіз її до Європи (а точніше, до Парижа) у 1878 році з Ірану.

У дикому вигляді слива росте на добре освітлених, відкритих гірських схилах Західної Азії. Зростає також на Північному Кавказі і живе до 100 років.

Сорт “Пісарді” відомий серед садівників як вишненосна, розчепірена слива-алича. Ця культура є представником сімейства Розоцвітих.

Епітет “вишненосна” з’явився у зв’язку з тим, що плоди рослини своєю формою нагадують вишні, тільки вони трохи більші за розміром. Що ж до назви “алича”, то вона також пов’язана з формою плодів, але тут вже в основу покладено саме розмір.

Ці дерева помірної сили росту, виростають від 5 до 9 метрів заввишки, є високозимостійкими та високостійкими до шкідників і хвороб.

Слива “Пісарді” росте у вигляді декоративного чагарника. Привертає увагу своєю пишною, розлогою та щільною кроною дерева. Її формують червоні молоді пагони, обтягнуті гладкою темною корою. Короткий стовбур пофарбований у коричневий колір.

Плодоносить слива рясно, плоди темно-вишневі соковиті кістянки, до 3 см в діаметрі, вагою 20-30 г. Плоди їстівні, дозрівають в серпні і зберігаються на дереві до жовтня.

Завдяки оригінальному забарвленню листя, сорт сливи Пісарді широко використовують у ландшафтному дизайні для створення пейзажних композицій, як контрастна рослина. На зеленому тлі алей парку культура виглядає особливо ефектно. Цей сорт широко використовується для озеленення міста.

На Сході дерево слива – вважається символом зими. Квітуча слива – одне з перших фруктових дерев, що розквітають наприкінці зими в Азії, і саме цим раннім цвітінням, воно приносить надію після тривалого холодного сезону.

Кожна з пелюсток сливової квітки має своє значення: щастя, мир, любов, довгі роки життя, фінансове благополуччя.

Щодо походження слив точної інформації немає. Відомо тільки, що людина до цього відношення не має. Імовірно, рослина вийшла в результаті перехресного запилення терну і аличі.

Плоди сливи багаті багатьма мінералами, у тому числі калієм, фосфором, кальцієм, магнієм, залізом і багатьма іншими, а також вітамінами різних груп.

Сливою можна помилуватися у будь яку пору року, навесні у період цвітіння, влітку соковитою пурпуровою кроною, восени під час збору плодів чи взимку сплетінням гілок та стовбурців. Тож помилуйтеся і ви цим незвичайним деревом.

Сосна

Гарна та пухнаста сосна оселилася обабіч ігрового майданчику на території центру Надія. Сосна – окраса будь якого парку чи лісу. Подивіться, як високо піднесені її ажурні гілки, через які просвічує голубе небо. Який у неї рівний золотистий стовбур! У ньому наче відбивається сонце, ось чому в сосновому лісі завжди світло й святково. Сосни дуже люблять сонце і ростуть там, де багато світла. Сосни приносять велику користь природі. Хвоя і гілки, що опадають, перегнивають, утворюючи ґрунт, на якому починають рости різноманітні рослини. Сосна дає поживу лісовим мешканцям і насінням шишок любляють ласувати білки і дятли.

Сосна – дерево роду хвойних дерев родини соснових. Це дерева або чагарники, ароматичні, вічнозелені; крона зазвичай конічна у молодих рослин, часто стає округлою або плосковерхою з віком. Відомо близько 115 видів, що поширені переважно у помірній смузі Північної півкулі.

Дерево до 40 м у висоту, в діаметрі до 1 м з прямим високо очищеним від гілок стовбуром. Крона конусоподібна в молодості, широка, округла, іноді зонтикоподібна в старості. Кора червоно-бура, глибоко-бороздчата, вище на гілках жовтувата тонко відшаровується. Всього в світі нараховується близько 200 видів сосен. За тривалістю життя сосна не на багато поступається дубу, є дерева віком близько 600 років.

Соснові гілки часто називають сосновими лапами, бо вони схожі на розкинуті руки.

Сосни часто ростуть на скелястих обривах або крутих схилах гір, тому є припущення, що корінь цієї назви в перекладі значить скеля, вважається, також що це ім'я дерево отримало із-за своєї живучості. Адже сосна здатна вижити і рости практично на голих каменях.

Крім цього, існує стара грецька легенда, що пояснює цю назву. Німфа ранкової зорі білява Пітіс дуже сильно полюбила веселого й бешкетного бога Пана, сина Гермеса й дочки Дріопа, що вважався богом-провідником, заступником рибалок і мисливців. Але ревності іншого бога, Борею, володаря холодного північного вітру виявилось сильніше, і він перетворив німфу в сосну, високе вічнозелене дерево, що і одержало назву Pinus.

Про те, що сосна є відмінним будівельним матеріалом відомо дуже давно. З нього будувалися хати без єдиного цвяха. Всі деталі будинку з'єднувалися «ключем», тобто на брусах витісувалися спеціальні виїмки і штирі для подальшої збірки. Міцність дерева дозволяла, не турбується про цілісність “ключів” при навантаженні. Соснова деревина дуже довговічна. Будинок, побудований з сосни, при належному догляді може простояти не одну сотню років. Матеріали з сосни використовуються в рудниковому будівництві.

Сьогодні це дерево і його похідні використовуються в багатьох галузях людської діяльності – від промисловості до медицини. В медицині використовується практично все дерево, крім коренів – це інгаляції, відвари, настойки, примочки. Прогулянки по сосновому бору є гарною профілактикою простудних захворювань. Сосновий аромат дуже корисний для нервової системи, тому що ефірні масла сосни виділяють хвойних запах який підвищує працездатність, заспокоює.

Косметологи використовують рослину для виготовлення препаратів на основі ефірних олій. Вони допомагають зміцнити волосся, омолоджують і загоюють шкіру і позбавляють від лупи. Також, косметологи вважають, що дим від спалювання сосни сприяє подовженню вій і надає їм пухнастість.

Сосни - це дуже гарні й душевні дерева. Здавна вважається, що сосна живить людей внутрішньою енергією, допомагає позбутися від депресій і недуг. Треба просто постояти поруч з сосною, подивитися вгору, на дерево.

Ось така вона сосна звичайна – вічнозелена красива та величава, корисна красуня. Тож використовуйте природу для свого здоров'я та життєвих потреб, але не зашкоджуючи самій природі.

Спірея

На вході до нашого дендропарку вас привітно зустріне спірея, що протягом квітня-травня милує око своїми білосніжними хмаринками квітів. Назва листопадного чагарника походить від давньогрецького слова, що в перекладі означає спіраль. Адже гілки у рослини акуратно вигнуті.

Також цей чагарник відомий як Королева Лугів, оскільки це була улюблена рослина Королеви Єлизавети I, у давнину вона вважалася священною рослиною.

Спірея – багаторічний чагарник, який вже давно став популярним серед садівників, а все тому, що сортів і видів цієї рослини налічується більше сотні. Тобто кожен може вибрати для себе рослина саме того виду, який найбільш підходить для оформлення ділянки.

Спірея відноситься до відомого сімейства рослин – розоцвітних, і може значно відрізнятися за формою і розмірами куща, залежно від сорти і різновиди.

Красива багаторічна рослина здатна зрости у висоту до 2-2,5 метрів. Хоча трапляються і мініатюрні сорти, довжина яких до 20 см. Колір гілок, які досить розлогі з поздовжньою корою, що відшаровується, зазвичай світло-коричневий або бурий. Листя черешкове, без прилистків.

Впізнати цю рослину легко по характерним маленьким квіточкам білого кольору. Влітку вони можуть мати рожевий відтінок. Пізно квітучі квіти бувають пурпурового кольору. Плоди спіреї – це багатонасінні листівки. Вони розкриваються спочатку по внутрішніх швах, а потім по зовнішніх. У насіння плоска структура та коричневий відтінок. Раніше цю рослину називали гарним звучним ім'ям таволга, що не зовсім точно, оскільки зараз під цим ім'ям прийнято класифікувати трав'янисті рослини. А спірея – багаторічний чагарник з одревеснілими гілками. Більшість видів спіреї починають розквітати і радувати своїм чудовим видом на 3-й

рік зростання. Зазвичай перше цвітіння – це лише окремі суцвіття і бутони, що не до кінця розпустилися.

Вражаючи лікувальні властивості спіреї відомі з давніх пір. Квітки цієї рослини приваблюють бджіл і метеликів, але при цьому відштовхують безліч інших комах. Прив'язаний до стелі пучок спіреї допоможе звільнити кімнату від комарів, а суміш з її перемеленого кореневища полегшить біль від укусу змії.

Наявність в рослині саліцилової кислоти робить її відмінним знеболюючим засобом. Спірея може зупинити будь-яке запалення в організмі людини, зняти біль у м'язах і вилікувати застуду. Приготовлена настоянка з цієї рослини нормалізує роботу серця і судин, позбавить від нападів мігрені або депресії.

Крім своїх лікувальних властивостей спірея відома і широкою профілактичною дією. Таким чином, саджаючи на своїй ділянці цю рослину, можна отримати в якості нагороди не тільки ефектний зовнішній вигляд клумби, а ще й незамінні природні ліки.

Троянда

На центральному вході до нашого центру гостей радо зустрічає яскравий розарій. На ньому виблискують веселковими голівоньками запашні троянди різних сортів.

Троянди одна з найпопулярніших рослин у світі. Сьогодні вчені виділяють близько ста видів та понад 10 тисяч сортів цих чудових квітів. Рози почали вирощувати близько двох з половиною тисяч років тому і з того часу вони широко розповсюдились по всьому світі. Сьогодні троянди є одним з символів кохання.

Розмір квітки троянди залежить від виду і може бути від декількох сантиметрів до понад 25 сантиметрів в діаметрі.

Колючки троянд не менш відомі ніж їх квіти. Вони за своєю формою нагадують гачки і служать не лише захистом від травоядних тварин, а й допомагають рослині чіплятись, і як альпініст підніматись по інших рослинах вгору до сонця.

Завдяки розвитку селекції сьогодні існує безліч відтінків квітів троянд. Широко розповсюджені білі, жовті, бордові, оранжеві та червоні квіти, але в природі не існує чорних чи синіх троянд.

В троянди ягодоподібні плоди, які вчені називають загальною назвою шипшина.

Дикі рози в природі мають всього п'ять пелюсток, більша їх кількість є результатом культивації та штучного виведення сортів.

Мало кому відомо що серед багатьох видів роз є навіть вічнозелені рослини які широко розповсюджені в Південно-Східній Азії.

Свою назву троянда отримала від острова, на якому вперше з'явилася. Він називався Родос.

Спочатку вона з'явилася в Стародавньому Римі. Письменники того часу постійно складали про неї величезну кількість віршів і співали про неї пісні. Якщо раніше в садах росли різні чагарники, які приносили плоди, то тепер все це замінила одна тільки троянда. Багато красивих італійських легенд пов'язано з трояндою. Прекрасна квітка об'єднувала закоханих, рятувала від смертельних хвороб, її оспівано в лицарських романах.

Роза є символом краси, а все, тому що ці ніжні і дуже красиві пелюстки гармонійно можуть поєднуватися з шипами, які розкидані по всьому стовбуру рослини. Крім цього троянда належить до роду шипшин. Про троянду можна почути величезну кількість різних легенд, які складаються в різних куточках світу.

Багато хто не знає, чому ж троянда є корисною, а все, тому що в ній знаходиться величезна кількість ефірної олії. Це масло використовують не тільки для виготовлення косметики, але і для виготовлення парфумів.

Але троянда це ще й чудові ліки. Вважається, пелюстки цієї квітки настільки терпкі, що можуть зупинити кровотечу. Традиційно італійці використовують чай із троянд при застудних захворюваннях верхніх дихальних шляхів, навіть при бронхіті. Аби позбутися болю в горлі, ларингіту та стоматиту, трояндовою водою щогодини полощуть рот. Якщо ж ріжуть очі, їх також можна промити такою водичкою. Італійці упевнені, що чай з пелюсток червоної троянди знімає сонливість і допомагає при

депресії. Лікувальний відвар з пурпурових пелюсток п'ють, змішавши з вином, при головному болі та гастритах.

Звісно кожна квітка на нашій планеті унікальна. Але не можна припинити дивуватися цим красуням. Маючи приємний аромат, яскраві кольори, троянди привертають до себе увагу кожного.

Тюльпанове дерево

Тюльпанове дерево можна назвати дивом природи, адже це багаторічне листопадне дерево надзвичайної краси. Друга назва цієї рослини, яка вважається офіційною – Ліріодендрон, що означає “дерево-ліра” та належить до родини Магнолієві. Так його назвали за дуже цікаву і оригінальну форму його листків, яка є тільки в цього дерева.

А тюльпанним його називають за пахучі квіти, які зовні нагадують тюльпани.

Тюльпанове дерево вражає не лише своєю назвою, а й розмірами. Його висота може сягати 30 метрів, а діаметр – 2 метрів. Дерево має дуже розкішну крону, розмір якої іноді буває до 27 метрів. Дерево може жити до 500 років.

Їх пелюстки мають зелене, жовте або біле забарвлення, віночок яких помаранчевий. Листочки тюльпанового дерева мають чотири лопасті, через що вони дуже схожі на лапки качечок.

Споглядаючи на ліріодендрон здається що чарівник, який створив це дерево, дуже любив качечок, сама через це зробив листочки схожими саме на них.

Під час цвітіння тюльпанового дерева відчувається приємний аромат, який нагадує запах свіжих огірків, кора дерева має теж приємний аромат. Листочки цього дерева не менш красиве, ніж його квітки, вони мають зелений колір, який за магією осені переходить в жовтий і коричневий відтінок. Коли дерево цвіте на ньому з'являються багато квіточок, зазвичай це кінець осені, і початок яскравого літа.

Домом цього дерева є Північна Америка. Ліріодендрон найвище дерево США. Полюбляють рости вони по одному або ж маленькими групами.

Тюльпанове дерево швидко росте і дає не дуже тверду, проте легку й міцну деревину. Так як деревина легка, вона добре обробляється і полірується. В США, деревина ліріодендрону має велике лісопромислове значення. Вона використовується для виготовлення меблів, корпусу музичних інструментів, а також, в паперовій промисловості.

В Україні можна знайти 300-літнє тюльпанове дерево, яке росте у Львові.

Розповідають, що наше тюльпанове дерево не просте, а чарівне. Адже одна з легенд розповідає про казкову принцесу, яку хотіли видати заміж за злого князя.

Але розчарована дівчина вночі прийшла у сад і попросила допомоги у дерева цвіт якого був чарівним, і вранці, коли вони повернулися в будинок, батьки оголосили своє рішення, дозволивши дівчині вийти заміж за її коханого бідного пастуха.

Тому це дерево може бути чарівне. Щоб це перевірити, кажуть потрібно обійти тричі дерево, доторкнутися до нього, обняти, загадати бажання, вірити в те, що це допоможе їм здійснитися. І ми запрошуємо вас загадати своє бажання під час прогулянки нашим дендропарком.

Форзиція

У звичайної їстівної маслини є гарна декоративна родичка. Форзиція (або форсайтія) – листопадний чагарник розцвітає золотом, тільки-но зійде сніг, квітує майже місяць, і тільки після цього на ній розпускається гарне зелене листя. До кінця літа воно стає яскраво-жовтим і ще довго, до глибокої осені радує своєю привабливістю. За золотаві квітки цю рослину називають сонячним чагарником.

Форзиція – це нащадок дуже стародавнього роду рослин, що росте на Землі ще до появи роду людського. Тому зовсім не дивно, що її природний ареал знаходиться і в Європі, і у Східній Азії. У дикому вигляді її можна зустріти в Албанії, Кореї, Китаї та Японії. У культурі зустрічається практично повсюдно по всій Північній півкулі, крім регіонів з дуже холодним арктичним кліматом. Ця рослина названа на честь Вільяма Форсайта який привіз її з Китаю у 1770 році.

Рослина символізує початок весни, оскільки її цвітіння припадає на березень. Ще одна з примітних особливостей культури – це її невибагливість, навіть в умовах сильної затіненості вона не втратить пишності і насиченості фарб, а також не сповільнить темпи розвитку.

Форзиція – високорослий (від 1 до 3 метрів заввишки) чагарник або дерево (заввишки до 6 метрів) з пишною густою кроною. Гілки рослини зазвичай пониклі, що майже лежать на землі, але можуть бути і вертикальними. Вони вкриті грубою, гладкою, сірувато-бурою корою. У природі існує всього шість видів форзиції.

Трійчасте або просте, овально-подовжене листя з гострим кінчиком і зазубреним краєм розташовується в протилежному порядку. Їх фарбування – смарагдово-зелене, але при недостатньому освітленні може ставати темно-зеленим. Рослина відноситься до сімейства маслинових. Форзиція – це культура, багато в чому схожа з китайською сакурою.

Період цвітіння у форзиції настає дуже рано, ще до початку активного руху соку і розпускання листя. Тоді на рослині з'являються невеликі, золотисті, дзвонові квіти із зросно-пелюстковим віночком, зібрані в малоквіткові хуртовинні суцвіття. Після того, як форзиція відцвітає, на ній з'являються плоди – коробка на парасольках. За формою насіння чагарнику схожі з кульбабами. Парасольки дозволяють насінню безперешкодно переноситься по повітрю. Вони можуть поширюватися на кілометри від батьківського куща.

У Кореї з деревини цієї рослини виготовляють музичні інструменти.

Форцизія – це гарноквітучий чагарник, який часто вирощують для озеленення скверів, парків, садів та присадибних ділянок. Саме тому квітники нашого центру прикрашені цим сонячним чагарником, який милує око відвідувачів.

Хоста

Хосту називають королевою тінистого саду, це декоративний трав'янистий багаторічник з сімейства Спаржевих. У природних умовах він віддає перевагу вологим, тінистим місцям під кронами дерев.

Названа хоста була на честь австрійського ботаніка і лікаря Хоста, а другу свою назву – функія – вона отримала на честь Функа, німецького ботаніка.

Всього існує близько 40 видів рослини. “Азіатська красуня”, “королева тіні”, “лілія-подорожник” саме так ще називають цю дивовижну багаторічну рослину. З’явилася ця красуня в Європі, наприкінці вісімнадцятого століття. Завезена була з азійських країн.

Японці полюбили хосту за “нерозбещеність”, багатолікість і компактність. Саме тому вони прикрашають цією рослиною свої священні місця – храми. Цікаво! Якщо Ви захоплюєтеся Фен-Шуй, тоді знайте, що хоста по Фен-Шуй відноситься до стихії Землі, вона приводить в баланс потоки енергії, приносить гармонію і спокій у будинок своїх господарів.

Хости заслужили репутацію універсальної і невибагливої рослини. Вважається, що вони з радістю житимуть навіть там, де іншим багаторічникам не зовсім комфортно.

До недавня зовсім невідома, хоста стала лідером в декоративному озелененні всього за кілька років. Це сталося завдяки податливості культури до селекційних робіт. При схрещуванні її різновидів з’являлися все нові й нові сорти, що розрізняються не тільки габаритами, але і забарвленням листя і квітів.

Щорічно реєструються десятки нових сортів хост. Будь-яке вільне місце на ділянці можна зайняти хостою, якщо підібрати правильний сорт. Розміри рослини варіюються в неймовірних межах: від невеличкої, висотою до 10 см, до гігантських висотою понад 70 см.

Вражає різноманітність хост і за кольором – навіть одна і та ж рослина змінює вигляд кілька разів за сезон від весни до осені. Посаджені в різних місцях хости одного і того ж сорту будуть виглядати різними. А безліччю сучасних сортів неможливо насититися: білі, кремові, жовті, блакитні, зелені, сизі, блакитні й сині кольори і відтінки у всіх можливих поєднаннях.

Хоста багатоліка. Саме тому впишеться в будь-яку садову композицію. Тому і в нашому центрі знайшли місце ці чудові рослини. Це декоративна кореневищна рослина, здатна дуже швидко розростатися в цілі плантації.

Головна прикраса хости – її велике листя, існуючі у всіляких варіаціях в залежності від виду і сорту хост. Пік своєї краси хоста досягає на п'ятий рік зростання. Незважаючи на різноманіття видів і сортів, всі хости безстеблові, трав'янисті, рослини, потовщені компактні, кореневища яких мають безліч шнуровидних коренів, що дозволяють рослинам міцно закріпитися в ґрунті.

Синюваті, білі, рожеві і фіолетові квіти хости, прості і махрові, зібрані в кисті, ефектно підносяться на високих квітконосах над листовою розеткою. Квітки хост дійсно красиві: воронкоподібні або воронковидно-дзвонові, зібрані в однієї боку гроновидні суцвіття. Плід хости являє собою шкірясту тригранну коробочку з численними насінням, які зберігають схожість близько року.

Народні цілителі використовують її як протизапальний засіб для лікування ран і опіків, додаючи кореневище хости, у вигляді потолечного порошку, в різні мазі.

На сьогоднішній день це одна з найпопулярніших рослин в усьому світі. Тож помилуйтеся і ви цими невибагливими красунями.

Черемшина

Черемха звичайна – рослина родини трояндових роду слива. Черемха також відома під назвою черемшина. Це чагарник або дерево висотою до 10 м. Ростає по берегах річок, у ярах, лісових узліссях.

Плід черемхи – блискуча чорна ягода, завбільшки з горошину, досягає наприкінці літа. Вона дуже терпка, аж набиває оскому. Черемшина росте по всій території України.

Досі в Карпатах популярна легенда про те, що в одного селянина народилася незряча донька. Вона зростала в саду, прислухалася до співу пташок, вдихала запахи різних квітів. Але найбільше полюбила куш білої красуні черемшини.

Одного разу влітку дівчина задрімала у садку й ніби відчула, як на гілочку черемшини прилетів великий птах. Він щоночі прилітав і нюхав квіти черемхи, а того разу серед ночі дзвінко чхнув. Дівчина трохи збентежилася, але, наважившись, вигукнула: “На здоров'я!” Тоді птах обізвався до неї людським голосом: “Я – ангел

ночі, Антипко, прилітаю сюди щоліта, щоб помилуватися цими квітами і понюхати їх пахощів. Я завжди чую твій плач. Ти – добра душа, і тому я хочу допомогти тобі.

Слухай мою пораду, – казав далі голос. – До сходу сонця на Івана Купала облий свої очі росою з квітів черемшини – і ти прозрієш...” Юнка щиро подякувала і в святий день зробила так, як радив ангел. А коли розплющилися очі й вона побачила свою красуню черемху, від радості закричала, а потім упала на коліна і почала молитися зі сльозами. Прибігли батьки, їхній радості не було меж. Донька розповіла їм, що Божий дар подарувала їй черемха...

У листі, квітках, корі і насінні черемхи містяться ефірне гіркоминдальне масло і глюкозиди що надають їй ароматний запах. У плодах є цукор, яблучна і лимонна кислоти і дубильні речовини. У листі крім дубильних речовин міститься вітамін С.

Черемшину широко використовують у народній медицині. Відвари з кори застосовують як потогінний і сечогінний засіб, а також проти подагри і ревматизму. Відвари і настої з плодів і листя черемхи використовують як в'язучий і закріплюючий засіб при шлунково-кишкових захворюваннях, що заміняє плоди чорниці. Настій з квіток черемхи застосовують при очних хворобах, а листя, заварені у вигляді чаю, – при хворобах легенів.

Черемшина вважається санітаром лісу. І не випадково. Особливий запах її квіткам і листю надають речовини, що мають фітонцидні властивості. Завдяки цьому, рослина має дивну якість вбивати мікробів і комах.

У медицині застосовують квітки, плоди, листя і кору черемхи.

Черемшину широко використовують і у кулінарії. Вихідними продуктами для приготування різних страв і кондитерських виробів є свіжі ягоди, черемхове борошно з сухих ягід і черемховий сироп. З них можна приготувати кисілі і компоти, пироги і ватрушки, пряники і хлібці, освіжаючі напої та настоянки. Свіжозібраних ягід черемхи багато не з'їсти через велику кількість в них дубильних речовин. Однак досить залишити ягоди в кошику на 10-15 годин, і вони стануть ніжними і смачними.

Добре відома народна прикмета: коли наприкінці квітня – на початку травня настають холоди, зацвітає черемшина. Цей ароматний квітучий кущ черемхи став окрасою рідного краю, оспіваний у багатьох народних піснях. З давніх часів черемха

була символом ніжності, молодості, чистоти і любові. Покровителька закоханих, черемха своїм ніжним ароматом захищала не тільки їх таємниці, а й заліковувала душевні рани

Чорнобривці

Щороку квітники нашого закладу прикрашають зелені хмари уквітчані яскравими зорями пелюсток чорнобривців. Ця дивна квітка, завезена в Україну в 17 столітті, стала одним із символів нашого народу – символом рідної землі, зв'язку між матерями та синами, щирої та вірної любові.

Багато легенд про чорнобривці збережено у нас. За однією з них, у давні часи багаті степові землі приваблювали чужинців із півночі. Несли вони з собою горе та сльози, забираючи у полон найдорожче – хлопчиків, що мали вирости слухняними рабами. Матері з дітьми шукали рятунку в баби-ворожки, яка зачаровувала дітей і перетворювала їх на кущі різнобарвних квітів. З чорнобрових і темнооких хлопчиків зростали чорнобривці. Наукова ж назва – “tagetes”, звучить на честь онука давньоримського бога Юпітера – Тагеса, який умів пророкувати майбутнє.

Належать ці квіти до сімейства Айстрових. Батьківщиною рослини вважають Центральну Америку, де в Мексиці та південних регіонах Сполучених Штатів зустрічаються її дикі різновиди. Індіанські племена ацтеків і майя культивували ці квіти. До Європи вони завезені понад п'ять століть тому після експедиції Колумба до нового континенту. Квіти легко прижилися і розселилися. Їх знають під різними іменами: у Великій Британії – “золото Мері”, в Німеччині – «квіти студентів», в Китаї – “рослина тисячі років”, в Україні – “чорнобривці”. Своєю назвою в нас, ці квіти багато в чому завдячують незвичайному і бархатистому відливу коричнево-червоних пелюсток і теплого тону забарвлення квіток.

Чорнобривці – однорічна рослина висотою від 20 до 100 сантиметрів, дуже гілляста і компактна. Численні гібридні форми мають квіти різних відтінків від світло-жовтих до насичено жовтогарячих і коричневих. Суцвіття у квітки складне, має і купчасті форми. Період цвітіння в Україні – від червня до перших снігів. Квіти мають специфічний аромат та запилюються комахами. Рослини переважно

теплолюбні, посухостійкі та динамічні. Ростуть на відкритих сонячних місцях, але можуть добре розвиватися і рясно цвісти при невеликому затінку. Розмножують квіти насінням, висіваючи на розсаду або безпосередньо у відкриту землю. Чорнобривці досить стійкі до шкідників і хвороб. Для них не потрібно спеціально підживлювати ґрунт, особливо не потрібно робити цього навесні, інакше квіти буйно ростимуть без цвітіння.

Висаджують їх і на овочевих грядках для відлякування шкідників пасльонових культур. Їхній запах захищає від молі, а дим при спалюванні сухих рослин проганяє комарів.

Використовують чорнобривці також як кормову добавку для домашньої птиці, яка впливає на колір жовтка яєць, які вони несуть.

Квіти дуже часто згадуються в українських народних легендах, повір'ях і піснях. Здавна існує думка, що чорнобривці оберігають хату від злих духів і недоброго ока, саме тому їх обов'язково висаджували в садочку біля кожної хати. Ці квіти є традиційними елементами українського дівочого віночка; символом вірності та відданості. Прийнято вважати, що вони запалюють кохання у серці – дівчина носила вінок із цими квітами, щоб молодик не забув дороги до милої та ніколи не зраджував їй.

Ще ці квіти мають неабиякі лікувальні властивості. Не всі знають, що вони допомагають побороти застуду і лікують артрит. Додають чорнобривці також в їжу, як приправу до деяких страв. Відомо що наші пращури додавали засушені квіти чорнобривців до напоїв, що додавало їм приємного та чарівного аромату та смаку.

Чорнобривці – це діти сонця, які красуються своїми жовтогарячими голівоньками з клумб і садів. Тож завітайте на гостини до нашого дендропарку, помилуйтеся яскравими барвами чорнобривців аби повернутися на декілька століть назад та з головою поринути в традиції й життя тогочасної України.

Юка

Американська гостя з сімейства агавових стала незвичайною прикрасою квітників, що зустрічають гостей центру “Надія” на центральному вході..

Це юка, що комфортно відчуває себе завдяки турботливим господарям нашого парку.

Цей теплолюбний куш або низьке дерево родом з тропіків і субтропіків. Запилює юку лише один вид метелика, який не водиться в помірному кліматі. Хоч своїх плодів дерево господарям не підносить, проте тішить погляд великими красивими квітами у вигляді дзвіночків.

Листя жорстке, мечоподібне, довжиною від 25 до 100 см. Ширина листя, як правило, не більше 8 см. Воно зібране в пучок на верхівці стебла або утворює незвичайну розетку біля кореня. Листя може бути покрите нитками, іноді трапляються гострі колючки на кінці, його колір залежить від виду куша. Трапляється і насичений темно-зелений, і сизий відтінок. Краї листка – гладкі або зазубрені.

Коли юка садова цвіте, то сотні її білих, кремово-зелених, жовтих дзвіночків виглядають дійсно дивовижно. Квіти утворюють китицю від 0,5 до 2,5 м в довжину, яка може стояти прямо або опускатися.

На батьківщині ця рослина – не тільки елемент декору, але і промислова культура. З соку квітів юки добувають цукор. З волокон листя виготовляють міцні мотузки.

Найголовніше для цієї рослини – сонячне світло і достатній полив. Про потребу в воді підкаже сама рослина. Якщо листя розправлене, а нитки закручені, то вологи досить. Коли листя скручується, а нитки мляво обвисають – потрібен полив.

Рослина володіє потужною позитивною енергією. Відомо що квітка благотворно впливає на серцево-судинну і дихальну системи організму.

“Дерево щастя” саме так охрестили юку. Вважається, що вона несе удачу і благополуччя своїм власникам. Юка садова це краса, користь і везіння в одній рослині.

Ялівець

Ялівець – рід вічнозелених хвойних чагарників і дерев сімейства Кипарисові.

Ялівець росте на Землі вже більше 50 мільйонів років, тому цей чагарник вважається реліктовою рослиною, свідком давніх часів. Ялівець широко поширений в Карпатах, на Поліссі, в Криму. Різні види чагарнику зустрічаються в Південно-Східній Азії, в Америці і районах Середземномор'я.

Чагарник налічує 71 вид. 20 з них ростуть у нашій країні. Види ялівцю відрізняються формою крони, інтенсивністю та особливостями росту, забарвленням листя і ягід.

Тюркська назва різних видів великих деревовидних ялівців, що перейшла у наукову літературу – арча. У лісах України найпоширеніший вид – ялівець звичайний. Ялівець звичайний відомий також під назвою верес. У різних частинах світу у давнину у ялівцю було багато назв – яловець, моржуха, бружжевельник. Найпоширеніша назва “ялівець” за однією з версій походить від словосполучення “між ялин”. Найчастіше цей чагарник зустрічається як підлісок у ялинових хащах. За іншою версією назва походить від старовинного слов'янського слова “можжа”, що означає вузол. При побіжному погляді на звивисті стовбури старих дерев, можна виявити схожість зі справжніми канатними вузлами.

Ялівець являє собою чагарник або невелике деревце з тонким стовбуром і загостреною вершиною висотою в середньому до 5–6 метрів, у вигляді куща досягає висоти від 1 до 3 метрів, рідко трапляються екземпляри висотою до 30 метрів. Ялівець росте дуже повільно, тому столітні екземпляри ледве досягають великих розмірів.

Стовбур рослини зростає прямо і галузиться. Часто стовбур ялівцю згинається химерними візерунками з гілками плавно переходять в вертикальні. Його кора має коричнево-червоний колір, який з часом змінюється на бурий. Кора має волокнисту структуру. Листя ялівцю голчасті або лускаті. Голки рослини довжиною 1–2 сантиметри дуже жорсткі й колючі. Ягоди рослини – це невеликі шишки зеленого або жовтого кольору, всередині яких знаходяться насіння.

Існують жіночі та чоловічі екземпляри ялівцю. У чоловічих представників крона більш щільна, вузька і загострена.

Максимальний вік ялівцю – 200 років, хоча зустрічаються представники набагато старше. Іноді ялівець може прожити до 600 років. Найстаріший ялівець росте в Криму. За однією з версій його вік становить приблизно 400 років. За іншою – 2 тисячі років. Визначити точний вік живого ялівцю дуже складно.

Ялівець цвіте в травні, утворюючи жовті квітки на чоловічих рослинах, і зелені на жіночих. Плодоносити ялівець починає восени. На кущах можна зустріти одночасно зелене і чорно-фіолетові ягоди. Плоди ялівцю дозрівають тільки на другий рік. Хвоя ялівця не має собі рівних за своїм бактерицидним властивостям. Повітря набагато чистіше там, де посаджений ялівець. За добу один гектар ялівцю випаровує майже 30 кілограм фітонцидів. Цього достатньо, щоб очистити атмосферу великого міста від хвороботворних організмів.

Зелені плоди ялівцю йдуть на виготовлення натуральних фарб золотисто-жовтого кольору, яка в народі називається “хакі”. З чорних ягід ялівцю виготовляють коричневу та чорну фарби. Ягоди ялівцю не є їстівними, але застосовуються як один із інгредієнтів у харчовій промисловості при виготовленні цукерок, здоби, морсів, пряників. Ягоди ялівцю містять мідь, залізо, марганець, алюміній, величезна кількість вітамінів і ефірні олії.

Відвар з плодів вереса успішно бореться з проблемами сечовивідної системи, поліпшує жовчовиділення та підсилює перистальтику кишечника. Також відвар з плодів ялівцю використовують при лікуванні дихальних шляхів. Подушка з ялівцевою тирсою може вилікувати головний біль і легкий нежить, зняти стрес і заспокоїти нервові збудження.

Про цю рослину знали ще в Стародавній Греції і Римі, в ті часи люди застосовували його для того, щоб відлякати змій. В олії ялівцю лікарі тримали нитки, якими зашивали рани, обробляли порізи.

У Київській Русі з кори ялівцю робили посуд. У такому посуді не прокисало молока навіть у жаркий день. Пагони ялівцю в сільській місцевості використовують як своєрідну добавку до банних віників і для “запарювання”, тобто знезараження

діжок та інших дерев'яних ємностей для зберігання фруктів, овочів і грибів. Сухий ялівець – прекрасний матеріал для столярів і різьбярів. Ідеально висушена деревина вже ніколи не потріскається. З плином часу ялівцева деревина набуває особливу міцність. В шафах, виготовлених з ялівцю, ніколи не заводиться міль.

Також з ягід готують прянощі, які потім використовують для приготування дичини, ковбаси. Ще ялівцем ароматизують соки, морси і компоти.

Олія на основі ялівцю здатна очистити, зняти біль, підбадьорити, зігріти і зміцнити.

У стародавніх слов'ян ялівець був символом вічного життя. Вважається, що ялівець сниться до щасливих змін у житті: багатства і удачі у всіх справах.

Ялинка

Одна з головних прикрас і символ новорічних свят, чий хвойний аромат, поряд із запахом мандаринів, став передвісником свята, джерело лікарських речовин і будівельних матеріалів, символ вічної молодості, оповитий ореолом містики і легендами – все це про ялину.

Старослов'янською назва цього дерева означає “колючка”. Ялина – дерево довгожитель, в середньому при сприятливих умовах дерево живе понад до 300 років, але зустрічаються екземпляри, чий вік сягає 600 років.

На початку розвитку ялина може рости повільно – по кілька сантиметрів на рік, а з 10 до 100 років швидше, а потім зростання знову сповільнюється. Середня висота дерева 30-35 метрів, але є і декоративні види маленького росту, а ще є справжні дерева-велетні, чий зріст понад 90 метрів.

Відомо, що на ялинках ростуть шишки загостреної циліндричної форми, які досягають 4 сантиметрів в діаметрі і 16 см в довжину. Шишки ялини можуть бути різного кольору: червоного, рожевого, зеленого.

Особливістю ялинки є те, що її гілки чутливо реагують на вологість повітря. Коли сухо і ясно, вони стоять похилі, а у вологу погоду розправляються, навіть вигинаються догори.

Найбільш поширена ялина в Україні – у Карпатах, де її висота сягає 50 метрів. Наша ялина звичайна, або європейська з місцевою назвою – смерека, у природі зустрічається від Скандинавії до Балкан. Ще в Україні є ялинки довгожителі, їхній вік – 500 років.

Найстарішому дереву – рекордсмену, яке живе на нашій планеті майже 10 000 років. Це ялинка, яка росте в горах Швеції. Надземна частина дерева живе не більше 600 років, проте такий довгий вік кореневої системи був встановлений спеціальними методами.

Хвойні ліси це легені планети. А скільки користі від хвойного повітря, яке не дає змогу поширюватися хвороботворними мікробами. З ялини бджоли збирають пилок. Ялинка підгодовує і звірів і пташок. З деревини ялини виготовляють човни, меблі, музичні інструменти, папір, шовк, фанери для літакобудування.

А з хвої виготовляють вітамін “С”. А ви задумувались над тим чому ялинка весь рік зелена? Адже восени всі дерева скидають своє листя, а лісова красуня всю зиму зелена. Чому так відбувається? Зелені хвоїнки-голки-це видозмінені листя. Хвоїнки такі маленькі і на дереві їх так багато, що якщо ялинка “скине” свій колючий одяг, їй не вистачить весни, щоб знову одягнутися в густу хвою. Та все ж ялинка змінює свій зелений наряд, але робить вона це дуже повільно.

А ще ялинками люди охоче прикрашають присадибні ділянки, парки, зони відпочинку. А ви знаєте звідки ж пішла традиція прикрашати домівки ялинками? Звичай прикрашати ялинку на Різдво вперше з'явився у середньовічній Лівонії, а також на території сучасної Німеччини, де християни приносили у свої домівки прикрашені дерева.

До України звичай ставити на свята ялинку прийшов із західної Європи. На початку XX століття більшість українських селян, для яких головним атрибутом Різдва залишався дідух, не рубали на свято ялинок, але традиція прикрашання різдвяної ялинки на Святвечір все ж на той час побутувала серед заможних українців.

З давніх-давен оспівують у легендах, піснях, казках красу ялинки. Згідно з однією з них, в давні часи жила в лісі маленька пташка. Злі мисливці поранили її

крило. Бідолашна не знала як бути-адже незабаром зима, а вона не може полетіти, щоб спастися від холодів. І тоді попросила пташка захисту у берези, дуба та верби. Але всі вони відмовили бідній пташці. Проте сосна, та ялина приютили поранену пташу, закривши її своїми голками.

Цар холоду-Мороз, побачив це та наказав із берези, дуба та верби - зірвати листя на зиму! А сосну та ялину пожаліти і не чіпати - бо вони добрі. З тієї пори сосна та ялинка цілий рік не скидає своєї хвої, і радує людей незмінною красою.

Тож помилуйтеся і ви цими блакитними та зеленими красунями під час прогулянки нашим дендропарком.

Ясен

Ясен звичайний – одна з найцінніших деревних порід України яка живе до 300 років, з високо піднятою кроною, струнким стовбуром і великим непарно-перистим листям. Коріння сильно розгалужене і глибоке – адже воно повинно міцно тримати гіганта заввишки 35–40 м з товщиною стовбура до 2 м. Ясен налічує близько 65 видів, дев'ять, з яких живуть в Україні.

Це дерево прикрашає і наш садочок, незважаючи на його пишну рослинність, листя пропускає достатню кількість сонячного світла, тому під деревом завжди ясно і світло, тому його назвали – ясен. Здавна в Україні гарну, струнку дівчину називали Ясочкою, це ім'я походить саме від слова ясен.

Це швидкоростуча рослина. Річний приріст ясеня становить 55 см у висоту і в ширину до 40 см. Цвітіння починається в травні, ще до появи листя. Завдяки величезній кількості квіток і пилку ясен є відмінним медоносом. Плоди дозрівають у вересні або жовтні і можуть залишатися на гілках до ранньої весни, рятуючи маленьких птахів від голоду.

Плоди ясена містять велику кількість жирів і білків, вони здавна вживалися людьми. У 18 столітті, в Англії консервували незрілі плоди, які служили приправою до овочевих і м'ясних страв. Солодкий сік ясена, що виділяється навесні, використовується як заміник сахарози.

Листя і кора ясена використовувалася людьми як ранозагоювальний, сечогінний і проносний засіб (ним же лікували радикуліти, хронічні захворювання дихальних шляхів).

У стародавніх греків існувало повір'я, що сік листя ясена лікує рани від укусів отруйних змій. Сік гілок закапували в очі для поліпшення зору. Здавна кору дерева використовували як протималярійний і протигарячковий засіб. Проте треба пам'ятати, що пилок ясена може викликати алергію.

Деревина ясена міцна і пружна, через це вона часто використовувалася для виготовлення бойових гармат і знарядь полювання (з нього робили кілки, бойові палиці, луки, списи, стріли). У давнину, люди використовували різьблений посуд з ясена (його також застосовували і в кораблебудуванні). З ясена виготовляли сани, коромисла, колеса, дрібні вироби. Дошки з нього застосовувалися в суднобудуванні.

У сучасному світі деревина використовується для виготовлення паркету, гімнастичних брусів, деталей літаків, предметів спортивного інвентарю: тенісних ракеток, лиж та інших виробів. Для обробки музичних інструментів і меблевих гарнітурів використовується ясенова фанера.

Про це чудове велетенське дерево існує містична легенда. Начебто, була у пана молоденька служниця – Катерина. Її краса привабила володаря маєтку і звела з розуму. Та захистити красуню-сироту від зазіхань пана не було кому. Страх дівчини помітив молодий конюх Микола і обіцяв допомогти.

Одного разу, коли пан наздоганяв служницю, дорогу йому перейшов Микола. Він затримав чоловіка, поки Катерина відбігла далеко. Звісно, пробачити такого пан не міг і наказав вбити конюха, який посмів протистояти своєму володарю. Миколу до смерті забили батогами неподалік маєтку. А через деякий час на тому місці виросло дерево – міцний ясен, листя його тріпочучи на вітрі, наче шепотіло: “Втікай, втікай!”.

Катерини після того так і ніхто не бачив. Дехто говорить, що інколи місячними ночами біля ясена можна побачити силует дівчини у білій сукні, яка намагається обійняти ясен, а потім зникає у світанку.

Так і возвеличується ясен – наче грізний захисник, оберігаючи мешканців від вітрів та негараздів, підтримуючи своїм гіллям небо, а корінням мовби сягаючи центру землі.

В останнє десятиріччя, нажаль, спостерігається масове всихання ясена як у Європі в цілому так і в Україні. Потрібно оберігати наші дерева, адже проживаючи у степовій зоні, ми маємо додатково дбати про них.

Додаток 6.3.

Перелік конспектів екскурсій

№ з/п	Назва екскурсії	Перелік рослин	Сторінка
1.	Таємниці дерев	береза, горіх, каштан, горобина	100
2.	Чарівний світ квітів	ірис, півонія, троянда, мальва	107
3.	Квітучі чагарники	бузок, гортензія, рододендрон, гібіскус	113
4.	Реліктові рослини	гінгко білоба, трояндове дерево, магнолія, плющ	120

5.	Багаторічні цікавинки дендропарку	хоста, клематис, папороть, ялівець	129
6.	Однорічні рослини квітників	чорнобривці, вербена, сальвія, петунія	135
7.	Подорож осіннім парком	клен, горобина, ясен, чорнобривці	140
8.	Зимові намистинки	ялина, юка, липа, дерен	149
9.	Запрошуємо на весняне квітіння	форзиція, спірея, слива пісарді, ірис	156
10.	Яскравими стежками літа	слива пісарді, клен, ялина, троянда	165
11.	Рослини нашого краю	дуб, липа, сосна, ясен	170
12.	Лікарські рослини	жасмин, м'ята, калина, гінгко білоба	176
13.	Рослини інших континентів	юка, магнолія, жасмин, клематис	185
14.	Невідоме про знайомих	рододендрон, дуб, спірея, гортензія	189
15.	Декоративні чагарники	дерен, бересклет, форзиція	192
16.	Символи України	барвінок, мальва, калина, чорнобривці	200
17.	Алеєю випускників	тюльпанові дерева, дуб, калина, сосна, слива пісарді, гінгко білоба	204

1. Таємниці дерев

Мета: продовжувати вчити дітей розпізнавати дерева (береза, каштан, горіх, горобина); вчити розрізняти їх за зовнішніми ознакам; закріпити знання про ознаки осені; розвивати допитливість, цікавість; виховувати у дітей любов та дбайливе ставлення до природи, вчити бачити красу навколо себе.

Матеріал: вірш «Любіть природу», загадки, мапа, лупа, телефон, лучина, віник березовий, кора, дьоготь, плоди горіха, телефон, QR-код таблички, текст оповідання В. О. Сухомлинського «Хто свічки засвітив?», ілюстрації до оповідання, мольберт, указка, горішки, відерця, аркуші паперу, листочки горіха, корзинка для листочків; листочки різних видів дерев, дзвіночок.

Попередня робота: ознайомлення, перегляд відео, бесіда про дерева: береза, горіх; вивчення руханки (берізка); ранкове привітання; вивчення правил поведінки у природі; вивчення прикмет про горобину.

Хід екскурсії

Вихователь: Діти, давайте привітаємось та побажаємо один одному гарного настрою.

Я твій друг і ти мій друг!

Дружно за руки візьмемось

і один одному посміхнемось, *(посміхаємось один одному)*

Доброго ранку тобі *(показуємо)*

І мені!

- Сьогодні у нас буде надзвичайно цікаве заняття. А знаєте чому?
- Ми з вами перетворимося на дослідників і будемо досліджувати дерева, щоб розгадати усі таємниці дерев. Подивіться що в мене є. *(Показ дітям мапи з берести)*.
- Як гадаєте що це?
- Це дітки береста, а саме верхній шар кори дерева берези, який дуже схожий на папірус. На якому зображено мапу з позначеними зупинками. За цією мапою ми з вами розпочнемо свою подорож. *(Показ лупи)*. Хто знає, що це?
- Так, це лупа. З її допомогою ми зможемо більш детально розглянути найдрібніші деталі дерев.

Вправа «Мікрофон». Повторення правил поведінки в гостях у природи. Кожна дитина називає одне правило поведінки в природі.

Вихователь: Зараз ми розпочнемо свою подорож і будемо досліджувати таємниці дерев. Але спочатку давайте згадаємо, як потрібно поводити себе у природі.

Бесіда за змістом вірша «Любіть природу».

Вмійте ж природу любити,

Кожній стеблинці радіти.

В полі, у лісі, над яром –

Квіти, дерева і трави...
 Цвіту не вирви задаром,
 Гілки не втни для забави!
 Оберігайте ж повсюди
 Шлях і стежиночку в гаї.
 Все те окрасою буде
 Нашого рідного краю.

- Що не можна робити?
- Чому потрібно любити природу?

Вихователь: Діти давайте поглянемо на мапу та дізнаємось яку таємницю дерев нам належить дізнатися. Мапа вкаже нам дорогу. (*Уважно дивимось на мапу та вирушаємо в дорогу, діти підказують шлях*) Тож рушаємо!

Вихователь: (*дорогою до берізки розповідаємо*) Багато років тому берізку посадили дбайливі руки вихователів нашого садочка. Для чого? Щоб було гарно, чисто, радісно, приємно, щоб повітря було чистим.

Вихователь: Щоб дізнатися чи правильно ми прийшли давайте відгадаємо загадку.

Біла, наче сніг, кора і тоненькі віти,
 Що за дерево таке, відгадайте, діти. (Береза)

Вихователь: Правильно, Молодці! Діти, привітаймося з берізкою.

- Прислухайтесь, як вітається з нами береза. Що чуєте?
- Пригадайте, яка берізка влітку і навесні? (зелена, плакуча, білокора, кучерява, тендітна, струнка, ніжна). А коли берізка золота, чарівна?
- Що можна розказати про стовбур берези? (запропонувати підійти до нього, провести ручкою)
- Який він? (потрісканий, товстий, міцний, шорсткий).
- Чим вкритий?
- Чи можна за стовбуром виявити яке це дерево старе чи молоде?
- У молодого дерева стовбур гладенький, рівний, тонкий, а у дорослого дерева стовбур товстий, потрісканий.

- А давайте за допомогою лупи розглянемо кору і листочки? Що цікавого ви помітили?

Вихователь: Діти, давайте згадаємо що ще ми пам'ятаємо про берізку?

- До якого сімейства відноситься береза?
- Від чого походить назва берези?
- Для чого використовують бруньки берези?

Руханка

Ми берізки ось такі,
В нас тоненькі стовбурці.
Стаємо в стрункі рядки,
Випрямляємо гілки.
Ледь зіп'явшись з корінців,
Дістаєм до промінців.
Ми стискаєм їх в огонь
В зелені своїх долонь.
Хилять свіжі вітерці
Вправо-вліво стовбурці.
Ще й верхівки кожен ряд
Нахиляй вперед-назад.

Цікавинка.

- Дружба берези з людиною дуже давня. Назва «берізка» прийшла до нас із глибокої давнини. Вона означає «світлий», «сяючий». Берези вважаються священними, тими, які охороняють, оберігають людину. За що ж так цінують це дивне дерево? (пропоную заглянути в кошик і розглянути речі, які там лежать: лучина, віник березовий, кора, дьоготь).

Вихователь: Березу називають деревом чотирьох справ:

- перша справа** – світ освічувати
- друга справа** – крик втихомирювати
- третя справа** – хворих зцілювати
- четверта справа** – дотримуватись чистоти

«Світ освічувати» – це зрозуміло: колись селянські діти засвічували в хаті березовою скіпкою (лучиною).

«Крик втихомирювати» – змащувати скрипучі колеса возів дьогтем, який добували з берези.

«Хворих зцілювати» – березовим соком, бруньками, корою.

«Чистоти дотримуватись» – виготовляти віники та мітли, а ще віники для бані: березові листочки мають цілющі властивості.

- Як ви зрозуміли берізка дуже гарне і корисне дерево! А зараз вже час рушати далі!
- Як гадаєте, яке дерево буде наступним? Для цього слід поглянути на мапу.
(роздивляємось шлях та рушаймо)

Вихователь: Ось ми і прийшли. Давайте поглянемо на це дерево та відгадаємо загадку.

Діти на його гілках

У колючих кожушках. (Каштан)

Вихователь: Подивіться, а що це? (Звертаємо увагу дітей на табличку) Це QR-код, давайте дістанемо телефон та переглянемо цікаве відео про каштан. Тож підготуйтеся до перегляду.

- Що цікавого ви почули про це дерево?
- Коли цвіте каштан?
- Що плетуть з гілок каштана?
- Що готували стародавні римляни з плодів цього дерева?

Пантоміма

Вихователь: Діти, подивіться уважно на гарне листя каштану. На що воно схоже? Давайте разом створимо пантомімою образ літнього листя (виразними пластичними рухами створюється образ бруньки, що розпускаючись перетворюється на гарний листок, а потім – образ зів'ялого осіннього листя. (діти виконують імпровізований танок листя).

Читання оповідання В. О. Сухомлинського «Хто свічки засвітив?»

(Вихователь читає оповідання та демонструє ілюстрації)

Пішла Маринка з мамою до лісу. Був травень, усе зеленіло. Глянула Маринка на зелені крони каштанів. Радісно загорілися її оченята.

- Дивіться, мамо, – говорить дівчинка, – на каштанах свічки горять. Хто це їх засвітив?
- Прийдемо вранці, подивимось, – усміхнулась мама.

Рано-вранці по холодній росі прийшла мама з Маринкою до лісу. Дивиться Маринка на зелені каштани. Бачить – білочка стрибає. Ой, та це ж вона свічки засвітила. Хто їй вогнику дав? Певно, сонечко? Зійшло, дало білочці гарячу іскорку, вона й засвітила свічки на каштанах.

- Чи сподобалося вам оповідання, діти? Про кого розповідається в ньому?
- Чим здивувало маленьку Маринку каштанове дерево? Як ви гадаєте, що за свічки були на каштані? Кого вона побачила, коли прийшла вдруге до лісу? Розкажіть, як Маринка-фантазерка пояснила собі появу білосніжних свічок на каштані? (Відповіді дітей).

Вихователь: Молодці, діти! Ви дуже розумні. Давайте подивимось на мапу та відгадаємо таємницю якого дерева ми будемо досліджувати наступною. *(Дивимось на мапі наступну точку нашої зупинки, діти вказують дорогу)*

Вихователь: Діти ось ми і прийшли, давайте перевіримо чи до того дерева ми віднайшли шлях?

Росло, росло і виросло,
Із кожуха вилізло,
По руках покотилося
На зубах опинилося. (Горіх)

- Так це горіх.
- Горіх – найбільше садове дерево. Давайте підійдемо до горіха поближче і роздивимось його.
- Який стовбур у горіха?
- Яке листя?
- Які плоди?
- Чи пам'ятаєте ви чому горіх називають грецьким?

- Що нагадує форма горіха?

Вихователь: Давайте розглянемо «сорочечку» горіха за допомогою лупи. Що цікавого ви побачили?

- А ви любите смакувати горіхами?

Пропоную вам пошукати під деревом горішки та назбирати їх у відерця. (Діти збирають горіхи у відерце).

Досліди з горіхами.

- А чи знаєте ви, що горіхи не тільки смачні, вони ще й мають велику кількість жирів, білків та вітамінів В, С, Е, солі калію, магнію, фосфору. Це дуже корисно для організму людей, а особливо дітей.

Вихователь: Діти, давайте проведемо дослід, щоб переконатися в наявності поживних речовин в горіхах.

Дослід №1

- Дістанемо з горіха ядро, покладемо його на аркуш паперу і розітремо.
- Що ми бачимо на аркуші? (Жирну пляму).
- Це з горіха виділилася олія. Вона дуже смачна і корисна. Використовують її не лише для харчування, вона є чудовим засобом для лікування опіків і ран, які довго не загоюються.
- А чи знаєте ви, що горіха називають охоронцем саду. А чому саме ми дізнаємось провівши дослід.

Дослід № 2

- Візьмемо листочки горіха в руки, розімнемо його. Відчуємо цей запах. Цього запаху непереносять шкідливі комах. А ще листя горіха застосовують для лікування.
- Тому пропоную вам назбирати листочків, та висушити їх в групі для наших подальших аплікацій. (збираємо з дітками листочки у корзинку).

Вихователь: Ось і подолали ми більшу частину шляху, залишилася остання зупинка в нашій подорожі. Давайте подивимось на мапу, яка вкаже нам екологічну стежину та відшукаємо дерево. *(уважно дивимось на карту, та помічаємо зелену позначку діти вказують дорогу)*

- Погляньте, тут знову є QR-код, давайте відскануємо телефоном та переглянемо цікаве відео про горобину.
- Що дарує весна горобині?
- Що дарує літо горобині?
- У що одягає горобину осінь?
- Що робить зима для горобини?

Вихователь: Горобина має багато властивостей, зокрема передбачати погоду за допомогою прикмет. Чи пам'ятаєте ви які прикмети існують?

Дидактична гра «Продовж прикмету»

Пізно цвіте горобина - ... (будуть морози взимку).

Якщо багато ягід горобини, ... (то осінь буде дощова).

Цвітіння горобини - ... (ознака стійкого тепла).

Пізній розквіт горобини - ... (буде пізня осінь).

Урожай горобини - ... (буде червона золота осінь).

Горобина рано достигла - ... (чекай суворої зими).

Рухлива гра «Назви з якого дерева листочок»

Вихователь: по колу розкладає листочки з різних дерев, дзвонить у дзвіночок, діти бігають навколо листочків. Дзвіночок замовкає – діти зупиняються. Біля якого листочка зупинились, той і називають.

- Ось і закінчилася наша подорож. Які дерева ми сьогодні досліджували?

Метод «Незакінчене речення»

Закінчити речення «Найцікавішим для мене було ...»

«Найкориснішим деревом я вважаю»

«Щоб зберегти природу потрібно...»

«Я люблю свій край тому що...»

2. Чарівний світ квітів

Мета: узагальнювати уявлення дітей про природу планети Земля, розширювати уявлення дітей про рослини, які цвітуть у квітнику; навчати визначати основні

частини будови рослини — стебло, листя, квітка; складати квітку з частин; закріплювати навички вживання іменників із прийменниками; формувати уміння описувати квітку за допомогою запитань вихователя, розповідати невеликі вірші; розвивати зв'язне мовлення, увагу, логічне мислення; виховувати любов до природи, охайність.

Матеріал: телефон та колонка, ілюстрація квітів, музичний супровід, таблички з QR- кодом.

Попередня робота: бесіда про квіти, читання віршів та відгадування загадок про них, екскурсія клумбами дитячого садочку; хвилинки милування, розглядання зображень квітів, перегляд мультиплікаційних фільмів “Квітка”, “Бутон” із серії “Лунтик та його друзі”.

Хід екскурсії

Вихователь збирає дітей біля себе.

Психогімнастична вправа

“Впіймай настрій”

Вихователь. Діти, у мене сьогодні веселий настрій, і я хочу передати його вам.

Приготуйте свої долоньки і спробуйте його впіймати!

Ловіть: згори, знизу, зліва, справа. (Діти плескають у долоньки у напрямках, вказаних педагогом).

Тепер, я бачу, і у вас веселий настрій. А чи знаєте ви, яка пора року нам його подарувала? *(Відповіді дітей).*

Так діти, це весна. Вона розфарбувала все довкола й зробила цей день яскравим, і я дуже хочу, щоб він пройшов цікаво. Пропоную зазирнути всім нам до квіткового королівства «Надія». У ньому дуже багато різних гарних квітів, які здатні творити дива, і одна чарівна квітка загубила майже всі свої пелюстки, наша задача знайти ці загублені пелюстки та відновити чарівну квітку. Вирушаємо у мандрівку королівством «Надія»

Вихователь:

Відгадайте загадку:

Що за квіточка пахуча,

Дуже гарна та колюча,
Рвать себе не дозволяє,
Колючками всіх лякає?

(Троянда)

Вірно, перша зупинка нашої подорожі яскравий розарій.

Подивіться діти тут є таблички з QR-кодом, давайте від скануємо та уважно послухаємо про красуню квітку троянду, та для цього нам з вами потрібен телефон та колонка, для того щоб всім було чути. Починаємо.

Вихователь. Бачу всі дуже уважно слухали.

1. Яким символом є ця квітка? (Відповіді дітей)
2. Так, символом кохання!
3. Яка ця квітка? (Красива, ароматна, різнокольорова, колюча)
4. Троянди яких кольорів квітнуть у нашому розарії? (Жовтого, червоного, білого, рожевого, помаранчевого). Молодці.

Вихователь.

Гра «Що? Де? Коли?»

Вихователь: Ви всі напевно знаєте, що найбільш цінують у світі розумних людей. Вони чимало знають та прагнуть дізнатися ще більше. Адже як цікаво поринути у світ людських таємниць. Дізнатись щось нове та поділитись з іншими. Отже, настає час гри де розум та швидкість будуть змагатись! Ділимося на дві команди. (формуємо команди). Команди сформовані.

Починаємо нашу гру. Тема нашої гри «Світ троянд»

Як і кожна гра, так і наша гра теж має правила.

1. Відповідає та команда, яка перша підніме руку.
2. Відповідаємо по 1 та по черзі
3. Не викрикуємо, уважно слухаємо відповідь свого суперника.
4. Хто найбільше дасть правильних відповідей той і отримає винагороду.

Я вам задаю 6 питань, на кожне питання ви маєте одну хвилину обговорення, потім хто вирішив яка відповідь підіймає руку, якщо відповідь не правильна

переходимо до іншої команди. Хто надає правильну відповідь переходимо до іншого питання. Правила ви почули тож починаємо гру.

1. Яка одна з найпопулярніших рослин у світі? (відповіді дітей) Троянда.
2. Скільки налічується вченими видів цих рослин? (відповіді дітей) Близько ста.
3. Скільки налічується сортів? (відповіді дітей). Понад 10 тисяч рослин.
4. Якого кольору троянд в світі не існує? (відповіді дітей). Чорних та синіх
5. Від якого острова квітка троянда отримала свою назву? (відповіді дітей). Острів Родос.
6. Який символ символізує троянда? (відповіді дітей). Символ краси.

Вихователь: Молодці, перемогла дружба. Правильних відповідей три у кожній команді. А ось і ваша винагорода, перша пелюстка рожевого кольору. (знаходимо під рожевим кущем троянди). Рушаймо далі королівством «Надія»

Вихователь.

А з цією рослиною ви вже знайомі (показую ілюстрацію). Пригадайте її назву? (Відповіді дітей).

Так, вірно це півонія. Хто з вас пам'ятає, коли починає квітнути півонія? (Відповіді дітей)

Вірно, у місяці червні. А пригадайте, яких відтінків бувають ці квіти? (Відповіді дітей). Червоного, білого, рожевого.

Вихователь: Молодці. Хочу нагадати вам, що квітка півонія вважається світовим лідером за загальною кількістю бутонів під час квітнення. На одному кущі можна нарахувати до сотні квіток. Квіти півонії дуже швидко відцвітають.

Є навіть така приказка: «За півоніями доглядають рік, а милуються ними десять днів».

Вихователь: треба трішки нам пограти та відпочити.

Рухлива гра «Квіти та вітерці»

На асфальті намальовано дві лінії на відстані одна від одної. Даваймо порахуємо відстань між лініями кроками. Яка відстань? Молодці, так відстань між лініями 5 кроків.

Тепер обираємо двох «вітерців». А всі інші будуть — «квіти». Квіти мають обрати собі імена — назви квітів. «Вітерці» стають посередині ігрового поля, «квіти» вишиковуються в шеренгу біля однієї з ліній.

«Квіти» звертаються до «вітерців»: «Добридень, вітерці!». Ви Вітерці відповідаєте: «Добридень, квіточки!». «Вітерці, вітерці, відгадайте наші імена!»,— просити ви «квіти».

«Вітерці» ви називаєте різні квіти. Як тільки вітерці вгадують квітку, то гравець, який обрав для себе її назву, біжить через ігрове поле до протилежної лінії. «Вітерці» намагаються впіймати його. Якщо їм це вдасться, цей гравець залишає гру. Перемагає найспритніша «квітка».

Вихователь: після рухливої гри, приведемо наше дихання у спокійний стан.

Дихальна вправа «Квітка»

Пропоную вам уявити ,що ви на галявині з квітами, та нюхаєте квіти – вдих носиком. Видих ротиком зі звуком [а]. «Як пахне квітка». Повторюємо так 4-5 разів.

Гляньте метелик сів на капюшон до Аліси, давайте подивимось. А ось і друга пелюстка нашої чарівної квітки. Збирати наступні пелюстки вирушаємо з піснею

Ганна Чубач – Я люблю у лузі квіти.

Вихователь: Подивіться як яскраво світить сонечко. Небо стало блакитним.

Дощик-накрапайчик полив землю. Зазеленіла травичка, розквітли квіти. І ось знов перед нами табличка з QR-кодом, тож беремо смартфон, колонку, скануємо та уважно послухаємо яка тут квітка зростає. (слухаємо розповідь).

Вихователь:

Як називається ця квітка? (Відповіді дітей) Правильно діти, це квітка ірис.

Як з грецької перекладається назва ірис? (Відповіді дітей, назва ірис перекладається з грецької веселка) Вірно.

Яку іншу назву має ірис на Україні? (Відповіді дітей) Так, їх ще називають півниками.

Хочу ще додати, що Іриси мають такий хімічний склад, який має лікувальні властивості.

В їх коренях є дорогоцінне ефірна олія, використання якої застосовують в медицині, парфумерії косметології.

Вихователь: Ми з вами вже знаємо, що квітка ірис перекладається як веселка. Подивіться на цю картину.

Що на ній зображено? (Відповіді дітей)

Так діти це веселка.

А скільки кольорів має веселка! (сім). Давайте їх пригадаємо.(діти називають кольори по порядку) червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий.

Вихователь: Гарно дітки працювали, відповіді надавали. Час гімнастику зробити, всім нам відпочити!

Пальчикова гімнастика «Веселка»

В небі грім та блискавка. (Діти зжимають та розжимають пальчики на ручках в кулачок)

Закривайте оченята. (Закривають долоньками очі, а потім відкривають)

Дощ скінчився, трава блищить. (Стукають пальчиками один до одного)

Вийшли дітки погуляти. (пальчики рук бігають по колу, утворюючи коло у повітрі)

Ось і наступний жовтий пелюсток нам дала веселка. (знайшли на квітці ірис де бджілка збирала пилок)

Вихователь: Ми з вами трішки відпочили і вирушаємо далі у подорож.

Вихователь:

Відгадайте загадку:

Навесні я сіяла насіннячко, доглядало квіти тепле літечко.

А тепер на свято любій мамі подарую я червоні...

(Мальви)

Вірно, наступна зупинка, справжня королева у літньому українському садку-Мальва. Я вам про неї вже розповідала. Давайте пригадаємо про неї ще раз.

Берегинею якої оселі вважається квітка мальва? (Відповіді дітей) Мальва – берегиня української оселі.

Яка ця квітка мальва? (Відповідь дітей). Вона ніжна, пишна, яскрава.

На що схожі пишні пелюстки цієї квітки за формою? (Відповіді дітей) Вони схожі на видовжені серденька, а сама квітка схожа на легенький капелюшок.

Кого нагадують пелюстки цієї квітки? (Відповіді дітей). Пелюстки Мальви нагадують легеньких метеликів, які прилетіли роздивлятися чудовий сад. І що от зараз вони оживуть та злетять у повітря.

Вихователь: Що необхідно для всіх квітів світу? (Відповіді дітей). Так, це сонечко. Під сонечко всі вони прокидаються. Тож давайте ми разом перетворимось на квіточки.

Психологічний етюд «Квіти прокидаються»

Вихователь: «Ми — квіти, але ще ми спимо (сидимо на галявинці, «згорнувшись клубочком»).

Ми чекаємо теплого сонечка, яке нагріє землю і дасть нам сили підняти свої голівки до нього (розводимо руки в сторони, піднімаємо голову).

Ми вже чуємо спів струмочка та щебетання птахів (рухаємо долоньками вправо-вліво).

Напевно, час вже прокидатися... Сонечку, привіт! Як ми радіємо твоєму теплому промінню! (піднімаємося на коліна).

Ти даєш нам силу рости (повільно встаємо), наші листочки набирають вологу від весняного дощу та тягнуться до тебе (піднімаємо руки догори, хитаємо ними вправо-вліво).

Вітерець колише наші голівки (рухаємо головою вправо-вліво). Ми радіємо новому дню, ми радіємо весні. Нарешті ми прокинулися!». А ось і остання наша червона пелюстка, яку нам подарувала мальва (Знайшли на галявині).

Діти подивіться на чарівну квітку, вона знову розквітла. Це все завдяки вашим знанням та любові до природи.

Вихователь: Чи сподобалось вам подорожувати квітковим королівством «Надія»?

Що сподобалось найбільше?

Яка квітка вам запам'яталась?

Чи виникали у вас складнощі?

Про які рослини королівства «Надія» ви б хотіли дізнатися?

3. Квітучі чагарники

Мета: Продовжувати ознайомлювати дітей з рослинами, що квітнуть у весняну пору, закріпити знання про куш бузку, гібіскуса, гортензії, рододендрона, їх особливості, викликати захоплення ними, учити визначати основні частини рослини. Вчити утворювати іменники у множині, називати дієслова, вправляти у вживанні слів-ознак, добирати порівняння, синоніми. Учити помічати в природі рідного краю прекрасне, милуватися нею та берегти. Збагачувати досвід естетичного бачення дітьми навколишньої дійсності, заохочувати бажання фантазувати і творити. Проводити з дітьми спеціальні заняття з образотворчого мистецтва із застосуванням нетрадиційних форм (екскурсії, ігри-подорожі, заняття за інтересами тощо).

Матеріал: таблички з QR-кодом, телефон, колонка, картини художників (П.П. Кончаловського «Бузок в кошику»; Віктора Гуманенко «Гібіскус»; Наталі Чубин «Гортензії»; Жукова Андрія «Рододендрон»), стіл, ватяні палички, гусяче пір'я, картопля, аркуші паперу формату А4, А3 фарби, ватман, олівець простий, пензлик, вода, панельки, серветки, , мольберт, музичний супровід (пісні: «Намалюю я» - Галина Британ; Ганна Чубач – «Я люблю у лузі квіти»; «Квітуча Україна» – Наталія Май; Фридерик Шопен - «Вальс квітів»; мелодія китайського музичного інструменту «Гуцинь»)

Попередня робота: читання розповідей про чагарники, бесіди за змістом, розгляд картин художників, бесіди за картинами, загадки про квіти, вивчення віршів, визначали основні частини будови рослини (стебло, листя, квітка), складання квітки з частин, перегляд відеофільму про нетрадиційні техніки малювання.

Хід екскурсії

Вихователь: Діти а чи знаєте ви скільки дивного і цікавого можна спостерігати навесні, коли природа прокидається від зимового сну? (Відповіді дітей) Так, на гілочках дерев і чагарників набухають бруньки, потім з'являються перші ніжні, зелені листочки, а потім запашні суцвіття, від яких неможливо відвести погляд, до того вони прекрасні. До нас завітала сьогодні Квітуча Весна і разом з нею ми з деякими з весняних чудес познайомимосся.

Вихователь:

Показ картини П. П. Кончаловського «Бузок в кошику»

Пригадуєте нашу бесіда за змістом цієї картини? (Відповіді дітей). Це правда, дивлячись на неї, на всіх нас одразу повіяло весною. Вірніше, ми відчули її подих. Не випадково в народі кажуть: «Коли зацвів бузок – то скоро літо!» Вірно художник зумів показати, що бузок свіжий, як ніби його тільки принесли, зрізавши в саду, і поставили в кошик.

- На що схоже суцвіття бузку? (Відповіді дітей). Правильно, суцвіття бузку схоже на трикутник.
- Як розташована гроно? (Відповіді дітей). Правильно на гілці.
- Що ще є на гілці? (Відповіді дітей). Так, гілці розташовані листя і квіти.
- Яку форму мають листя? (Відповіді дітей). Так. листя мають овальну форму з загостреним кінцем. Квіти зібрані в пишне суцвіття, що складаються з безлічі квітів.
- Давайте порахуємо, скільки пелюсточок у маленької квіточки. (Діти рахують декілька квіточок з 4, 5, 6 пелюсточками).
- Чи можна порахувати, скільки квіточок в одному суцвітті? (Відповіді дітей). Так, їх дуже багато, порахувати їх неможливо.

Вихователь: Приємно милуватися такою красою, але пройде небагато часу і бузок відцвіте. Шкода розлучатися з такою красою. Що можна зробити, щоб якомога довше нею милуватися? (Відповіді дітей) Правильно, намалювати. Давайте всі разом створимо найкрасивішу квітучу картину галерею.

Вихователь: Будемо малювати нашу з вами картину, для того щоб ви відчули себе справжніми художниками, я для вас підготувала: стіл, ватяні палички, які

заздалегідь я скрутила в пучечки, пензлики, аркуш паперу, фарби, олівці, вода та серветки. Та створимо до нашої власної галереї картину, технікою малювання ватяними паличками, малюнок виходить фактурним з цікавими мазками

- Простим олівцем, без натиску малюємо суцвіття бузку (невеликий трикутник.)
- Беремо ватяні палички скручені в пучечок, та просто вмочуємо в білу фарбу і залишаємо відбитки на аркуші.
- Беремо другі ватяні палички скручені в пучечок. Опускаємо в рожеву фарбу і ставимо відбиток поверх першого.
- Беремо треті ватяні палички скручені в пучечок. Та вмочуємо їх у фіолетову фарбу і залишаємо відбитки на аркуші.
- Нагадаю про те, що треба бути акуратним.
- Гілочку і листочки малюємо широкої пензликом, прожилки тоненькою пензлем.

Вихователь: (Демонстрація намальованої картини)

Картина готова. І це перша картина, яка буде прикрашати нашу галерею. Погляньте дітки, яку ж ви красу написали, неймовірні кольори ви використали, картину створили неймовірну!

Цікаво яку наступну красуню нам покаже та чи зможемо ми її намалювати, тож вирушаємо за Квітучою Весною. (Вирушаємо під пісню “Намалюю я” - Галина Британ)

Вихователь: Подивіться діти, дуже цікаво що це за рослина. Давайте послухаємо, я бачу тут є табличка з QR-кодом. Давайте проскануємо та уважно послухаємо, про яку рослину йде річ. (Слухаємо розповідь). Вважаю, що всі уважно слухали.

- Про яку рослину у розповіді йшла річ? (відповіді дітей). Так ми слухали розповідь про рослину гібіскус, яка є квітучим чагарником.
- Яка батьківщина Гібікуса? (Відповіді дітей). Правильно батьківщини гібікуса Китай та Індія.
- Як називають квітку гібікуса? (Відповіді дітей). Вірно, її називають квіткою любові.

- Яку ж енергію несе ця рослина? (Відповіді дітей). Молодці діти, вона несе енергію руху, насичуючи все навколо себе.

Вихователь: А ще я знаю, що гібіскус схожий на язички вогню, а вогонь – це сила, мужність та активність. Це квітка, яка стимулює до пошуку нового. А квітки гібіскуса можуть бути рожевого, жовтого, червоного, помаранчевого та інших кольорів. тут під кущем. Квітуча Весна щось залишила. Давайте разом подивимось.

Вихователь: (Показ картини) Віктора Гуманенко «Гібіскус»

Подивіться яка гарна картина, намальована на одному диханні художника. Давайте намалюємо свою картину до нашої власної картинної галереї.

Дивіться для малювання в нас є:

- Мольберт, аркуш паперу формату А3, гусяче перо та фарби.

Діти підходять до мольберта, та по черзі кожен бере пір'я та занурюємо у фарбу білого та рожевого кольору або жовтого який до вподоби дитини. І повітряними мазками малюємо ніжні пелюстки нашої квітки.

І не забувають про серединку. (Діти малюють, на фоні грає мелодія китайського музичного інструменту «Гуцинь»).

Ось ми і завершили власну картину. Давайте помилуємось нею, вона вийшла дуже яскравою і водночас квітучо-ніжною. Ви справжні неймовірні художники. Ми з вами закінчили з вами над створенням другої картини до галереї.

Чи складно вам було малювати гусячим пір'ям?

Що вас надихало на створення цієї картини?

Вихователь: Тож давайте вирушати далі , на нас зачекалась Квітуча весна. (Вирушаємо під пісню Ганна Чубач - Я люблю у лузі квіти)

Вихователь: Подивіться до якої неймовірної краси нас привела Квітуча Весна, до рослини неймовірної краси, де грона квітів нечуваної краси. І тут знову ми бачимо табличку з QR-кодом. Давайте з вами швидше проскануємо та послухаємо розповідь про цю дивовижну рослину. Що ж вмикаємо телефон та скануємо код. (Слухаємо розповідь).

Вихователь: Неймовірна розповідь про диво рослину. Хочу спитати вас діти:

- Про яку рослину йшла річ? (Відповіді дітей). Так це дивовижна гортензія чагарник.
- Яка форму суцвіть має гортензія? (Відповіді дітей). Різноманітна форма суцвіть: кулястої, пірамідальна або пласка, парасолькова.
- Чому її називають квіткою хамелеоном? (Відповіді дітей). Так, бо ця красуня може водночас на одному кущі мати рожеві та блакитні суцвіття. Також змінює колір суцвіття протягом сезону зі світло-зеленого на білий, а потім на рожевий.

Вихователь: Хочу ще вам сказати, що гортензія рослина, що прикрасить будь-який сад, приміщення і навіть нашу прекрасну групу. Дві картини ми вже з вами маємо в галереї, тож настав час намалювати третю картину. Але спочатку подивіться на цю картину (демонстрація картини Наталі Чубин «Гортензії»)

Вихователь: Давайте опишемо цю картину, якою ми її бачимо? (Відповіді дітей). Бачимо, що жоден мазок не повторити. Що кожна фарба живе своїм життям, розтікається, вливається в іншу. Під час процесу малювання потрібно не припиняти малювати, а дивитися і слухатись свої відчуття.

Вихователь: Намалюємо ми свою картину на великому ватмані, тож давайте пройдемо до нашого павільйону діти. (Ватман прикріплено до стіни павільйону). Малювати будемо технікою малювання м'ятим папером, малюнок виходить фактурним з цікавими мазками. Ось наша робоча зона, тут є:

- Стіл на якому є аркуші паперу, фарби білого, рожевого, блакитного, фіолетового кольорів, серветки, панель(для розведення фарби) та водичку.

Вихователь: На ватмані вже є намальований кущ. Чого ж не вистачає? (Відповіді дітей). Вірно суцвіття.

- Спочатку розведемо фарби з вами трішки водою, кожен колір в окремій панелі.
- Потім потрібно взяти аркуш паперу і зім'яти його та вмочити цей папір у рожеву гуаш і притиснути до ватману на якому намальовано кущ.
- Потім потрібно вмочити м'який папір у фіолетову фарбу. Та притискаємо поверх рожевого кольору. Так само потім наносимо білу та блакитну фарбу.
- Після закінчення роботи, витираємо руки серветкою.

Вихователь: (Демонстрація намальованої картини) Діти подивіться на картину, як чудово злились усі фарби, це справжнє створення краси. Квітуча Весна милується разом і з нами і дуже радіє за нас, що кожную картину створюємо особливою.

- Яка це вже за рахунком? (Відповіді дітей) Тар, третя картина. Ще одна красуня посилилася в нашій галереї.

Вихователь: Вирушаємо до останньої нашої рослини. Про яку я з вами вже проводила бесіду та демонструвала картини різних художників які малювали цей квітучий чагарник. Найбільше вам сподобалась тоді картина художника Жукова Андрія «Рододендрон».

Діти: Так ми згадали! Його картина – це ніжні і яскраві рододендрони, які купаються під сонячними променями, відкривають весну.

Вихователь: Так, а барвисті вібрації фону відображають аромат цих дивовижних кольорів. Авторська техніка дозволяє не просто відобразити враження, але реально відтворює гру світла на пелюстках квітів

Вирушаємо під музику (Квітуча Україна – Наталія Май).

Вихователь: Давайте пригадаємо, що ми дізналися про чагарник рододендрон під час нашої бесіди.

- В перекладі назви цієї рослини з давньогрецької мови, що означає? (Відповіді дітей). Так, позначає «трояндове дерево», або «дерево з трояндами».
- Чому рододендрон вважають чудовим медоносом? (Відповіді дітей). Вірно, тому що часто навколо ароматних квітів можна побачити бджілок-трудівниць.
- Де найбільше в Україні їх росте? (Відповіді дітей). Так, у Карпатах.
- Яких кольорів буває суцвіття рододендрону? (Відповіді дітей). Молодці пригадали! Квітки можуть бути пофарбовані в рожевий, фіолетовий, білий, червоний або пурпурний колір.

Вихователь: Я нагадую ще, що форма квіток безпосередньо залежить від виду і сорту рослини і буває воронко видною, трубчастої, дзвонові або колесовидної. У окремих видів квітки володіють приємним запахом.

Вихователь: Давайте поповнимо нашу галерею. І намалюємо власну картину і назвемо її «Квітучий рододендрон».

- А намалюємо картину своєю авторською технікою, яка дозволяє не просто відобразити враження, але реально відтворити гру світла на пелюстках квітів.
- Малювати ми будемо дуже цікавою технікою, це техніка називається малювання штампами. У нашому випадку штампом буду звичайна картопля, яка вже вирізана за формою п'яти пелюсткової квітки. Вмочивши штамп у фарбу ми створюємо зображення майбутньої квітки.

Вихователь: Для малювання в нас є:

- мольберт;
- стіл;
- картопля, яка вирізана до кожного кольору;
- фарби гуаш (рожева, фіолетова, біла, червона)
- аркуш паперу, формат А3.

Вихователь: Розпочинаємо писати нашу наступну картину.

(Малювання картини відбувається під мелодію Фредерик Шопен «Вальс квітів»)

Вихователь: (Демонстрація намальованої картини).

Картина намальована вами дуже гарна, чудово підкреслено красу чагарника рододендрон. Навіть можна дивлячись на неї відчувати, вона видає яскравий квітковий аромат. «Квітучий рододендрон» повністю тепер доповнив нашу з вами картину галерею.

Вихователь: Давайте подякуємо Квітучій Весні, що занурила нас в дивовижний, а головне квітучий сад прекрасних чагарників. І зате, що різними техніками малювання ми створили найпрекраснішу та вічно квітучу картину галерею чагарників.

Вихователь:

- Яка рослина сподобалась найбільше?
- Які цікаві факти ви запам'ятали, та якого чагарника?
- В чому виникли складнощі?
- Що більш запам'яталось?
- Яка техніка малювання вам здалась легкою? А яка складною?
- Яку з картин було малювати легко? І чому?

- Яку з картин було малювати складно? І чому?
- Чи сподобалась Вам наша екскурсія?

4. Реліктові рослини

Мета: Дати дітям уяву про дивовижний світ природи, яка була на Землі багато мільйонів років тому. Закріпити вміння розпізнавати рослини за ознаками (гінгко білоба, трояндове дерево, магнолія, плющ). На основі отриманих знань, вчити уявлять собі картини доісторичного минулого. Вчити дітей аналізувати, Розвивати мислення, уяву, фантазію, асоціативну і зорову пам'ять. Формувати вміння "перевтілюватися" у певний ігровий образ. Закріплювати вміння дітей отримувати задоволення від власної творчості. Виховувати співчуття, дружні взаємовідносини, любов до природи, бажання охороняти і берегти її.

Матеріал: гаджет для считування QR коду, кошик, яйце велике з динозавриком у середині, ілюстрації динозаврів, колонка з флешкою, маленькі яйця з маршрутами, крейда. накидка для «вітерця» у грі, малюнок розмальовка з динозавриком.

Попередня робота з дітьми: розглядання ілюстрацій, читання енциклопедій за темою «Динозаври» та казок, знайомство з назвами дерев (трояндове дерево, магнолія) та попереднє спостереження і прослуховування розповідей, розучування руханки «Динозаврик».

Хід екскурсії

Вихователь: Діти, сьогодні, по дорозі в дитячий садок я знайшла кошик і вирішила подивитись разом з вами, що у ньому. Але спочатку пропоную відгадати загадку.

Загадка

У хатці без кутів, дверей і без віконця,

До певної пори живе жовтеньке сонце. (Яйце).

Вихователь дістає з кошика яйце.

Вихователь: Як ви гадаєте, чиє це може бути яйце? (Курки, качки, гуски, птахів, страуса, черепахи, змії, динозавра тощо).

- А як можна дізнатися, хто з нас має рацію і чиє дитинча всередині цього яйця, і при цьому не завдати маляті шкоди? Правильно, покласти в тепло, зігріти.

Психогімнастика "Даруємо тепло".

Вихователь з дітьми стають довкола яйця, повторюють віршовані рядки і виконують відповідні дії.

Від серця я дарую вам тепло	<i>Прикладають руки до серця</i>
І кожен з вас відчує хай його	<i>Беруться за руки</i>
Любов і щедрість, щирість, співчуття	<i>Ходять по колу, всміхаючись одне</i>
Наповнюють теплом серця й життя	<i>одному</i>
Тепла тепер в нас вистачить на всіх!	<i>Витягують руки вперед,</i>
	<i>виставляючи долоньки</i>
Ми можемо зігріти цілий світ!	<i>Закривають долоньками очі</i>

Поки діти виконують вправу, вихователь непомітно прибирає яйце і дістає іграшкового динозавра. Діти відкривають очі, педагог бере іграшку.

- Ой, тут хтось є (відкриває, дістає динозавра, звучить пісенька ніби співає динозаврик)

Вихователь бере іграшку і говорить за неї.

Динозавр Динчик: Доброго ранку! Ой, а де це я? А ви знаєте, хто я такий?

Звучить пісня «Динозаврик»

Я Дино-динозаврик

І ім'я моє Дино.

Я тільки народився

Із цього ось яйця.

Але ж я так страждаю,

поняття я не маю,

як я тут опинився,

Потрапив як сюди?

Вихователь:

Давно-давно, не уявити, —
 Мільйони літ тому назад —
 На нашій юній ще планеті
 Жив мирний велет-динозавр.
 Він був завбільшки, як автобус,
 А може, навіть і як два:
 Масивний тулуб, довга шия,
 На ній маленька голова.
 Хоч був він грізний і великий, —
 Та все ж — звичайний травояд:
 Гілля зелене на сніданок,
 Листочки свіжі на обід.

Юлія Зеленіна

Вихователь: Ми з вами читали багато казок, де зустрічались дивовижні тварини: дракон, що дихав полум'ям, Змій Горинич, у якого було 3 голови, Чудо-юдо Риба-кит, на спині якого було ціле місто. А чи можемо в житті зустріти таких тварин? *(Відповіді дітей)*

- Такі тварини дійсно жили на нашій планеті, у ті часи, коли на Землі було довге і тепле літо. Трава була дуже велика і зелена, дерева були величезні. І мешкали на Землі ось такі тварини *(Показ ілюстрацій)*
- Діти, як називаються ці тварини?
- Так, це динозаври. Вони були різні, великі і маленькі. Жили на суші й у водоймах; вміли літати. *(Показ ілюстрацій)*
- Скажіть, у наш час живуть тварини, які дуже схожі на динозаврів?
- Так, це ящірки, змії, слони, черепахи, крокодили.
- Чим вони схожі на динозаврів? Який спосіб їх життя? (хижі чи травоядні)

Вихователь: Я вас запрошую в цікаву і незвичайну подорож. Перед нами стоїть завдання дізнатися, якою була наша планета багато років тому, який був клімат, які рослини населяли нашу планету. Так і динозаврик Дино нам допоможе.

Динозавр Динчик: Я — казковий динозавр. Якщо бажаєте, можу перетворити вас на дослідників і ми разом дізнаємося більше про рослини і про те, яким було життя на Землі дуже давно, мільярди років тому.

Діти погоджуються.

Вихователь: А перед тим як ми вирушимо у подорож пропоную розім'ятися.

Фізкультхвилинка

Динозаври в хащах жили.

Ходьба один за одним у колоні на

Перевальцем ходили.

прямих ногах, руки вниз

Ось так, ось так,

перевальцем ходили

А іще вони літали.

Імітація махання крилами

Дружно крилами махали.

Ось так, ось так.

Швидко крилами махали

Ну а хтось у річці жив

Ходьба напівприсядки, руки на

І по дну ходить любив.

колінах

Ось так, ось так.

І по дну ходить любив

Люблять всі вони гуляти,

Ходьба змійкою, стрибки з

По стежиночках стрибати.

пересуванням уперед

Ось так, ось так.

По стежиночках скакати

Вихователь: Сьогодні я пропоную нам з вами на деякий час стати науковцями, ми відправимося за маршрутом «Реліктові рослини», відшукаємо нові та цікаві рослини епохи динозаврів. Тож вирушаємо з динозавриком Дино.

Діти з вихователем йдуть за маршрутом де росте дерево гінгко білоба

Вихователь: Це дерево – одне з найстаріших дерев нашої планети, що зберіглося до наших днів. **Посланець із часів життя динозаврів Гінгко Білоба.**

Розгляд цифрового гіду за QR кодом та прослуховування розповіді.

Вихователь:

- Які цікаві факти ви запам'ятали про це дерево?
- Яку форму нагадують листя за своєю структурою?(серце, віяло).
- Що нагадують вам плоди дерева? (абрикос).
- Це дерево може пережити сильний холод і тривалу посуху?

Вихователь під деревом знаходить яйце.

Вихователь: Подивіться під деревом яйце. Давайте зазирнемо в середину та подивимось, що там?

Знаходять маршрут зі слідами динозавра та зображення трояндового дерева

Вихователь: Але перед тим як ми вирушимо за маршрутом пропонуємо виконати руханку з динозавриком Дино.

Руханка

Динозавр втомивсь сидіти треба	<i>Виконують притупи ногами</i>
ніженьки погріти	
Стрибнув вправо, стрибнув вліво	<i>Стрибки на двох ногах вправо, вліво</i>
покрутився він уміло	<i>Покрутитися навколо себе</i>
Він на місці потоптався	<i>Підіймасьмося навшпиньки</i>
й на носочки вже піднявся	
вліво, вправо похилився	<i>Нахили тулуба вліво, вправо</i>
знов на місці покрутився	<i>Покрутитися навколо себе</i>
П'ять разів він присів	<i>Присідання</i>
і на місце своє сів	<i>Підвелися на ноги</i>

Діти з вихователем йдуть за маршрутом та по слідам, які намальовані на асфальті до трояндового дерева.

Вихователь: Діти зверніть увагу на гарне диво природи. Це багаторічне листопадне дерево надзвичайної краси, яке називається Тюльпанове дерево. Друга назва цієї рослини, яка вважається офіційною – Ліріодендрон, що означає «дерево-ліра» та належить до родини Магнолієві.

Так його назвали за дуже цікаву і оригінальну форму його листків, яка є тільки в цього дерева.

А тюльпанним його називають за пахучі квіти, які зовні нагадують тюльпани. Споглядаючи на ліріодендрон здається що чарівник, який створив це дерево, дуже любив качечок, сама через це зробив листочки схожими саме на них.

Під час цвітіння тюльпанового дерева відчувається приємний аромат, який нагадує запах свіжих огірків, кора дерева має теж приємний аромат. Листочки цього дерева не менш красиве, ніж його квітки, вони мають зелений колір, який за магією осені переходить в жовтий і коричневий відтінок.

Вихователь:

- Який відтінок листя в осінню пору? (жовтий і коричневий).
- Який аромат нагадує під час цвітіння? (запах свіжих огірків).
- Коли на дереві з`являються квіточки? (кінець осені і початок літа).
- Де використовують деревину тюльпанового дерева? (для виготовлення меблів, корпусу музичних інструментів, в паперовій промисловості).

Вихователь: Про це дерево складено величезну кількість легенд. Послухайте одну з них.

Легенда про тюльпанове дерево

Розповідають, що наше тюльпанове дерево не просте, а чарівне. Адже одна з легенд розповідає про казкову принцесу, яку хотіли видати заміж за злого князя.

Але розчарована дівчина вночі прийшла у сад і попросила допомоги у дерева цвіт якого був чарівним, і вранці, коли вони повернулися в будинок, батьки оголосили своє рішення, дозволивши дівчині вийти заміж за її коханого бідного пастуха.

Тому це дерево може бути чарівне. Щоб це перевірити, кажуть потрібно обійти тричі дерево, доторкнутися до нього, обняти, загадати бажання, вірити в те, що це допоможе їм здійснитися.

Вихователь: Тож давайте з вами перевіримо наше чарівне дерево, я запрошую вас загадати свої бажання, обійти тричі дерево, доторкнутися до нього, обняти, вірити в те, що це допоможе їм здійснитися.

Вихователь з дітьми обходять дерево та загадують бажання. Потім вихователь під деревом знаходить яйце.

Вихователь: Ой , подивіться під деревом ще одне яйце. Давайте зазирнемо в середину та подивимось, що там?

Знаходять маршрут зі слідами динозавра та зображенням плюща

Вихователь: Але перед тим як ми вирушимо за маршрутом пропоную вам пограти.

Гра «Квіти та вітерці»

Діти за допомогою лічилки обирають двох «вітерців», усі інші діти «квіти» поділяються на дві команди «Вітерці» та «Квіти» і шикуються напроти один одного у шеренги на відстані 5-6 м.

Діти обирають собі імена — назви квітів. «Вітерці» одягають накидки та стають посередині ігрового поля, «квіти» вишиковуються в шеренгу біля однієї з ліній.

«Квіти» звертаються до «вітерців»: «Добридень, вітерці!».

Ті відповідають: «Добридень, квіточки!».

«Вітерці, вітерці, відгадайте наші імена!»,— просять «квіти».

«Вітерці» називають різні квіти.

Як тільки вони вгадують квітку, то гравець, який обрав для себе її назву, біжить через ігрове поле до протилежної лінії. «Вітерці» намагаються впіймати його. Якщо їм це вдасться, цей гравець залишає гру.

Потім всі знову займають попередні місця на середині майданчика, і гра продовжується.

Перемагає сама найспритніша «квітка».

Діти з вихователем йдуть за маршрутом та по слідам, які намальовані на асфальті до плюща.

Вихователь: Подивіться, діти це плющ вічнозелена красива рослина – ліана, що обплітає стіни та вікна домівок і здатна обвиватися навколо будь-якої опори.

Розгляд цифрового гіду за QR кодом та прослуховування розповіді.

Вихователь: А ще цей в'юнкий вічнозелений чагарник один із символів Різдва. Його часто використовують для створення вінків на Різдво або Великдень.

- Де росте плющ? (в лісах, на скелях, в лісостепу).

- Чим між собою розрізняються різні сорти плюща?(розміром, забарвленням, формою листя).
- Яке цвітіння нагадує плющ звичайний? (виноградне).

Вихователь: Діти давайте пригадаємо чим дерево відрізняється від куша, а кущ — від квітки? І зараз я пропоную вам пограти.

Дидактична гра «Дерева і кущі»

Перед початком гри діти згадують, як відрізнити кущ від дерева. Повіdomляються умови гри: коли називається дерево, руки потрібно піднімати вгору, коли кущ — опускати вниз. Ведучий може назвати дерево, а руки опустити, або назвати кущ — підняти руки. Потрібно бути уважними діти.

Вихователь: Ой, подивіться під чагарником ще одне яйце. Давайте зазирнемо в середину та подивимось, що там?

Знаходять маршрут зі слідами динозавра та зображенням магнолії.

Вихователь: Пропоную нам вирушити за вказаним маршрутом. Ви згодні, діти?

Діти з вихователем йдуть за маршрутом та по слідам, які намальовані на асфальті до дерева магнолії.

Вихователь: А ось перед нами з'явилась Магнолія – дуже красиве листяне дерево. Залежно від сорту славиться своїми листям та яскравими квітами, схожими на тюльпани.

З магноліями пов'язано багато легенд. Японська легенда оповідає про дівчину Кейко, яка вміла робити чудові квіти й оживляти їх краплинами своєї крові. Кейко була закохана в юнака, котрий змусив її віддати останню крапельку крові, щоб оживити свої квіти для багатого замовника на ім'я Магнол. Відтоді залишилися жити ті дивні рослини із чарівними квітками, які Магнол на свою честь назвав магноліями. Напевно, саме тому квіти красуні-магнолії ототожнюють із торжеством щирої, нескінченної любові.

Які цікаві факти ви запам'ятали про це дерево?

Коли можна спостерігати за появою прекрасних квіток магнолії?

Хто запам'ятав з якої країни до нас привезли це дерево?

Якого кольору бувають квіти магнолії?

Вихователь. Сьогодні ми з вами на деякий час стали науковцями, ми відправилися за маршрутом «Реліктові рослини», відшукали нові та цікаві рослини епохи динозаврів, а допоміг нам пройти маршрут наш динозаврик Дино Я впевнена, що вам сподобалась наша подорож та зустріч з нашими «Реліктовими рослинами». А поки я хочу нагадати вам, як слід і як не слід поводитись в природі.

Гра «Можна - не можна».

Вихователь пропонує дітям уявити, що вони знаходяться в лісі. Потрібно пригадати, як слід поводитися і чого не можна робити. Вихователь називає дію, а діти відповідають "можна" чи "не можна".

Згодом пропонується ускладнений варіант гри. На слова вихователя "можна" або "не можна" діти називають відповідні вчинки.

Можна:

саджати квіти, рослини;
охороняти рідкісні рослини;
берегти молоді рослини;
обгороджувати мурашники;
спостерігати за жабами;
милуватися красою природи;
підгодовувати птахів;
прибирати місце відпочинку.

Не можна:

ламати гілок дерев;
обдирати кору дерев;
рвати багато квітів;
збивати гриби ногами;
руйнувати павутиння;
ловити метеликів, жаб.

«Відкритий мікрофон»

Вихователь: Вам сподобалась наша подорож? Ви просто молодці, може колись хтось із вас стане таким науковцем-антропологом і буде шукати цікаві знахідки минулого.

Чим запам'яталися вам ця подорож?

Хотіли б відправитися на іншу планету?

Які найцікавіші факти про наші рослини ви запам'ятали?

Яка гра вам сподобалась найбільше?

Динозаврик: Мені дуже весело й радісно! Я тепер маю багато друзів!

А щоб ви не забули про нашу подорож, я подарую малюнки динозавриків, моїх друзів. Увечері ви з батьками їх розфарбуєте і завтра принесете. Ми влаштуємо виставку. До побачення! До нових зустрічей!

Вихователь: Дякуємо Дино за чудові спогади, цікаву подорож та подарунки. Діти, ми маємо чудову нагоду створити у нашій групі археологічний музей! Це ж так цікаво, зможемо влаштовувати по ньому віртуальну екскурсію «Реліктові рослини з динозавриком» для батьків і молодших малят.

Вихователь роздає дітям малюнки

5. Багаторічні цікавинки дендропарку

Мета: підвищити інтерес до пізнання природи, розширити багаж знань про багаторічні рослини, розвивати здатність спостереження за об'єктами природи.

Матеріал: телефон, таблички з QR-кодами, колонка, картинки гусені, корзинка для знахідок, пляшки пластикові, фарба коричневого кольору, зеленого, рожевого, столик, шишки з ялівця, нитки, паперові листочки.

Попередня робота: розучування приказок про охорону природи, ранкове привітання, руханка «Вправні малята», пройдений матеріал папороть та ялівець,

Хід екскурсії:

Вихователь: Доброго дня, малята. Давайте привітаємось нашою віталочкою.

Віталочка: «Доброго ранку, доброго дня,

Хай плещуть долоньки, тупають ніжки,

Працюють голівки та сяють усмішки.

Доброго ранку, доброго дня,

Бажаєте ви, та бажаю вам я»

Вихователь: Сьогодні в гості до нас завітали цікаві гості. А щоб дізнатися хто це, потрібно відгадати загадку.

Загадка: «Влітку повно її скрізь

Листячко зелене їсть

А пташки її куштують

І город, і сад рятують»

Вихователь: Діти, ви вже здогадались хто це?

Діти: Гусінь.

Вихователь: Правильно. До нас завітали гості Вупсень та Пусень, друзі Лунтика, вони запрошують нас із вами у цікаву подорож. Нам потрібно знайти листочки, щоб дізнатися на кого перетворюються наші гусені. На нас чекають нові відкриття та цікаві знання.

Сідайте у автобус, щоб вирушити на першу станцію.

Діти стають одне за одним, вихователь перший. Під музику їдуть до хости.

Музика: «Колеса автобуса крутяться».

Вихователь: Діти, подивіться які гарні квіти навколо, все таке зелене, яскраве. Зверніть увагу на цю незвичайну рослину. Може хтось з вас знає яку вона має назву? Це «Хоста», діти. Подивіться на її незвичайне блискуче листя, воно гладеньке, широке. Давайте подивимось на чарівну табличку, відскануємо QR-код і побачимо відео, з якого дізнаємось щось цікаве про цю рослину.

Діти слухають розповідь про хосту.

Вихователь: Дітки, чи уважно ви дивились та слухали?

Вихователь: Давайте перевіримо, чи так це насправді. Послухайте уважно мої запитання, та відповідайте.

1. Як іще називають хосту?
2. Що є головною прикрасою цієї рослини?
3. Хоста багатолітня чи однолітня рослина?

4. Як використовують хосту в медицині?

Вихователь: Малята, пропоную вам невеликий експеримент. У мене є 3 пляшки з водою, подивіться вона прозора та чиста. Я беру першу пляшку в руки і ви мені скажете, що буде з деревом, якщо ми будемо його поливати? Так, воно зазеленіє. (*Беремо пляшку, бовтаємо і вода стає зеленою*). Скажіть, що буде з квіткою, коли ми будемо рясно поливати та її пригріє ясне сонечко? Правильно, вона зацвіте. (*Беремо пляшку, бовтаємо і вода стає рожевою*). А тепер подумайте, що буде з ними, якщо їх не поливати? (*Беремо пляшку, бовтаємо і вода стає коричневою*). Бачите, діти, рослини загинуть, тому особливо важливо доглядати за ними, щоб вони милували нас своєю красою.

Вихователь: Діти, уважно подивіться, може десь тут захований наш перший листочок. Ось він, знайшли! Кладіть його у кошик. Малята, сідаймо у автобус та вирушаємо до наступної станції.

Діти стають одне за одним, вихователь перший. Під музику їдуть до напороті.

Музика: «Колеса автобуса крутяться».

Вихователь: Малята, подивіться хто там стоїть? Це ведмідь Михась. Давайте запитаємо у нього що трапилось.

Ведмідь: Ой, дітки, гарненькі ви всі, а куди ви вирушаєте?

Діти відповідають

Це звісно добра справа, але я маю перевірити чи знаєте ви прислів'я про охорону природи.

Вихователь: Вупсень, Пупсень, чи знаєте ви прислів'я?

Гусені: Ні.

Вихователь: А наші дітки знають багато прислів'їв. І зможуть тобі їх розказати. Тож гусені, слухайте уважно та запам'ятовуйте.

Заступи природу дверима, то вона тобі вікном ввійде.

Як у лісі кликнете, так і відгукнеться.

Лісом ходи – під ноги диви.

Багато лісу – не губи, мало лісу – бережи.

Не бережеш паростки – не побачиш і дерева.

Ведмідь: Бачу, що ви розумні, тому пропускаю вас далі.

Далі їдемо під пісню

Дорогою чуємо, ніби вітається папороть, підходимо ближче.

Вихователь: Малята, зупиніться на хвилинку. Чуєте? Хтось до нас вітається. Підходьте трошки ближче. Це ж папороть хоче з нами привітатися. Подивіться яка вона незвичайна, чудернацька. Пропоную вам згадати, що ми знаємо про цю рослину.

Яке у папороті листя?

Який вигляд мали папороті у давнину?

Чи є у папороті квіти? Чому?

Чи вживають люди папороть у їжу?

Де росте найменша папороть?

Вихователь: Малюки, давайте узагальнимо. Папороть – одна з найдавніших рослин на землі. Всього вчені нарахували майже 10 000 видів папороті. Найбільше папоротей росте в теплих країнах з жарким і вологим кліматом. Перші папороті з'явилися на Землі близько 400 мільйонів років тому, і їх існувало багато тисяч видів. Однак, більшість з них зникли разом з динозаврами, тому що не змогли пристосуватися до змін клімату.

Давайте виконаємо дихальну вправу «Вітерець і листочок»

Роздаємо діткам ниточку із прив'язаним паперовим листочком.

Діти, візьміть мотузочку за кінчик. Та уявіть що ви – це вітер. Спочатку легенький вітерець, який ледве колихає зелені листочки, дмухайте тихенько на листочок. А тепер ви перетворилися на сильний вітер, який хитає дерева у різні сторони. Дмухайте на листочок як можна сильніше. А зараз знову перетворюємось на спокійний легенький вітерець. Молодці.

Може хтось з вас помітив листочок? Які ви уважні. Кладіть його у кошик. Шикаємось одне за одним. Давайте перетворимось на сороконіжку.

Вихователь стає перишом та дає сороконіжці команди: підняти ліву ніжку, підняти праву ніжку, задкувати, бігти вперед, йти по колу.

Вихователь: Малята, ми і не помітили як опинились на наступній зупинці. Зверніть увагу на цю тендітну рослину. Як чарівно вона обплітає своїми пагонами сітку. Може хтось з вас вже знайомий з цією рослиною? Це клематис.

Давайте візьмемо телефон, відскануємо QR-код і подивимося цікаве відео.

Малята, вам було цікаво? Ви уважно слухали? А ми це зараз перевіримо.

Як іще називають клематис?

Які кольори квітів клематиса?

Який розмір пагонів може бути у клематиса?

Яка держава є батьківщиною клематиса?

Що нагадує квітка клематиса?

Ось скільки нового ми дізналися про цю рослину. Певно ми вже застоялись, давайте розізнаємось. Станемо в коло.

Руханка «Вправні малята»

Руки в сторону та вгору –

На носочки піднялись.

Підніміть голівку вгору

Й на долоньки подивись

Руки в сторони розводим

Опускаєм плавно вниз

Присідати ми почнемо,

Добре ноги розізнаємо

Раз присіли — руки прямо,

Встали. Знову все так само

Вправу дружко почали

Нахил вліво — раз, два, три!

Повертаємося вправо

Все виконуємо гарно

Вліво, вправо повернулись

Ось розминці вже й кінець

Хто ж старався — молодець.

Вихователь: Молодці, малята, ви всі гарно рухаєтесь. А де ж наш листочок? Знайшли! Складайте у кошик.

Вупсень, Пупсень, ведіть нас до наступної станції. Малята, подивіться на цю чарівну рослину. З нею ми вже знайомі. Хтось з вас пам'ятає як вона називається? Так, це ялівець! Давайте згадаємо, що ще ви запам'ятали.

Скільки видів налічує рід ялівцю?

Які плоди має ця рослина?

Яким чином використовують ялівець в медицині?

В який період цвіте ялівець?

Як довго дозрівають шишки цієї рослини?

А ще хвоя ялівцю має такі високі бактерицидні властивості, які ще не були виявлені в інших рослин.

В селах пагони рослини використовують в якості спеціальної добавки до банних віників. Є думка, що якщо вам наснився ялівець, то це говорить про майбутні сприятливі зміни в житті: багатство і вдачу. Рослиною ароматизують соки, морси та компоти.

Вихователь дістає шишки та розкладає шишки.

Вихователь: Малята, Вупсень і Пупсень не можуть поділити ці шишки порівну, давайте допоможемо нашим гусеницям порахувати, скільки ж їх усього, а потім поділити між собою.

Діти рахують шишки та ділять їх на дві частини.

Вихователь: Ви вже знайшли останній листочок? Молодці. Тепер давайте складемо їх разом та дізнаємось на кого ж перетворюються наші гусені. Диво, вони стануть чарівними метеликами. Давайте допоможемо їм перетворитися та створимо паперових метеликів у техніці орігамі.

Вихователь роздає папір то роблять з дітьми поробки

Малята давайте залишимо наших метеликів на кущику і скоро вони полетять у далекі краї.

Скажіть, малята, чи сподобалось вам наше заняття?

А що саме сподобалось?

Які рослини вам запам'ятались найбільше?

Яку рослину ви б хотіли посадити у себе вдома?

Що нового ви сьогодні дізналися?

Дякую вам малята за вашу активність, вправність та розум.

6. Однорічні рослини квітників

Мета: вчити дітей цікавитись інформацією природничого характеру. Формувати знання про культурні та дикоростучі квіти, однолітні та багаторічні рослини. Закріпити уявлення про те що зміни в житті рослин відбуваються відповідно до пори року. Сприяти розвитку комунікативних здібностей, спостережливості. Розвивати увагу, вміння отримувати естетичне задоволення від квітів, виховувати працелюбство та бажання прагнути про красу навколо.

Матеріал: квіти у квітнику: чорнобривці, вербена, петунія, сальвія; ілюстрації з зображеннями квітів, різного кольору та сортів; музика –пісенька «Я люблю у лузі квіти» сл. Ганни Чубач, муз. Гульнари Азаматової; Лійки та вода, грабельки та лопатки. Загадки, Дидактична гра: «Розклади у кошики», Дидактична гра: «Знайди квітку за фото», QR –код з демонстраційної дошкою, психологічний етюд «Квіточки».

Попередня робота: Систематична робота з дітьми у зеленому куточку групи з кімнатними рослинами (спостереження та догляд). Розглядання ілюстрацій, фотографій та відео разом з дітьми з зображенням квітів у квітнику та квітів у лузі. Самостійна художня діяльність «Квіти - краса природи».

Хід екскурсії:

Вихователь: Діти, я дуже задоволена, що в цей сонячний чудовий день ми зібралися з вами на ділянці нашого садочка. Давайте привітаємось.

Стали ранком ми на ганок

І сказали «Добрий ранок»

Сонцю, квітам і травичці

Добрим людям, тихій річці
Добрий ранок, світе мій,
Мирний, чистий, голубий!

Сьогодні ми продовжимо розмову про рослини. Коли ви їздите по вулицях міста, то зустрічаєте багато квітів. А де вони ростуть? У квітниках, газонах, парках

Подивіться скільки чудових квітів виросло на нашому квітнику. Скажіть мені, будь-ласка, з якими квітами ви вже знайомі? (діти називають знайомі квіти: троянда, глідіолус, жоржина). Квіти які ви назвали можна посадити один раз і вони декілька років, влітку, будуть радувати нас своєю красою. Це багаторічні квіти.

Сьогодні ми зустрінемося з квітами які потрібно висаджувати кожен рік, такі квіти називають однорічними. Як ви гадаєте, з чого можна виростити квіткову розсаду? *(так, з насіння)*. Я хочу показати вам різне насіння, з якого виростають квіточки. *(діти розглядають насіння)*.

Вихователь: Ми з вами бачили багато ілюстрацій різних квітів, сьогодні ми поговоримо про однорічні квіти, які потрібно вам знайти на нашому квітнику по фото. Уважно подивіться на ці зображення і знайдіть оригінал у нашому квітничку.

Дидактична гра: «Знайди квітку за фото».

Молодці. Про одну з цих квіток відгадайте загадку, ця квітка вам знайома.

Загадування загадки:

В капелюшок пишний вбрався
І морозу не злякався.
Невеличкий цей сміливець
Золотавий... (чорнобривець)

Вихователь: Щороку квітники нашого закладу прикрашають зелені хмари уквітчані яскравими зорями пелюсток чорнобривців. Своєю назвою в нас, ці квіти багато в чому завдячують незвичайному і бархатистому відливу коричнево-червоних пелюсток і теплому тону забарвлення квіток. Якого кольору пелюстки у чорнобривців? Так, жовтих, помаранчевих та коричневих відтінків.

Ця дивна квітка стала одним із символів нашого народу – символом рідної землі. Багато легенд про чорнобривці збережено у нас. За однією з них, у давні часи

багаті степові землі приваблювали чужинців із півночі. Несли вони з собою горе та сльози, забираючи у полон найдорожче – хлопчиків, що мали вирости слухняними рабами. Матері з дітьми шукали рятунку в баби-ворожки, яка зачарувала дітей і перетворювала їх на кущі різнобарвних квітів. З чорнобрових і темнооких хлопчиків зростали чорнобривці.

Чорнобривці – однорічна рослина висотою від 20 до 100 сантиметрів, дуже гілляста і компактна. Період цвітіння в Україні – від червня до перших снігів. Квіти мають специфічний аромат, ростуть на відкритих сонячних місцях, але можуть добре розвиватися і рясно цвісти при невеликому затінку. Чорнобривці часто висаджують на овочевих грядках для відлякування шкідників пасльонових культур. Їхній запах захищає від молі, а дим при спалюванні сухих рослин проганяє комарів. *(Давайте понюхаємо з вами цю квітку)* Який аромат ви відчуваєте? *(трохи різкий, терпкий, але приємний)*.

Ще ці квіти мають неабиякі лікувальні властивості. Не всі знають, що вони допомагають побороти застуду і лікують артрит. Додають чорнобривці також в їжу, як приправу до деяких страв. Відомо що наші пращури додавали засушені квіти чорнобривців до напоїв, що додавало їм приємного та чарівного аромату та смаку.

Психологічний етюд «Квіточки»

Наші гарні квіточки розкривають пелюстки

Вітерець повиває квіточки він гайдає

Наші гарні квіточки закривають пелюстки

Голівоньки хитають, тихо, тихо засинають...

А оцю рослину, називають сальвія, а ще іменують шавлією. Назва такої рослини в перекладі з латинської мови «бути здоровим». Придивіться, якого кольору наша шавлія? Так, червоного, а може бути фіолетового, рожевого та білого. На кінцях пагонів знаходяться складні суцвіття, які мають форму колоса його довжина може сягати від 15 до 20 сантиметрів. Вони складаються з маленьких квіточок. Налічується майже 900 видів такої світлолюбної рослини.

У шавлії міститься велика кількість бета-каротину і вітаміну А, який допомагає краще бачити в темний час доби.

Чай з сальвією – популярний домашній засіб від різних застудних захворювань, її антибактеріальні властивості допомагають зняти ангіну і запалення в горлі, змушує кашель і хрипоту швидше стихати.

Сальвія – одна з найкращих лікарських трав для шлунку і кишківника, наприклад, коли випити теплий або холодний чай, може регулювати температуру тіла. Кажуть, що вони мають заспокійливі властивості, саме тому лікарська рослина використовується навіть при нервових станах і психологічній напрузі, позитивно впливає на пам'ять та її концентрацію.

Згадайте, що потрібно зробити з насінням, щоб воно проросло? Так, його висаджують у землю. А що потрібно рослині для її росту? Так, за рослинами потрібно доглядати: розпушувати землю, поливати, прибирати бур'яни, збирати насіння. Тоді наші квіти нас будуть радувати.

Давайте допоможемо нашим квітам і трохи попрацюємо.

Діти розподіляються на групи. Одна група розпушує землю, інша поливає квіти під музику: «Я люблю у лузі квіти» сл. Ганни Чубач, муз. Гульнари Азаматової.

А ось універсальна садова квітка Петунія. Вона дуже часто використовується для оформлення клумб, росте у вазонах, на балконах, дуже часто великими масивами на газонах і квітниках.

Давайте спробуємо описати її. Яка вона? Це різнобарвна рослина розміром від 10 сантиметрів до 1 метра. Квітки петуній 5-10 см у діаметрі, воронкоподібні, запашні, різного забарвлення (*біла, фіолетова, рожева, червона квітка, іноді буває смугастою*). Легенда розповідає про принцесу на ім'я Петунія, яку вкрав страшний дракон. Вона жила у його палаці в горах та розмальовувала сіру фортецю співаючи чудових пісень. Коли роботу було закінчено то стіни замку розвалилися і пташки віднесли дівчину додому. А в горах з'явилася прекрасна квітка Петунія.

Рослина стала найпопулярнішою однорічною квіткою у всьому світі.

Пропоную пограти у гру: «Розклади у кошики».

Вам потрібно розглянути квіточки (суцвіття зображені на картоні) та розкласти у зелений кошик лугові квіти, а у червоний кошик позбирати квіти які ростуть у квітниках, їх ще називають культурні чи садові квіти.

Як гадаєте чим ще розрізняються ці квіти? Так, лугові квіти самі розростаються, а садові висаджують люди.

Вихователь: Нас чекає ще одна чудова рослина. Вербена вважається священною травою, вона нараховує понад сотню видів, поширених майже по всьому світу. Корінними жителями України є два види: вербена лікарська і вербена лежача. У нашому садочку росте багато сортів вербени. Вона має великий спектр забарвлення: біла, жовта, рожева, яскраво- та темно-червона, лососева, блакитна і темно-синя. Рослина світлолюбна і теплолюбна, краще росте й цвіте на сонячних теплих місцях, на добре удобреному пухкому ґрунті, переносить легкі заморозки до $-2 \dots -3^{\circ}\text{C}$.

В медицині використовується для стимуляції для стимулювання апетиту. Відвари вербени використовують для лікування хвороб печінки і селезінки, п'ють при загальній слабкості і головного болю, епілепсії, застосовують вербену і при різних шкірних висипах та ранах.

Стародавні жреці і маги вважали, що для виконання будь-якого бажання треба натерти соком трави вербени або викупатися у ванні з вербеною. Греки вважали вербену здатною захистити від блискавки.

У Стародавній Греції вінок з вербени був символом щасливого шлюбу, символом примирення, який несли послы на переговори з противниками.

А перші християни не розлучилися з вербеною і назвали її «хрещеною травою», згадавши цю рослину в легенді, посилаючись на те, що на Голгофі біля підніжжя хреста з розп'ятим Спасителем вербена послужила для зупинки кровотечі з ран Христа. Вербена лікарська дійсно зустрічається повсюдно, але в самотніх кількостях. Ось така вона магічна квітка вербена...

Підсумкові запитання:

1. Що зацікавило вас на нашій екскурсії?
2. Яка квітка порадувала тебе особливо? Чому?
3. Які однорічні квіти ви запам'ятали?
4. Що потрібно робити щоб квіти радували навколишній світ?

Діти, як ви гадаєте, чому люди висаджують квіти навколо? (Щоб радувати людей їх красою)

З давних давен квіти прикрашали життя людей, тому їм присвячено багато чудових прислів'їв. Наприкінці нашої зустрічі давайте згадаємо деякі з них:

«Квіти саджати-радість дарувати»

«На квітку ступиш-красу загубиш»

«Квіти-краса світу».

7. Подорож осіннім парком

Мета: Закріпити і розширити знання дітей про дерева, кущі, квіти. Підвищити інтерес до пізнання природи рідного краю. Розвинути знання про рослини розвинути у дитини здатність спостереження за природою.

Матеріали: гаджет для сканування Qr-коду, колонка для прослуховування, флешка та заготовлені пісні(“Чух-чух-чух” слова: Оксана Салюк, “Красуня Осінь” Слова: Ольга Авдєєва, уривок “Чорнобривці насіяла мати”), дівчина осінь, корзинка для осені, Qr-таблички, клубочок ниток, мапа з підказками в орієнтуванні до ясеня, канат, маркер, рулетка, стіл, аркуші білого паперу, м'які олівці темного кольору, стіл, ватман з заздалегідь промальованими стеблами та листочками, клей, ножиці, гофра папер різнокольоровий.

Попередня робота: привітання, вивчення віршів про осінь, перевірка знань на ознак осені, екскурсія дендропарком садочка, повтор розповідей та легенд про горобину та чорнобривці, вивчення танцю, гра з клубочком.

Хід екскурсії

Вихователь: Доброго дня маляти, привітаймося разом. *(Вітаємося разом з дітьми).*

Встаньте, дітки, всі рівненько,

Посміхніться всі гарненько.

Посміхніться всі до мене,

Посміхніться і до себе.

Привітайтесь: Добрий день!

Хай гарно розпочнеться новий день!

Вихователь: Нашу веселу подорож я почну такою загадкою:

У садках, гаях блукає

Жовті шати одягає

Золотисту стелить постіль

Жде сестрицю білу в гості (*Відповідь дітей: Осінь*)

Вихователь: Так, вірно. Нам відчинила свої золоті ворота до свого королівства – Осінь.

Згадаємо ж декілька віршиків про осінь.

1. Осінь, осінь лист жовтіє

З неба часом дощик сіє

Червонясте, золотисте

Опадає з кленів листя.

2. Лісом осінь походила –

Все навкруг позолотила.

Залишила лиш ялинки

Їжачкові на хатинку.

3. Королева Осінь

Всіх до столу запросить.

Всіх без винятку частує

Й для зими запас готує.

4. Осінь в гості завітала

Листячко подарувала

Ой, яке воно гарненьке

І червоне , і жовтеньке.

Вихователь: Дітки які ви молодці. Які гарні віршики, почувши їх ,до нас завітала гостя.

Як ви гадаєте хто це? Як звуть нашу гостю?

(*гостя дівчина Осінь (лялька)*).

Правильно – це дівчина Осінь. Вона прийшла не тільки для того, щоб познайомити нас зі своїм королівством, а принесла з собою свій чарівний осінній кошик, в якому для нас з Вами багато загадок, запитань, та завдань для того, щоб

перевірити, що ж ми ще знаємо про осінь. Щоб зручно нам було мандрувати, Осінь запрошує нас на потяг, який буде робити зупинки на потрібних станціях.

Пора вирушати.

(вирушаємо під пісню «Чух-чух-чух» слова: Оксана Салюк.)

(Вихователь стає першим, за ним шикуються діти парами, тримаючи руки на готові до руху потяга)

Поїзд доїжджає до першої станції, зупиняється. Вимикається музика.

(Станція «Клен»)

Вихователь: Діти, ми прибули на першу станцію і подивіться тут вже Осінь чаклувала, чим вона вкрила коріння цього дерева?

Так, листочками, а чи знаєте ви листочки з якого саме це дерева?

Правильно, листочки клена. Якщо дерево Клен то листочки які? Листочки – кленові, вірно, молодці!

Пропоную Вам з кожної нашої зупинки збирати фарби осінні – тобто листочки різного кольору і в кінці ми отримаємо неймовірно гарний осінній букет.

Прошу Вас знайти кленовий листочок, який Вам до вподоби і разом з ним ми проведемо дихальну вправу.

- Кладемо листочок на нашу долоню і дмухаємо на нього, не надуваючи щічки. Видих має бути довгий і сильний. Подивіться як кружляючи спускається з нашої долоньки листочок.
- На що схожий листочки коли кружляють у повітрі? *(Відповідь дітей).*

Вихователь: Діти Осінь пропонує Вам дізнатися про клен набагато більше цікавої інформації прослухавши та подивившись відео. А допоможе нам у цьому ось ця чарівна табличка з Qr -кодом біля дерева. На допомогу нам ми візьмемо телефон, щоб відсканувати Qr-код, а щоб всім було добре чутино увімкнемо колонку.

Прослуховування відео.

А тепер Осінь хоче перевірити, які ви були уважні про прослуховуванні розповіді. Вам потрібно буде відповісти на декілька запитань. Діти будьте уважні.

1. Що саме не страшно для цього дерева? *(Відповідь дітей).*
2. Яка народна прикмета існує про клен? *(Відповідь дітей).*

3. З настанням якої пори прокидається від сну? *(Відповідь дітей).*
4. На прапорі якої країни зображений Клен? *(Відповідь дітей).*
5. Які прикмети Ви запам'ятали про це дерево? *(Відповідь дітей).*

Вихователь: Молодці діти, ви дуже уважно слухали. А перед тим як нам з Вами вирушити на наступну станцію, пропоную нам подарувати нашій красуні осені танок-руханку за цікаві і нові знання.

Пісня-руханка-танок «Красуня осінь»

Слова: Ольга Авдєєва

Музика: Гульнара Азаматова

Сяє сонце лагідно, ніжно посміхається,	<i>Махання ручкою, привітання</i>
Осінь стежкою іде, з усіма вітається.	<i>Маршируємо на місці, махаючи рукою</i>
У яскраві кольори осінь одягнулася,	<i>Піднімаємо і опускаємо по черзі</i>
Подарунки принести щедрі не забулася!	<i>праву і ліву руку. 3 рази</i>
Тільки стала на поріг - все навкруг	<i>Маршируємо на місці</i>
змінилося,	
Ми із осінню усі міцно подружилися!	<i>Складаємо руки в замочок</i>
З вітерцем і дощиком осінь об'єдналася,	<i>Хлопаємо у долоні</i>
У політ журавликів проводжати	<i>Махання руками (як птахи</i>
зібралася!	<i>крилами)</i>
В небо підіймаються легкокрилі красені,	<i>Піднімаємо руку до верху і</i>
Їм услід махатимуть гілочки на ясені...	<i>хитаємось</i>
Сумно розлучатися з друзями	<i>Махання руками(як птахи</i>
крилатими,	<i>крилами)</i>
Та весною знов вони над нами	<i>(На програвші хлопаємо в долоні)</i>
кружлятимуть...	
Та весною знов вони над нами	<i>Махання руками(як птахи</i>
кружлятимуть...	<i>крилами)</i>

Нині осінь радує гарними картинками,

Насолода кожному осені хвилинками.

У яскраві кольори осінь одягнулася,

Подарунки принести щедрі не забулася!

Тільки стала на поріг - все навкруг

змінлося,

Ми із осінню усі міцно подружилися!

Піднімаємо і опускаємо по черзі

праву і ліву руку. 3 рази

Марширування на місці

Складаємо руки в замочок

(На прогаші хлопаємо в долоні)

Вихователь: Добре-добре танцювали, навіть втоми ми не знали. Наша гостя вдячна Вам за цей танок, він був запальний.

Для того, щоб дізнатися яка наступна станція, Осінь зі свого чарівного кошика підготувала загадку. Готові відгадувати? Тож будьте уважні, слухайте.

Зріст у неї, як у ліщини,

А плоди, немов калини.

Взимку пташечок годую,

Ягідками їх частує. *(відповідь дітей)*

Вірно діти, це Горобина.

Сідаємо до нашого поїзду та вирушаємо на наступну станцію під назвою «Горобина».

(вирушаємо під пісню «Чух-чух-чух» слова: Оксана Салюк.)

(Вихователь стає першим, за ним шикуються діти парами, тримаючи руки на готові до руху потяга)

Поїзд доїжджає до наступної станції, зупиняється. Вимикається музика.

Вихователь: Ви тільки подивіться на нашу красуню. Як вже наша принцеса Осінь гарно над нею попрацювала. А давайте ж пригадаємо, що саме ми знаємо про це дерево.

1. Чим Горобина відрізняється від інших дерев? *(Відповідь дітей).*
2. Що по Вашому особливого саме у цьому дереві? *(Відповідь дітей)*
3. Хто харчується ягодами горобини? *(Відповідь дітей)*
4. Чому це дерево називаю ще "веснянка"? *(Відповідь дітей)*

Така назва була дана через те, що плоди горобини помітні в лісі або саду ще здалеку і помітно прикрашають всю територію навколо.

5. Чи пам'ятаєте ви діти чому раніше в кожному будинку була грона горобини?

(Відповідь дітей)

Так, люди вважали, що грона горобини може захистити їх від багатьох хвороб.

А ще, ягоди горобини стануть в нагоді голодним пташкам, які не полетіли у теплі краї. І зовсім не страшно, що на ягідках буде лежати сніг. Ягоди від цього не постраждають, а навпаки стануть ще красивіше та смачніше.

Крім того, чи пам'ятаєте діти, що горобина буде корисною й для людей. Зазвичай восени ягоди ще гіркі і не дуже смачні, тому найкраще їх збирати після перших морозів. Ці корисні ягоди можна використовувати для приготування варення. У кожній ягідці є величезна кількість вітамінів, які потрібні в осінню та зимову пору.

Деякі народи стверджували, що рослина може ефективно і швидко допомогти в позбавленні від стресу, варто тільки притулитися до дерева спиною і закрити очі. А ягоди горобини, як символ щастя, розкладають на підвіконнях або між рамами. Люди вірять, що поки ягоди залишаються яскравого насиченого кольору, то сімейній парі не загрожують ніякі негаразди.

Вихователь: Перед тим як рухатися на наступну станцію, наша принцеса хоче почути від Вас її ознаки, тобто ознаки осені. А зробимо ми це за допомогою вже знайомої нам гри з клубочком.

Гра «Осінній клубочок»

Осінній клубочок візьми і ознаку осені мені ти назви.

Вихователь обирає першого гравця, називаючи ім'я і слова “Осінній клубочок візьми і ознаку осені мені ти назви”

Діти стають у коло. Перший гравець бере клубочок з , повертається на своє місце, називає ознаку, потім обирає наступного гравця підходить і передає клубочок зі словами “ Осінній клубочок візьми і ознаку осені мені ти назви ”.

Вихователь: Які розумники, Осінь дуже рада, що Ви знаєте стільки її ознак.

Для подорожі на наступну станцію в нас є підказка на орієнтування у просторі на якій зазначено скільки кроків та в якому напрямку нам потрібно рухатися.

(вирушаємо під пісню «Чух-чух-чух» слова: Оксана Салюк.)

*(Вихователь стає першим, за ним шикуються діти парами, тримаючи руки на
готові до руху потяга)*

Поїзд доїжджає до наступної станції, зупиняється. Вимикається музика.

(Станція «Ясен»)

Вихователь: Ось ми і прибули до нашого одно з найцінніших дерев. Діти чи знаєте ви на яку станції ми прибули, тобто як називається це дерево? (відповідь дітей).

Це наш красень Ясен. Можливо хтось вже знає щось про це дерево? (відповіді дітей)

Пропоную нам дізнатися більше, а в цьому нам знов допоможе чарівна табличка та наші гаджети. *(скануємо Qr-код, дивимось відео)*.

Як Вам, було цікаво? Дізнались щось нове для себе? (відповіді)

А ми це знов зараз перевіримо. Готові до запитань, які нам підготувала Осінь? Тож слухайте.

1. Куди и для чого використовували плоди ясеня? (відповіді)
2. Чому це дерево називають ясенем? (завжди ясно і світло)
3. Що лікує сік ясеня по повір'ю стародавніх греків. *(рани від укусів отруйних змій)*
4. Про яку містичну легенду ми тільки не слухали?

Розумники, дякую Вам. Для того, щоб краще закріпити наші знання, пропоную провести декілька цікавих дослідів про: стовбур дерева, листя, його мешканців.

Дослід 1:

Першим дослідом буде вимірювання товщини стовбура.

- Беремо канатик, обмотуємо стовбур дерева, робимо помітку де канатик перетнувся. За допомогою рулетки вимірюємо канат від початку до нашої позначки і ми отримуємо товщину нашого стовбура.
- Пропоную обхватити стовбур руками. Чи можна зімкнути руки? *(Відповідь дітей)* (перевірити на дереві поруч). Давайте порівняємо ці дерева за товщиною стовбура. *(Відповідь дітей)*
- Що можна сказати про цей стовбур? *(Відповідь дітей)*

Дослід 2:

Відбиток листочка.

- Прикласти аркуш паперу поверх листочка, міцно тримаючи листок, намагатися акуратно заштрихувати поверх паперу м'яким олівцем темного кольору (на папері будуть видні всі виступи, краєчки листочка)
- Можна порівняти з листочками інших дерев, зробивши також їх відбитки.
- Чим вони схожі? *(Відповідь дітей)*
- Чим відмінні? *(Відповідь дітей)*
- Які найбільше сподобались? *(Відповідь дітей)*
- На що схожі? *(Відповідь дітей)*

Вихователь: Діти ну як Вам наші досліді? Я вважаю, що ми з Вами справжні дослідники. А зараз на наш чекає остання станція в цій подорожі. Для того, щоб дізнатися, яка ж назва цієї станції, Осінь підготувала для нас пісню. Прослухавши її нам потрібно визначити, куди ми рухаємось далі.

Прослуховування уривку пісні «Чорнобривці насіяла мати»

Тож про яку квітку співали пісню? *(Відповідь дітей)*

Правильно, це чорнобривці. Тож вирушаємо, нас чекає станція «Чорнобривці».

(вирушаємо під пісню «Чух-чух-чух» слова: Оксана Салюк.)

(Вихователь стає першим, за ним шикуються діти парами, тримаючи руки на готові до руху потяга)

Поїзд доїжджає до наступної станції, зупиняється. Вимикається музика.

(Станція «Чорнобривці»)

Вихователь: Ну які ж вже гарні чорнобривці у нашому садочку. Ця квітка нам вже знайома. Але пропоную пригадати, що ми знаємо про чорнобривці.

1. Символом якого народу стали чорнобривці?
2. Для чого висаджують цю квітку на овочевих грядках?
3. Чорнобривці є дітьми сонця чи дітьми хмар?

Є ще одна легенда, яка розповідає про трійнят, що народилися в сім'ї звичайних трудівників. Росли сини красиві, стрункі та чорноброві, за що їх і називали Чорнобривцями, хоча кожен мав власне ім'я. Як вирости парубки, то один гончарем

став, другий – різьбярем, третій – золотарем. І з усього краю приїздили подивитися на їхні витвори. Та якось напали на їхнє село чужинці й почали відбирати все, що під руку траплялося. Побачили вони вироби талановитих хлопців і забрали парубків із собою в чужу землю. Тужили за ними рідні, а їхня молодша сестра не витримала і вирішила шукати братів. Багато ходила світом, знайшла, та було вже пізно. Їх замордували за те, що відмовлялися працювати, і їх кинули посеред степу. Сестра поховала їх на Батьківщині за звичаями, а на могилі висадили квітки, на честь яких називали хлопців, – чорнобривці.

Діти, чим запам'яталась Вами легенда?

А зараз любі діти пропоную Вам зробити на згадку про осінь та цю незабутню подорож картину в нашу групу на якій буде зображений букет чорнобривців. Дивлячись на який ми будемо згадувати принцесу Осінь в будь-яку іншу пору року.

(колективна робота над аплікацією).

Вихователь: Ви тільки но подивіться, яка в нас з Вами утворилась неймовірно гарна композиція. Дякую Вам за роботу. А тепер подякуємо нашій осені, за цю яскраву, незабутню та цікаву подорож.

(Всі разом) Дякуємо тобі красуня Осінь.

Вихователь: Поділіться з Осінню своїми враженнями від подорожі.

1. Що Вам сподобалось найбільше?
2. Яка рослина Вам запам'яталась найбільше?
3. Чи виникали у Вас якісь труднощі наша подорож?
4. Про які ще рослини нашої чарівної “Надія” ви хотіли б ще дізнатися?
5. Про що дома Ви розповісте батькам з нашої подорожі?

8. Зимові намистинки

Мета: Формувати елементарні уявлення дітей про природу як живу екосистему; Допомогти засвоїти назви дерев (ялинка, юка, липа, дерен), усвідомити значення дерев, як джерела кисню і краси. Навчати дітей порівнювати дерева та рослини за зовнішнім виглядом та плодами. Створювати умови самостійно

доглядати за рослинами та спостерігати за їх розвитком. Виховувати у дітей любов до природи, вчити її оберігати та примножувати навколишню красу.

Матеріал: гаджет для считування QR коду, чарівна скринька, загадки, предметні картинки, колонка з флешкою, шишка, капелюхи «Зима» та «Весна» для капітанів команд, сніжки, великий аркуш з намальованим деревом, олівці, фломастери та маркер.

Попередня робота з дітьми: розучування вірша «Новорічна ялинка», розглядання картин та ілюстрацій, розучування пісня – хоровод «Ялиночка» В. Лисенко, відгадування загадок, бесіди, знайомство з назвами дерев (ялинка, юка, липа) та попереднє спостереження і прослуховування розповідей.

Хід екскурсії

Вихователь: «Зимова казка» (Олена Ерато)

Зима кружляє і сміється,
Вітерець за нею в'ється,
Сніг, мов хутро, розвіває,
Білі крила розправляє.
Вкриті килимом всі стежки,
Бурульки сяють, мов сережки,
І зима, як справжня птиця,
В білій казці – чарівниця.

Вихователь: Погляньте, яка зимова, сніжна краса навколо нас.

Розгляд цифрового гіду за QR кодом «Вступна подорож до дендропарку» та прослуховування її.

Діти, на території нашого закладу розташовано чудовий дендропарк. Він надзвичайно красивий в будь-яку пору року. Сьогодні ми з вами здійснимо подорож до «Зимових намистинок». Давайте подивимося дендрологічні цікавинки парку Центра «Надія».

Вихователь: Подивіться діти, в мене є чарівна скринька. Треба зазирнути в неї та відгадати загадки.

Вона росте в лісах,

Гілочки всі у голках,
 Взимку – як улітку,
 Влітку – як узимку,
 Прийде до хатинки
 Зелена ... (Ялинка)
 Це дерево цвіте,
 Аромат і мед дає.
 І рятує нас від грипу,
 Від застуд царівна – ... (Липа)
 У саду, на пальмовому пеньку,
 Мечі ростуть у великому пучку.
 А посередині — удосталь, білі
 Розквітлі фонтани – лілії. (Юка)
 У куща листки довгенькі,
 гостроверхі і біленькі,
 під вітрами навесні,
 розлетілися вгорі. (Дерен)

Вихователь: Пропоную розпочати нашу зимову подорож з красуні ялинки. (Діти підходять до ялинки та розглядають її).

Вихователь: – Як ви думаєте – це дерево, чи кущ?

- Яке воно? (високе, зелене, велике, пухнасте)
- Чому ви подумали, що це дерево? (є стовбур)
- Який стовбур за кольором? Який внизу та наверху?
- Чи є листя?
- Що ви бачите на гілках?
- Якого кольору голки? Які на дотик?
- Що ще є на гілках? (шишки)
- А на яку фігуру схожа ялинка? (на трикутник.)
- Чи пахне ялинка?

Милування красою ялинки.

Вихователь: Давайте підійдемо ближче і розглянемо гілки з зеленими голками. Подивіться, голки взимку в сріблі, на шишках льодинки стукають.

Вихователь: А хто хоче розповісти вірш про ялинку?

(діти розповідають вірші)

Новорічна ялинка

Ой весела в нас зима,
Веселішої нема:
Грає срібними зірками,
В'ється синіми димками,
Снігом землю обійма.
Ой струнка ялинка в нас!
Скільки сяє тут прикрас!
Ми зібралися юрбою —
Разом з піснею новою
Рік Новий стрічати час.

М. Рильський

Вихователь: Подивіться діти, під ялинкою я знайшла чарівну шишку, давайте в неї зазирнемо. Дивіться, записка, але нам потрібно виконати завдання. *(Вихователь читає завдання).*

За вікном летять сніжинки
І сідають на вікні.
Ми танцюєм круг ялинки
І співаємо пісні.

(Вихователь з дітьми співають хоровод біля ялинки)

Пісня – хоровод «Ялиночка» В. Лисенко

Вихователь: Тож вирушаємо далі діти в нашу зимову подорож. (Діти з вихователем ідуть до алеї, де росте юка).

Вихователь: Діти зверніть увагу на гарну, тропічну рослину яка називається Юка. Американська гостя з сімейства агазових стане прикрасою будь-якої земельної ділянки. Це вічнозелена рослина, рослина яке добре прижилася на території

України. Щоб юка відчувала себе добре, потрібно дізнатися про правильний догляд за нею. Цей теплолюбний кущ або низьке дерево родом з тропіків і субтропіків. Хоч своїх плодів дерево не підносить, але зате тішить погляд красивими великими квітами у вигляді дзвіночків.

Вихователь:

- Як ви думаєте – це дерево, чи кущ?
- Чим дерево відрізняється від куща, а кущ — від квітки?
- А на яку тропічну рослину схожа юка? (на пальму.)
- Який лист у юки ? (великий, вузький і довгий).

Вихователь: Про цю рослину складено величезну кількість легенд. Послухайте одну з них.

Легенда про юку

Одного разу бідний молодий чоловік побачив красиву дівчину багатого поміщика і закохався. Краса молодої дівчини не давала йому спати ночами. Хлопець тільки те й робив, що мріяв про цю прекрасну дівчину. Одного разу хлопець прийшов з щирими намірами до батька дівчини, пропонуючи – ні багато ні мало – любов і повагу до дочки заможного чоловіка. Батько з презирством подивився на юнака і сказав: тільки тоді, коли палиця в моїй руці вкриється листями, я віддам тобі в дружини мою дочку. Простягнув тростину хлопцю і пішов. Через 5 днів юнак повернувся і приніс зелену, вкриту молодими листочками, тростину поміщику. Виявилося, що, повернувшись додому, хлопчина так гірко плакав дні і ночі безперервно, що палиця, омита сльозами, розквітла. Батькові нічого не залишалося, як віддати свою доньку за прекрасного юнака.

З тих пір за легендою юка цвіте влітку, знаменуючи початок пори для всіх закоханих, а кожна рослина, пророщена з її насіння, заряджена енергією щастя.

Вихователь: Сьогодні на дворі зимова, морозна та сніжна погода. Діти пропоную вам уявити, що зараз літо і перетворитися в чудову тропічну квітку.

Гра «Квіти прокидаються»

Вихователь пропонує дітям згадати квіти, які вони знають, і уявити собі, що всі дітлахи – маленькі квіточки. Після чого вихователь пропонує дітям виконати дії за словами вірша:

Прокидаються квіти,	<i>Діти сидять навшпиньки і повільно</i>
	<i>підіймаються</i>
Розкривають пелюстки.	<i>Руки підіймають до гори</i>
Вітерець дихнув легенько,	<i>Хитають руками в гори</i>
Пелюстки хитнув тихенько.	
Сутеніє, і квітки	<i>Закривають руки над головою</i>
Закривають пелюстки.	
Тихо засинають,	<i>Присідають, руки опускають до низу</i>
Голівками кивають.	<i>Хитають голівкою вліво-вправо</i>

Вихователь: Діти, треба далі нам у подорож вирушати, за маршрутом мандрувати. (Діти з вихователем ідуть на майданчик, де росте липа).

Вихователь: А ось і липа. Подивіться, як вона рада, що ви до неї прийшли, як хитає вона своїми гілками, наче з вами вітається. Давайте і ми разом привітаємось.

Фізкультхвилинка

У володарки Зими
 Трішечки замерзли ми.
 Грудень каже: «Пострибай!»
 Січень просить: «Присідай!»
 Встали — сіли, встали — сіли,
 Розігріли наше тіло.
 Лютий місяць нагадав:
 Час нам братися до справ.
 Плесніть, діти, кілька раз.
 Добре, все у нас гаразд!

Вихователь: Давайте підійдемо до липи ближче і подивимося, яка вона велика.

- А тепер подумайте і скажіть: що тримає дерево в землі? (коріння).
- А для чого вони потрібні деревам?

Поторкайте кору руками, погладьте її, понюхайте – запам'ятайте, яка вона на дотик, як пахне.

Стійте тихо, тихо і послухайте, як шелестять її гілки. А чому вони шелестять?

- А хто знає, що таке вітер? (Вітер – це потік повітря, який постійно рухається).

Діти, а ви знаєте, чому навесні до липи люблять прилітати бджоли? (Квіти липи добре пахнуть і бджоли летять на цей запах, щоб збирати пилок).

Вихователь: Хто хоче помірятися силою з липою? Тож пропоную вам позмагатися.

Гра «Зима та весна»

Діти поділяються на дві команди «Зима» та «Весна» і шикуються напроти одна одної у шеренги на відстані 2 м. спиною один до одного. Капітани команд (одягнувши спеціальні капелюшки) роздають своїм гравцям сніжки.

Ведучий (якого обирають за допомогою лічилки) вигукує назву однієї з команд. Команда, яку назвали має вибігти за межі майданчика. Гравці іншої команди повертаються і намагаються стоячи на своєму місці вцілити сніжками у втікачів іншої команди.

Число тих у кого влучили сніжками підраховується ведучим. Потім всі знову займають попередні місця на середині майданчика, і гра продовжується.

Перемагає команда, яка поцілила сніжками в більшу кількість супротивників. Ті гравці в кого поцілили сніжками зупиняються на місці.

Вихователь: Настала пора нам попрощатися з липою, тому що на нас чекає далі подорож. *(Діти з вихователем ідуть на галявину, де росте дерен).*

Вихователь: Діти, озирніться довкола, що ви помітили? Дійсно, ця дивна рослина називається дерен.

Розгляд цифрового гіду за QR кодом та прослуховування розповіді.

Зовні рослина виглядає просто і нехитро, але за цією простотою ховається дивовижна краса, що радує око в будь-який час року. У літній сезон декоративність чагарнику надають квітки, які зазвичай розпускаються в червні. Взимку у частині сортів кора стає зеленою, жовтою або коралового кольору, що виглядає просто шикарно.

- Які цікаві факти ви запам'ятали про цю рослину?

- Як зазвичай висаджують кущі дерену та чому?
- Хто запам'ятав з якої країни до нас привезли цей чагарник?
- Чи відрізняється кущ дерену влітку та взимку?

Вихователь: Діти, хочеться вам набратися сили у цієї дивовижної рослини?

Психогімнастика «Що ми відчуваємо?»

- Тож давайте заплющимо очі, прикладемо долоньки до своїх очей, попросимо природу поділитися цією чарівною силою.(звучить спокійна музика). А тепер розплющуємо очі. Що ви відчуваєте? (відповіді дітей).

Вихователь. Я впевнена, що вам сподобалась наша зимова подорож та зустріч з нашими «Зимовими намистинками». А поки ви ще дошкільнята, то я хочу нагадати вам правила поведінки у природі.

Правила поведінки у природі.

- Не ламайте гілки дерев та кущів. Рана на рослині – це рана на живому. Усі поранені рослини тривалий час хворітимуть, а багато й загинуть.
- Не топчіть, не зривайте рослини. Кожний зелений листочок, кожна травинка виділяють у повітря кисень. Ним ми дихаємо. Без нього немає життя.
- Не ловіть барвистих метеликів. Від дотику пальців людини з крилець метеликів осипаються лусочки і комахи гинуть.
- Не руйнуйте мурашників. У мурашниках живуть комахи – надзвичайно працелюбні комахи, корисні для природи. Мурашки розпушують землю, щоб крізь неї краще проходили повітря і вода, знищують шкідників городу, саду.
- Не залишайте багаття в лісі. Вогонь може миттєво знищити все живе.

Вихователь: Ось і скінчилась наша мандрівка. Тепер ви знаєте чим дерева відрізняються від куща, а кущ — від квітки? Але в кожній з них є своя цікава особливість, яка об'єднала в «зимові намистинки».

- Чим запам'яталася вам ця подорож?
- Які найцікавіші факти про наші рослини ви запам'ятали?
- Яка гра вам сподобалась найбільше?
- Фото якої рослини ви продемонстрували би вдома?

Ще один сюрприз для вас, у групі нас чекає ще одне чарівне деревце.

(діти з вихователем повертаються до групи).

Дидактична гра «Чарівне дерево»

Хід гри

На великому аркуші намальоване велике дерево. Діти обводять свої долоньки на гілках створюючи листя «Зимових намистинок». На кожному «листочку» вихователь зі слів дітей записує побажання деревцю.

Вихователь:

Світ прекрасний навколо тебе –

Сонце ясне і синє небо,

Птахи, звірі, гори і ріки -

Нехай він буде таким навіки!

Нехай людина добро приносить,

Бо світ навколо любові просить.

9. Запрошуємо на весняне квітіння

Мета: закріплювати уявлення дітей про характерні ознаки весни, вчити знаходити ці ознаки самостійно; розвивати у дітей поняття про взаємозв'язки рослинного організму з умовами довкілля; вчити демонструвати повагу до різних форм життя і позитивно реагувати на ситуації взаємодії з різними об'єктами природи; розвивати навички спостереження за змінами в природі, викликати бажання на самостійні дослідження; розвивати здатність спостерігати, описувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; прививати інтерес і бажання до відтворення об'єктів навколишнього світу різними способами, природним та штучним матеріалом; створювати умови для емоційного реагування, переживання почуття радісного задоволення від процесу та результату власної і колективної предметно-практичної діяльності.

Матеріали: пелюстки квітів форзиції, спіреї, слива пісарді та ірису, та роздруковані загадки про них; невеликий паперовий човник прикрашений квітами, музичний супровід польоту на чарівному човнику Happy-PavelYudin, колонка;

паперові квітки форзиції, спіреї, слива пісарді та ірису які рослини будуть дарувати дітям (з яких вікні вони створюють аплікацію).

Пристрій для зчитування QR-коду, Рухлава гра, режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=M1_BucP9Zj4, для дослідів: 5-7 одноразових пластикових стаканів, вода, харчові барвники різних кольорів, білі паперові кухонні рушники або серветки, ложка, ножиці, кольоровий папір, олівці або фломастери, на кожному дитину; стіл та лавка.

Попередня робота: проговорити з дітьми про ознаки приходу весни, розповісти дітям про особливості рослин форзиції, спіреї, слива пісарді та ірису, їх властивості та характеристики для відгадування загадок. Ознайомити дітей з легендами, казками, прислів'ями, якостями. Попередньо розповісти дітям цікаві факти про квітку ірис. Ознайомити дітей з легендами, казками, прислів'ями та про спірею. Розучити віршики про спірею:

Цвіте спірея біля двору,
Спада каскадом білий цвіт.
Люблю весняну ніжну пору.
Летять пташині зграї вгору
З каштанових розквітлих віт.

Білим цвітом, найбілішим
Вбрані, густо всі алеї.
Дивовижні, наймиліші -
Розцвіли квітки спіреї.

Мов білява наречена -
Ніжна сукня й білі коси.
Де-не-де листки зелені,
А на них тендітні роси.
Квітку цю Спірея звуть, -
Вишуканий вигин,
Гілляста витівка,
Витончений еквілібр...
Він славиться цвітінням
З весни до холодів
Чудовим настроєм
У диханні вітрів...

Хід екскурсії

Знову птахи летять здалеку,
До берегів, розриває лід,
Сонце тепле ходить високо

І іриси запахом манять.

Вихователь

Про який пори року йдеться у вірші?

(Про весну).

Як ви здогадалися, що у вірші йдеться про весну?

Бо саме навесні прилітають птахи із теплих країн, тане лід....

Вихователь

Запрошую вас сьогодні до мальовничої подорожі у прекрасне квітуче весінне царство природи. Під час подорожі ми будемо відкривати для себе красу недоторканої весняної природи і поговоримо про те, які зміни відбуваються в природі з приходом весни..

Нагадую, що потрібно берегти кожен кущик, кожне дерево, бо якщо ви полюбите природу, то вона відкриє всі свої таємниці.

Діти чи готові ви до пригод?

Діти: Так

Вихователь

В мене є ось такі різні весняні пелюстки, які загубилися. На кожній з них приховані загадки, які допоможуть нам з'ясувати до яких квітів вони належать. І допоможемо їм знайти свою родину. Спробуємо відгадати загадки та допомогти їм? Давайте допоможемо першій пелюстці і відгадаємо про неї загадку

Вихователь

Квіти маю золотисті, зібрані у пазушні пониклі китиці

Тендітна, витончена та пишна одночасно

Вважаюсь одним із символів приходу весни

Діти: Форзиція!

Вихователь

Так, правильно діти. Пропоную нам відправитися до форзиції та віддати їй її пелюстку та дізнатися що вона для нас з вами підготувала. А полетимо ми туди на чарівному човнику з квіточок.

На чарівному човнику з квіточок під музику летимо на ділянку з форзицією

Вихователь

Ось ми з вами і опинилися біля наших гарних та золотистих кущів форзиції.

Діти. Цвітіння форзицій — один з символів приходу весни. Форзиція зазвичай квітне на межі зими та весни, у березні-квітні, ледве розтане сніг.

Вихователь. Давайте і ми з вами згадаємо про кущ форзиції. Хто хоче мені допомогти та відсканувати QR-код, щоб прослухати розповідь про нашу золоту красуню.

*Прослуховування відео розповіді***Вихователь**

Що ж, щоби перевірити хто був уважним пропоную відповісти на декілька питань.

1) Які гілки у цієї рослини?

Гілки рослини зазвичай пониклі, що майже лежать на землі, але можуть бути і вертикальними. Вони вкриті грубою, гладкою, сірувато-бурою корою

2) Який колір має листя форзиції?

Їх фарбування – смарагдово-зелене, але при недостатньому освітленні може ставати темно-зеленим

3) Для чого вирощують кущі форзиції?

Часто вирощують для озеленення скверів, парків, садів та присадибних ділянок. Вона може бути прекрасним фоном для квітучої клумби або газону, а також брати участь у пристінному оформленні

4) Що виготовляють у Кореї з деревини форзиції?

У Кореї з деревини цієї рослини виготовляють музичні інструменти.

5) Які має квіти ця квітка

З'являються невеликі, золотисті, дзвонові квіти із зросно-пелюстковим віночком, зібрані в малоквіткові хуртовинні суцвіття.

Вихователь

А чи знаєте ви що форзиція – це нащадок дуже стародавнього роду рослин, що росте Землі ще до появи роду людського. Тому зовсім не дивно, що її природний ареал знаходиться і в Європі, і у Східній Азії. У дикому вигляді її можна зустріти в

Албанії, Кореї, Китаї та Японії. У культурі зустрічається практично повсюдно по всій Північній півкулі, крім регіонів з дуже холодним арктичним кліматом.

Вихователь

Так, нашій форзиції дуже сподобалося як ми відповідали і вона має для нас невеличкий подарунок свої маленькі паперові квітки.

А на нашу допомогу вже зачекалася друга пелюсточка. Давайте послухаємо її загадку.

Вихователь

Я з невеликого красивого дерева з незвичайним темно-пурпурним кольором листя, стану прикрасою будь-якого саду. Це

Діти: Слива Пісарді!

Вихователь

Так, правильно діти. Що ж полетіли до нашої сливи пісарді та дізнаємося що вона для нас з вами підготував

На чарівному човнику з квіточок під музику летимо на ділянку зі сливою пісарді

Вихователь

Пісарді цвіте з квітня по травень, більш точний час залежить від кліматичних умов і географічного чинника. Перед тим як гілки покриються листям, на них розпускаються красиві квіти, схожі на типові для всіх сортів слив та інших Розовоцвітних.

Діти може ви знаєте якийсь цікавий факт про цю рослину?

Особливість кольорів полягає в їх красивому світло-фіолетовому відтінку, який з часом темніє, стаючи до закінчення процесу цвітіння бордовим.

Крім того, цвітіння супроводжується сильним пахощами.

Аромат настільки приємний, що в період цвітіння з саду, де ростуть кілька таких слив, не хочеться йти.

Пісарді дуже любить сонце, дерево погано реагує на підвищену вологість

Вихователь. Чарівна слива запрошує вас до гри **«Ознаки весни»**

Під музику

Діти стоять в колі або в довільному порядку по кімнаті, майданчику.

Ведучий (дорослий) вимовляє слова: «Починається весна, прокидатися всім пора». Діти імітують рухи відповідно до команд дорослого, якщо діти в колі то рухаються по колу та виконують рухи, а якщо у довільному порядку то виконують рухи на місці.

Весна крокує – крокуємо з високим підняттям ніг, струмочки біжать – бігти, прокинулися комахи – стрибають, сонечко пригріло – руки через сторони до верху, у вихідне положення, птахи прилітають - махають руками, імітуючи політ птахів, прокинувся ведмідь – імітуємо ходьбу ведмедя, бруньки з'явилися– кругові оберти кулачками, листочки розпускаються – аплодують, квіти розквітнули – складають долоні, як чашечки квітів, трава проростає – присідаємо та підводимося, дітки веселяться – біжимо з підскоком. Потім ведучий говорить: «Сонце сховалося до ранку, на лузі всім спати пора». Діти присідають і «засинають».

Вихователь

Нашій сливі піссарді, дуже сподобалася як ми грали і вона теж має для нас невеличкий подарунок у виді своїх паперових квіточок

А на нашу допомогу вже зачекалася третя пелюсточка. Давайте послухаємо її загадку.

Вихователь

В квітнику у мене виріс

Синьоокий, пишний.....

Діти: Ірис

Вихователь. Так, ну що ж полетіли до нашого ірису.

На чарівному човнику з квіточок під музику летимо на ділянку з ірисом

Вихователь

Я хочу розповісти вам легенду про цю квітку

Квітка-веселка

"Коли титан Прометей викрав на Олімпі небесний вогонь і подарував його людям, на Землі спалахнула чудовими сімома кольорами веселка - така велика була радість усього живого на світі. Вже і захід відгорав, і день згас, і сонце пішло, а веселка - та як і раніше - світилася над світом, даруючи людям надію. Вона не

гаснула до самого світанку, а коли уранці знову повернулося на своє місце сонце, - там, де горіла і переливалася фарбами чарівна веселка, розквітли неймовірної краси іриси."

Вихователь

Давайте ми з вами створимо власну весняну веселку і проведемо дослід «Веселка у склянці»

Як провести дослід

- Поставте склянки в один ряд, щоб їхні стінки торкалися.
- У першу склянку налейте половину води. Також воду налейте у кожен другу склянку (тобто через одну).
- Тепер у кожен стаканчик (навіть ті, що без води) висипте по одній різноманітній барвнику.
- Ложкою розмішайте барвники у воді до однорідного кольору.
- Із паперових серветок чи рушників виріжте довгі широкі смужки і розмістіть їх таким чином: один кінець опущений у склянку з водою, а інший кінець – у порожній стакан.
- І вже за декілька хвилин ми побачимо як вода перемістилася в усі склянки. А її шлях по паперових серветках став забарвленим. Діти побачать райдужну доріжку та перехід із одного кольору в інший.

Вихователь

Діти а поки ми чекаємо декілька хвилин, хто з вас знає цікаві факти про Ірис?

- Назва ірису пов'язана з веселкою: саме так в грецькій міфології звали богиню цього явища природи. І зв'язок цілком логічний, адже йому властива велика різноманітність відтінків і їх комбінацій.
- Існує більше 200 сортів ірисів. Хоча ця колір цієї квітки охоплює значну частину спектру, він позбавлений гена, що відповідає за червоний пігмент, тому чисто червоних ірисів не існує.
- Ірису привласнюють різні значення, залежно від його забарвлення. Так, жовті означають пристрасть, білі - невинність, блакитні - вірність, фіолетові -

мудрість. Ну, а сама рослина, без прив'язки до відтінку кольорів, символізує красномовство.

- У західних слов'ян квітка називалася "перуникою". Вважалося, що він зростає там, куди потрапила блискавка бога-громовержця Перуна.
- В Європі знаком королівської влади вважається геральдична лілія. Проте з'ясувалося, що прототипом знаменитої емблеми був саме ірис.
- Ефірна олія квітки застосовується в парфумерії.
- На Кавказі з пелюсток шабельника варять варення. Крім того, його кореневища містять до 60% крохмалю, їх вживають в кулінарії, додаючи в тісто і спеції.
- Це дуже самодостатня квітка.
- Залежно від ситуації шабельник може означати сміливість, ніжність, радість і любов, щасливу зустріч. Саме тому ці чудові квіточки підходять для вручення будь-якій дорогій людині – дівчині, мамі, колезі, подрузі. Яскраво-сині квіти також впишуться в композицію, призначену чоловікові.

Вихователь. Молодці. Давайте подивимось на нашу веселку. Яка вона в нас вийшла гарна.

Вихователь. Ірис теж має для нас невеличкий подарунок у виді своїх паперових квіточок. А на нашу допомогу вже зачекалася остання пелюсточка. Давайте послухаємо її загадку.

Вихователь. Я милую око своїми білосніжними хмаринками квітів. Моя назва в перекладі означає спіраль. І звать мене

Діти: Спірея!

Вихователь. Так, правильно діти. Тож летімо до спіреї та дізнаємося що вона для нас з вами підготувала.

На чарівному човнику з квіточок під музику летимо на ділянку зі спіреєю

Вихователь

Відома як Королева Лугів, оскільки це була улюблена рослина Королеви Єлизавети 1, у давнину вона вважалася священною рослиною.

Спірея - багаторічний чагарник, який вже давно став популярним серед садівників, а все тому, що сортів і видів цієї рослини налічується більше сотні. Тобто кожен може вибрати для себе рослина саме того виду, який найбільш їй подобається.

Вихователь

Діти може хтось з вас знає віршики про спірею!

Діти читають вірші.

Вихователь

Діти спіреї дуже сподобалися ваші віршики, і вона вирішила подарувати нам свої маленькі паперові квіти

Діти: Дякуємо!

Вихователь

Під час нашої з вами невеличкої подорожі, ми отримували дарунки від весінніх рослин. Хто нагадає що нам подарували рослини?

Діти: Свої паперові квіти

Вихователь

Так, тому наприкінці нашої подорожі я пропоную нам з вами створити аплікацію «Весняний букет»

Вихователь

Діти може хтось хоче розповісти кому що сподобалося під час нашої подорожі?

Що найбільш запам'яталося?

Можливо хтось з вас хоче подарувати свій букет рідній людині, подрузі чи другу?

Вихователь

Ось і добігла кінця наша з вами невеличка подорож, сподіваюсь вам сподобалось.

10. Яскравими стежками літа

Мета: продовжувати вчити дітей розпізнавати дерева та квіти (слива, Пісарді, клен, ялина, троянда); вчити розрізняти їх за зовнішніми ознакам; продовжувати вчити користуватися сенсорними еталонами, емоційно відгукуватися, переживати радість від спілкування з природою; виховувати бережливе і турботливе ставлення до природи.

Матеріал: вірш «Літо», загадка, телефон, QR-код таблички, телефон, листочки різних видів дерев, кошик для шишок, шишки, легенда про троянду, крейда.

Попередня робота: ознайомлення, перегляд відео, бесіда про дерева: слива Пісарді, ялинка; ранкове привітання; вивчення правил поведінки у природі; вивчення прикмет про клен.

Хід екскурсії

Вихователь: Доброго ранку, діти! Давайте привітаємось і побажаємо один одному чудового настрою. *(Стоячи по колу)*

Вправа психоемоційного настрою дітей

Нумо, в коло всі ставайте,
Друзів щиро привітайте!
І про усмішку подбайте
Ну, а зараз не баріться,
Із думками всі зберіться.

Вихователь: Діти, послухайте уважно вірш і якщо будете уважні – ви його продовжите.

У відчинене віконце
Заирнуло зранку сонце
І лоскоче ніжно носик,
І маленькі ніжки босі.
Сяйвом сонця все залито,
В нас гостює справжнє...

- Літо!

Вихователь: Так – це літо. Сьогодні ми вирушаємо на прогулянку-екскурсію. Нас чекає багато цікавого, але треба бути дуже уважними, бо по дорозі на нас чекають підказки.

Вихователь: Зараз ми розпочнемо свою подорож яскравими стежками літа. Але спочатку давайте згадаємо, як потрібно поводити себе у природі.

Вправа «Мікрофон». Повторення правил поведінки в гостях у природи. *(кожна дитина називає одне правило поведінки в природі).*

Вихователь: Діти, подивіться що це за різнокольорові камінці осипали дорогу? Так, це мабуть підказка, рушаємо! Діти пропоную вам по дорозі згадати у які ігри ви любляете грати влітку? Дивіться що це за дерево таке? Чи правильно ми прийшли? А для того щоб дізнатись, давайте відгадаємо загадку.

Загадка

Темно-сині карапузи

Сонцю виставили пузи.

На варення, в пироги,

Наминать за дві щоки... *(Слива)*

- Так, діти це слива! Вона дуже незвичайна, і має чудову назву Пісарді, вона дуже гарна і зовсім не схожа на звичайну.
- Погляньте, яка вона гарна. Якого кольору її листя?

Вихователь: Подивіться, а що це? *(Звертаємо увагу дітей на табличку)* Це QR-код, давайте дістанемо телефон та переглянемо цікаве відео про сливу Пісарді. Тож підготуйтеся до перегляду і будьте уважними.

- Які країни є батьківщиною цієї сливи?
- На честь кого отримала слива свою назву?
- Яку іншу назву має слива Пісарді?
- Якого кольору її плоди?
- Чим корисні її плоди?

Дидактична гра «Знайди найкрасивіший листочок». *(Діти вибирають собі листочки. Вихователь пропонує кожній дитині розповісти, чому їй сподобався саме цей листочок).*

Вихователь: У мене в руках є три листочки, вам потрібно вибрати найкращий.

- А з якого дерева цей листочок?

Актуалізація знань

- Так, це кленовий лист. Саме до цього дерева ми з вами і вирушимо.
- А давайте згадаємо, що ми знаємо про це дерево. Скільки існує видів цих дерев?
- Якої висоти це дерево?
- Якого кольору квіти клену, коли він цвіте?
- Що виготовляють із деревини клена?
- Що смачного роблять із кленового соку?
- Молодці!!!

Прикмети про клен

Вихователь: Ми з вами добре знаємо, що в народі за допомогою прикмет люди завжди визначали прогноз погоди. Давайте згадаємо прикмети, які пов'язані саме з кленом.

Якщо клен «заплакав» – вірна ознака, що через кілька годин буде дощ.

Якщо клен навесні виділяє сік – чекай швидкого потепління.

Якщо в клена листи розпускаються пізніше, ніж у берези, то літо буде посушливе.

- Запам'ятайте їх, та спробуйте навчитися визначати за ними погоду.

Вихователь: Подивіться на гілку, що це на ній висить? (*шишка*)

- Невже на кленовому дереві ростуть шишки? Правильно, це підказка. Наступне дерево, до якого ми продовжимо нашу подорож – ялинка.

Мовленнєва вправа «Ялинка яка?»

- Діти, скажіть яка ялинка? (Зелена, пахуча, пухнаста, колюча).

Дидактична вправа «Ялинки бувають...»

Вихователь: Діти, а давайте покажемо, які бувають ялинки.

Високі – підняти руки і встати на носочки.

Низькі – присісти навпочіпки.

Широкі – розвести руки в сторони.

Вузькі – притиснути опущені руки до тулуба.

Фізкультхвилинка

Станем в коло, дітвора.

До ялинки вже пора.

Станем в коло й покружляєм,

Покружляєм, покружляєм.

Зупинились й поплескаєм,

Поплескаєм, поплескаєм.

Тупаємо ніжками,

Мов йдемо доріжками.

Наче зайчики, йдемо,

Ідемо ми, ідемо.

Поплигали, поскакали

Й до землі поприсідали!

Відео про ялинку

- Погляньте тут є QR-код, давайте відскануємо телефоном та переглянемо цікаве відео про ялинку.
- Чим особлива ялинка? *(завжди зелена)*
- Символом якого свята є ялинка?
- Якого кольору бувають шишки ялинки?
- Як ялинка реагує на вологу?
- Що виготовляють із дерева ялинки?
- Який вітамін виготовляють із хвої?
- Пропоную вам назбирати шишок, а я навчу вас робити масаж із шишок.
(збираємо з дітками шишки у кошик)

Масаж кисті руки шишкою

Шишка швидко пробігає,

Ручки наші розминає. *(Затиснути шишку між долонями, перекичувати її вперед-назад. Повторювати 7-10 разів)*

Вправна шишечка моя-

Здоровішим буду я. (*Почергово затискувати шишку в долонях*)

Пальчикова гімнастика «Ялинка»

Пальці вкупі на хвилинку (*долоні направити від себе, пальчики скласти до купи*)

Утворилася ялинка (*долоні повернути під кутом одна до одної*).

Лікті піднімаю, радо вимовляю (*підняти лікті, пальці зчепити перед собою*).

Лікті в боки розведу – з другом гратися піду (*розвести лікті*).

- Ви молодці, чудово виконали вправи! Тож рушаємо далі.
- Погляньте, на дорозі лежить конверт! Давайте подивимося, що там.
(*відкриваємо з дітьми конверт і читаємо*)

Дорогі діти, ви вже пройшли багато шляху. Вам залишилася зустріч з однією красунею, але щоб дізнатися з якою дайте відповідь на запитання.

- Яку квітку називають королевою квітів? Так! Це троянда.

Легенда про троянду

Існує легенда про цю дивну квітку.

У безводній пустелі вмирав від голоду і спраги мандрівник. Раптом перед його очима з гарячого марева виринули дві юнки, тримаючись за руки. Запашним цілунком перша з них повернула силу страднику, а друга, що мала непокорне серце і миле обличчя, простягла йому їстівні зерна, вилучивши їх зі своїх золотих кіс. Врятований мандрівник перший склав пісню на честь двох сестер – Троянди і Пшениці, Краси і Добра, однаково потрібних на Землі. Скільки творів мистецтва уже складено про це і хай вибачить нам щедра Пшениця, що не про неї поведеться мова, а про дивовижний світ Краси квітів.

Так, красуня Троянда була однією з сестер, що врятувала мандрівника.

А чи відомо вам, скільки сортів цієї рослини прикрашають світ? Аж 25 тисяч!

Вихователь: Діти, давайте пригадаємо що ми пам'ятаємо про троянду?

- Якого кольору бувають троянди?
- Які види троянд ви знаєте?
- Символом чого є троянда?

- Для чого троянді колючки?
- Яку користь має троянда?
- Які лікувальні властивості має троянда?

Рухлива гра «Квіти та вітерці»

(Разом з дітками креслимо на асфальті дві лінії на відстані 5-6м одна від одної)

Діти обирають поміж себе двох «вітерців». Усі інші – «квіти». Вони мають обрати собі імена – назви квітів. «Вітерці» стають посередині ігрового поля, «квіти» вишиковуються в шеренгу біля однієї з ліній. «Квіти» звертаються до «вітерців»: «Добридень, вітерці!». Ті відповідають: «Добридень, квіточки!». «Вітерці, вітерці, відгадайте наші імена!», – просять «квіти». «Вітерці» називають різні квіти. Як тільки вони вгадують квітку, то гравець, який обрав для себе її назву, біжить через ігрове поле до протилежної лінії. «Вітерці» намагаються впіймати його. Якщо їм це вдасться, цей гравець залишає гру. Перемагає найспритніша «квітка».

- Ось і закінчилася наша подорож. З якими деревами і квіткою ми сьогодні познайомились?

Рефлексія

Я дізнався

Мені сподобалось...

Мені не сподобалось...

Мене зацікавило...

11. Рослини нашого краю

Мета: Збагатити інтерес дитини до природи рідного краю. Формувати вміння порівнювати ці дерева, бачити між ними подібності та відмінності. Вчити радіти спілкуванню з природою, розуміти цінність кожного дерева.

Матеріали: гаджет для сканування Qr-коду на табличках, колонка для прослуховування, флешка з заготовленою музикою (їзда на самокатах трек 1, динамічна пауза “Дуб” трек 2, гра бджоли трек 3, політ бджіл трек 4), лист

запрошення, картинки стадії росту шишки, розкрита шишка, стіл, миска з водою, зображення насіння ясена, стіл, пластилін, гілки і насіння ясена.

Попередня робота: вивчення привітання, вивчання слів для подорожі на уявних самокатах, спостереження за ясенем, сосною і липою влітку та в інші пори року на території садочку.

Хід екскурсії

Вихователь: В небі сонечко гуляє, з днем ясным усіх вітає.

Ну, збирайся, дітвора на заняття вже пора! Ось швиденько всі зібрались і гарненько привітались.

Доброго ранку, доброго дня! Вітаєте Ви і вітаю Вас я.

Хай плещуть долоньки, хай тупають ніжки,

Працюють голівки і сяють усмішки!

Доброго ранку, доброго дня! Вітаєте Ви і вітаю Вас я.

А заняття буде незвичайним, до нашої групи надійшло запрошення на екскурсію дендропарком нашого садочку. На цій екскурсії ми відвідаємо дерева нашого краю, а ось які ви дізнаєтесь вже на самій екскурсії. Тож вирушаємо.

Діти, скажіть на чому подорожують люди? *(відповіді дітей)*

А я пропоную Вам подорожувати на нашій екскурсії на віртуальних самокатах. *(підготовлена музика на флешці трек 1 для подорожі на самокатах)*

Встали всі гарненько. Спини держимо рівненько

За дорогою слідкуємо. Часу дарма не марнуємо.

Ми їдемо, їдемо, їдемо. Ми їдемо ти і я.

Ми їдемо, їдемо, їдемо. Ми всі одна дружна сім'я.

Ось ми і доїхали до нашої першої зупинки. *(Дуб)*

Вихователь: Діти ви подивіться, яке перед нами велике, сильне дерево.

А щоб підказати Вам назву цього дерева, пропоную Вам загадку. Слухайте уважно.

Чи маленький виростає,

Міць з роками набирає.

Може жити сотні літ,

Має величезний рід. *(Дуб)*

Вірно діти, молодці. Перед нами величне дерево дуб. Який має велику історію і споконвіку вважається, що дуб живе довше ніж будь-яке дерево на нашій планеті. Дізнатися більше нам допоможуть наші чарівні таблички з QR-кодом. Дістаємо телефон для сканування та колонку, щоб було чутино усім.

Прослуховування розповіді.

Вихователь: А зараз перевіримо, що ви запам'ятав з цієї розповіді. Готові?

1. Який дуб в нашому краю найвідоміший?
2. Як називаються плоди цього дерева?
3. Символом чого являється дуб?
4. Чому саме дуб є улюбленим дерево друїдів?
5. Чи можна приготувати щось з жолудів дуба?

Молодці, діти ви були такі уважні. Так, у народній релігії дуб вважається символом: мужності, чоловічого початку, витривалості, довголіття, здоров'я, шляхетності й вірності. Дуб споконвіку був оберегом козаків.

Пропоную вивчити два народних прислів'я про дуб.

- Який дуб, такий тин; який батько такий син.
- За один раз дуб не зрубаєш.

Перед наступною станцією ми з Вами зробимо таку динамічну паузу, яка називається “На галявині дуб зелений”.

На галявині дуб зелений,
Потягнувся до неба кроною.

Потягування – руки в гору.

2 рази.

Він на гілках серед лісу
Щедро жолуді розвісив.

Потягування – руки в сторони.

2 рази.

А внизу гриби ростуть,
Їх так багато нині тут!
Не лінуйся і не соромся ,
За грибами нахиляйся!

Присідання

2 рази.

Нахили вперед

2 рази.

Ось жаба поскакала

Стрибки в перед і назад

Тут води їй, видно мало.

2 рази.

І скрекотушка бадьоро скаче

Стрибки вправо, вліво.

Прямо до ставка, не інакше.

2 рази.

Вихователь: Дуже добре. Готові вирушати далі?

Подорож на уявних самокатах. (підготовлена музика на флешці трек 1 для подорожі на самокатах)

Вихователь: Діти, подивіться, яка красуня перед нами. Хто пам'ятає, як називається це дерево? *(відповіді дітей)*

Так, це красуня липа. Її шанували в усі віки, липа символ жіночого початку, її оспівували поети, вона символізує мудрість і гармонію, вірність і дружбу.

Діти, а які комахи дуже люблять це дерево і чому? *(відповіді дітей)*

Так, бджоли, вірно. Вони збирають з квітучої липи мед, адже липа - це медоносне дерево.

Що ще ви пам'ятаєте про це дерево? *(відповіді дітей)*

А зараз хочу запропонувати нам з перетворитися на маленьких бджілок, які збирають медок погравши в рухливу гру. Готові перетворюватися?

Рухлива гра Бджілки *(заготовлена музика для бджіл, коли літають)*

(Діти-бджілки стоять на краю майданчика. На слова вихователя: – *Бджілки літають Медок всі збирають* діти махають руками ніби крильцями, бігають врозтіч, обминаючи один одного. На слова вихователя: – *Зу-зу-зу, зу-зу-зу, Собі листочок липи я знайду.* Діти присідають кожен знаходить собі місце біля липи або квітки. Кому не вистачило місця або квітки, вибуває з гри. Гра повторюється на слова: – *Бджілки літають Медок всі збирають* Поки діти-бджілки літають, вихователь приймає одну квітку. Гра закінчується, коли більшість дітей вибудуть з гри. *Правила гри:* біля квітки присідати лише одній дитині, біля липи лише п'ять. *Вказівки до гри:* Як ускладнення в гру вводять підвищення – лаву. Тоді діти зіскакують з лави.)

Вихователь: Які в нас гарні бджілки, а як добре весело літали. Пропоную бджілки мої летіти до наступного дерева. Вирушаємо.

Летимо бджілками до сосни під музику.

Вихователь: Зараз ми з вами познайомимося ближче з добре знайомим вам деревом. Зовсім недавно ми спостерігали вже за ним. Якби дерева вміли розмовляти, то це дерево було б так: «У мене довші голки, ніж у ялинки». Здогадалися ви, як звуть це дерево? *(Відповіді дітей)*.

А яка є особливість сосни поміж інших дерев? *(відповідь дітей)*

Так, сосна не скидає свої гілочки, вона зелененька цілий рік.

Сосна вірна помічниця людині. Вона дарує нам свою красу, чисте повітря, деревину, навіть ліки.

Навесні під час цвітіння на кінчиках соснових гілок з'являються бруньки, вкриті жовтим пилком. Через рік на цьому місці виросте зелена щільно стисла шишка. Мине ще півроку, і тільки тоді шишка розкриється. Погляньте на шишки у себе на столі і розкладіть їх в порядку дозрівання. Якась шишка була спочатку, якою стала потім. Нагадаю вам, що потрібно викладати зліва направо. *(Діти виконують завдання)*.

Дослід з шишками “Домашній гігрометр”

Приготувати розкрити шишку сосни і миску з водою.

Покладіть шишку у воду і залиште на півгодини. Невдовзі ви побачите, що шишка закрилася, щільно притиснувши лусочки. Але якщо дістати її з води і дати висохнути – вона знову відкриється.

Пояснення: Таким чином відбувається захист пилку, який міститься в поглибленнях лусочок. Під час дощу лусочки закриваються, у суху погоду – знову відкривають, і пилок має змогу вільно поширюватися навкруги.

Пропоную вам вивчити і постаратися якомога швидше проголосити ось таку скоромовку:

Сидів горобець на сосні.

Заснув – і упав уві сні.

(Діти розучують скоромовку і пробують вимовити її швидко. Вихователь звертає увагу на чітке і правильне вимова звуку «з»).

Вихователь: Діти, дуже старалися, розумники. Для того щоб дізнатися назву наступного дерева нам потрібно уважно роздивитися ось це зображення.

Діти, що це? *(відповідь дітей)* Так, це насіння, але ж насіння з якого дерева, яка його назва? *(відповідь дітей)*

Так, це наш красень ясен. Тож вирушаємо до цього дерева.

Подорож на уявних самокатах. (підготовлена музика на флешці трек 1 для подорожі на самокатах)

Погляньте на це дерево, на це пишне та неймовірно гарне дерево ясен. Послухайте, як про нього говорять: «Дерево, у якого рідкісні листя, багато просвітів». Чого – чого, а «просвітів» – порожніх місць, в кроні ясена вистачає. Крона ясена ажурна, легка, і все для того, щоб дереву діставалося більше сонця.

Діти, а що ж ви пам'ятаєте про це дерево? *(відповідь дітей)*

А ще цікавий факт про те, що називали ясен по-різному: ясенником, падубом, ясенком, а на Україні – ясениной. Рости ясен любить не сам по собі, а в компанії з іншими деревами, особливо з дубом. Вже вони такі друзі, що де один, там і іншого.

Погляньте на плоди ясена. Падаючи, вони крутяться і відлітають далеко від дерева. Чим далі, тим краще: ясен рослина світлолюбна, і дітки у нього такі ж. Як ви розумієте слово «світлолюбний»? *(відповідь дітей)*

Лісові птахи дуже люблять ласувати плодами ясена, так і миші теж. А ті плоди, що залишилися на землі, навесні проростають, але вирости і стати деревцями їм важко: молоденькі деревця – улюблені ласощі кабанів і оленів.

Пропоную нам на згадку від цієї екскурсії залишити не тільки цікаві спогади та розповіді, а ще й гарну аплікацію. А в допомогу нам буде як раз дерево ясен.

Ручна праця «Квіти» і «Птах»:

Квіти «айстри» та «птиця» з пластиліну, плодів і гілок ясена.

Вихователь: Поділіться зі мною своїми враженнями від екскурсії.

1. Що Вам сподобалось найбільше?
2. Яке дерево Вам запам'яталась найбільше?
3. Чи виникали у Вас якісь труднощі наша екскурсія?
4. Про які ще рослини чи дерева нашої чарівної “Надія” ви хотіли б ще дізнатися?
5. Про що дома Ви розповісте батькам з нашої подорожі?

12. Лікарські рослини

Мета: розвивати емоційно-ціннісне ставлення до природи, знаннях її законів та формувати інтерес до пізнання природи рідного краю, близького оточення, своєї держави України; вчити демонструвати повагу до різних форм життя і навчати позитивно реагувати на ситуації взаємодії з різними об'єктами природи; розвивати і підтримувати інтерес і готовність до діяльності, що забезпечує пізнання природи і формування навичок доцільної поведінки; поширювати знання про особливості та умови розвитку рослин (фази розвитку, екологічні фактори, догляд), про поділ рослин на групи і те що є дикорослі і культурні рослини; прививати інтерес і бажання до відтворення об'єктів навколишнього світу різними способами, природним та штучним матеріалом; створювати умови для емоційного реагування, переживання почуття радісного задоволення від процесу та результату власної і колективної предметно-практичної діяльності.

Матеріали: 4 конверти, роздруковані загадки про калину, жасмин, гінкго білоба, м'яту; невелика чарівна куля, музичний супровід польоту на чарівній кулі Happy-Pavel Yudin, колонка, телефон з камерою для зчитування QR-коду, лист з рецептом пирога з калиною, ножиці, кольоровий папір, олівці або фломастери, контейнер для води, вода, мольберт, стіл та лавка, картинки квітів жасмину, та зразок квітки жасмину, лист з рецептом жасминового чаю; музика для естафет Summer trip with a guitar; 2 канати, невеликий куб, 2 маленькі коробки з мішечками з піском, 2 лавки, 2 кошика, 2 кеглі, 2 обручі, лист з рецептом чаю з листям гінкго білоба, сухоцвіт м'яти, маленька скляна баночка(приблизно 100-200 гр.), тканина, мольберт з ілюстраціями як зберігають м'яту, лікувальний рецепт м'ятного чаю, баночка (приблизно 100-200 гр.) на кожну дитину, набір сушеного жасмину, м'яти, калини та гінкго білоба, маленькі клаптики тканини, ниток та папір або наліпка (для назви) для прикрашення баночки на кожну дитину, чайник чашки та заздалегідь заготовлений заварний чай для чаювання на всіх дітей, пиріг з калиною, пластикові тарілки, стіл та лавка.

Попередня робота: Ознайомити дітей з легендами, казками, прислів'ями та лікувальними якостями калини. Попередньо розповісти дітям цікаві факти про квітку жасмин. Ознайомити дітей з жасмином, м'ятою калиною та гінкго їх властивості та характеристики для відгадування загадок. Ознайомити дітей з легендами, казками, прислів'ями та лікувальними якостями м'яти.

Розучити віршики про м'яту:

Травка дуже запашна,
 Ароматні в неї листя.
 Їх ти швидше позбирай
 І заварюй з нею чай
 Травичка дуже духмяна
 Ароматні листя.
 Скоріше збирай
 І заварювай чай!
 А знайдеш біля хати,
 Називається – м'ята
 Є у лісі, є у квасі,
 Є в цукерці і в таблетці.
 У травичці – море аромату!
 А зветься травичка м'ята.

Хід екскурсії

Вихователь. Сьогодні на нас чекає незвичайна подорож у прекрасне царство природи. І ось що найдивовижніше: див у нашій подорожі буде багато, і ми дізнаємося багато цікавого про лікарські властивості рослин. Якщо ви полюбите природу, вона відкриє вам поступово всі свої таємниці.

А зараз ми спробуємо з вами відгадати першу таємничу рослину з якої ми з вами розпочнемо нашу подорож. Діти ви згодні зі мною?

Діти: Так

Вихователь В мене є перший чарівний конверт, в котрому схована загадка. Спробуємо її відгадати?

Вихователь

У пучечках невеличких
 На кущі живуть сестрички.
 Восени, хто гляне –
 Вмить добрішим стане:
 З гіллячок звисають,
 Вогником палають.
 Що ж це за красуня дивна?
 То в гаю стоїть...

Діти: Калина!

Вихователь. Так, правильно діти. Пропоную відправитися до калини на нашій чарівній кулі та дізнатися що вона для нас з вами підготувала.

На чарівній кулі під музику летимо на ділянку з калиною

Вихователь. Ось ми з вами і опинилися біля нашого гарного та цілющого куща калини. Як ви гадаєте чому до калини в Україні ставляться особливо.

Діти. Калина є символом нашої держави. Про неї складали легенди, казки, прислів'я, оспівували в піснях.

Вихователь. Ягода містить велику кількість магнію, міді, заліза. Вона допомагає відновити організм після серйозних фізичних тренувань, перемогти хронічну втоми, знизити апатію. Завдяки своїм корисним властивостям калина має здатність зміцнювати імунітет, покращувати роботу печінки, позитивно впливає на серцеву діяльність і судинну систему, запобігає розвитку ракових клітин, та знижує рівень холестерину в крові.

Вихователь. Що ж, щоби перевірити хто був уважним пропоную невеличку вікторину.

1) Яку ще назву має калина:

- а) «весільне дерево».
- б) «подарункове дерево»
- в) «дерево щастя»

2) Чию голову прикрашали віночком з калиною на весілля?

- а) нареченого
- б) нареченої**
- в) подруги нареченої

3) *На що схоже зернятко ягідки калини ?*

- а) серце**
- б) листочок
- в) коло

4) Скільки у природі налічується видів калини?

- а) близько 200**
- б) 40
- в) близько 100

5) Яка на смак калина?

- а) солодка
- б) кисла**
- в) солона
- г) гірка

Вихователь

А хто мені розповість чим корисна калина?

(Калина — це рослина-лікар, вважається найкращим засобом від застуди. Сушена калина поєднує в собі лікування, профілактику і задоволення. Калина містить багато корисних кислот та речовини, вітамін С і пектини)

Вихователь. А хто знає що готують з ягід калини?

(З неї готують мармелад, пастилу, чаї, компоти, а також наливки, лікери, приправи до м'ясних страв та ліки. А варення з калини має приємний аромат і легку кислинку).

Вихователь. Так, нашій калині дуже сподобалося як ми відповідали і вона має для нас невеличкий подарунок лист з рецептом пирога з калиною і другий чарівний конверт, в котрому схована наступна загадка

Вихователь. Звіддаля ще пахне він. Білі квіти – це ...

Діти: Жасмин!

Вихователь. Так, правильно діти. Що ж полетіли до нашого жасмину та дізнаємося що він для нас з вами підготував

На чарівній кулі під музику летимо на ділянку з жасмином

Вихователь. У народній медицині жасмин має багато корисних властивостей і дуже широке застосування. В якості частин лікарських препаратів від жасмину використовуються листя, квітки, пагони, коріння, а також використовуються насіння рослини.

Існує дуже гарна легенда про жасмин... Згідно з нею, колись усі квіти були білими, але одного разу з'явився художник із набором яскравих фарб і запропонував пофарбувати їх у різні кольори, які їм заманеться. Жасмин був найближчим до художника; він хотів бути золотистого кольору, кольору його улюбленого сонця. Але художнику не сподобалося, що жасмин був першим троянди, королеви квітів, і в покарання він залишив його чекати до кінця, взявшись за розфарбовування решти всіх квітів. В результаті облюбована Жасмином жовто-золота фарба майже вся дісталася кульбабам. Жасмин не став знову просити художника розфарбувати його у жовтий колір, а у відповідь на вимогу вклонитися відповів таке: "Я волію зламатися, але не зігнути". Так він і залишився білим тендітним жасмином.

Діти може ви знаєте якийсь цікавий факт про цю квітку?

Квіти жасмину мають властивість розпускатися вночі, саме в цей час їх краще всього і збирати.

А інша версія твердить про те, що збирати квітки жасмину найкраще рано вранці – з чотирьох до п'яти годин ранку, так як саме в цей час квітки дають найбільше аромату і лікувальних властивостей.

Вихователь

Так, все вірно. Чи знаєте ви малята що потрібно аби квіти розквітли? (вода)

Давайте перевіримо?

Дослід «Паперові квіти».

Спочатку виріжте з кольорового паперу квіти за зразком на мольберті. Загніть пелюстки до центру.

А зараз опустимо різнокольорові квіти на воду, налиту в ємність. І на ваших очах відбувається диво, пелюстки квітів починають розпускатися.

Це відбувається тому, що папір намокає завдяки підйому води по паперовим пелюсткам (капілярні явища), стає поступово важче і пелюстки розкриваються. Якщо ви хочете повторити цей досвід ще раз, вийміть квіти з води, і дайте їм висохнути, після чого вони будуть знову готові до того, щоб розпуститися на воді.

Вихователь. Наш жасмин теж має для нас невеличкий подарунок лист з рецептом жасминового чаю і третій чарівний конверт, в котрому схована наступна загадка

Вихователь. Це дерево має один рід і один вид. З'явилося ще за часів динозаврів. Його листя є хвоїнками, хоча на голочки зовсім не схоже.

Діти: Гінкго білоба

Вихователь Так, ну що ж полетіли до нашого гінкго білоба.

На чарівній кулі під музику летимо на ділянку з гінкго білоба

Вихователь. Ця рослина – є найдавнішим видом дерев, що ростуть нині на Землі.

Вихователь. Діти хто запам'ятав чому гінкго дволопатеве є пам'яткою природи світового значення й занесене до Червоної книги світу?

(Це єдине унікальне дерево, що становить один вид, один рід і одну родину).

Вихователь. Чи може це дерево пережити сильний холод і тривалу посуху? Чому?

(Так, це дерево може пережити сильний холод і тривалу посуху, бо має імунітет до хвороб і шкідників, відмінно протистойть промислового забруднення повітря).

Вихователь. Чому його вважають одним з чудес світу?

(Вважається одним із чудес світу яке пережило катастрофу в Хіросімі. Коли атомні бомби знищили все живе в Хіросімі та Нагасакі, на старих обвуглених стволах гінкго за кілька днів з'явилися нові зелені пагони).

(Також вважається символом довголіття та має зв'язок між далеким минулим та сучасністю).

Вихователь. Так, ви все вірно кажете це дерево – одне з найстаріших дерев нашої планети, що зберіглося до наших днів. Вся наявна наукова інформація про гінкго вказує на його здатність зміцнювати здоров'я. Вживання цієї рослини:

покращує кровообіг у великих судинах і капілярах, збільшує кровопостачання мозку;
 запобігає утворенню тромбів;
 підвищує здатність до навчання, сприйняття нової інформації, зміцнює пам'ять;
 збільшує активність загальний тонус організму, сповільнюючи старіння;
 позбавляє від запаморочення, головного болю, шуму у вухах;
 уповільнює вікові погіршення зору та скорочує активність ракових клітин;
 бореться з депресивними станами, покращує сон.

Вихователь. Скажіть що ще здатне зміцнювати наше здоров'я?

Діти:

Вітаміни,
 Спорт
 Правильне харчування
 Здоровий спосіб життя
 Дотримання правил гігієни

Вихователь. Так ви все правильно кажете! Тому пропоную зробити невеличке спортивне змагання. Хочете?

Діти: Так

Вихователь. Потрібно поділитися на дві команди

Естафети проходять під музичний супровід Summertripwith a guitar;

1. «Хто швидше»

Встановлюються паралельно три лавки, уздовж кожної - на підлозі канат, на відстані одного метра від краю лавок стоять коробки, в яких по десять мішечків. Треба проповзти по лавці на животі, підтягуючись двома руками. Потім взяти по одному мішечку на кожну долоню, повернутися по канату, зберігаючи рівновагу, руки в сторони, покласти мішечки у кошика на кінці канату, і передати естафету наступному.

2. «Переправа»

Капітан команди стає в центр обруча, тримаючи його руками. По команді, капітан оббігають кеглю, повертається назад, де до обруча зовні чіпляється

наступний учасник команди. Разом вони біжать до кеглі, оббігають її. капітан залишається біля кеглі, а переправлений повертається за наступним. Естафета триває до тих пір, поки вся команда не шикується біля кеглі. Перемагає найшвидша команда.

Вихователь. У нашій естафеті немає переможених – виграли всі. І кожен з вас отримав маленьку перемогу! А ще отримав заряд бадьорості та масу позитивних емоцій.

Вихователь. Хто запам'ятав чим корисний гінкго білоба?

(Чай з листя Гінкго білоба нормалізує кровообіг, відновлює пам'ять, слух, зір, мовні й рухові функції, поліпшує роботу серця, має заспокійливу дію.)

Вихователь. Гінкго білоба теж має для нас невеличкий подарунок лист з рецептом чаю з листям гінкго білоба і четвертий чарівний конверт, в котрому схована наступна загадка

Вихователь

Дуже скромна і тендітна,

Серед квітів непримітна.

Та якщо в руці пом'яти,

То умить впізнаєш...

Діти: М'яту!

Вихователь. Так, правильно діти. Тож летімо до м'яти та дізнаємося що вона для нас з вами підготувала.

На чарівній кулі під музику летимо на ділянку з м'ятою

Вихователь. Ще з давнини люди почали примічати цілющі властивості рослин. Лікарські рослини допомагали в лікуванні, часом робили дива. Тому цим травам надавали чарівних сил.

Вихователь. Давайте ми з вами згадаємо про цю рослину. Хто хоче мені допомогти та відсканувати QR-код, щоб прослухати розповідь.

Прослуховування відео розповіді

Вихователь. Дана лікарська рослина входить до складу багатьох препаратів, переважно тих, які застосовуються для лікування захворювань серцевого м'яза і

судинної системи. М'ята зменшує запальні процеси, сприятливо діє на шлунково-кишковий тракт, підходить для лікування вірусних і інфекційних захворювань, надає профілактику появи онкологічних новоутворень. М'ятний чай п'ють для заспокоєння і для душевної гармонії, а ще він прекрасно тонізує у спеку.

Запах м'яти допомагає зняти стрес і позбутися від головного болю.

Зібрані рослини необхідно зберігати так, щоб зелені частини залишилися зеленими, а квіти не вицвіли і не почорніли (показ сухоцвіту). Сушити їх треба в тіні, на протязі, викладаючи тонким шаром.

Належним чином висушені рослини треба зберігати в сухому місці, в скляних банках закритих тканиною (показ), в окремих картонних коробках на якій позначена назва рослини і дата його збору (показ) або в мішечках з сукна (показ).

Вихователь. Діти може хтось з вас знає віршики про м'яту!

Діти читають вірші, що вивчили заздалегідь.

Вихователь. Діти м'яті дуже сподобалися ваші віршики, і вона вирішила подарувати нам свій лікувальний рецепт м'ятного чаю.

Діти: Дякую м'ято!

Вихователь. Під час нашої з вами невеличкої подорожі, ми отримували дарунки від рослин – лікарів. Хто нагадає що нам подарували рослини?

Діти: Корисні лікувальні рецепти.

Вихователь. І ми з вами знаємо що з калиною, жасмином, гінкго білоба та м'ятою можна зробити чай.

Тому я пропоную кожному з вас створити свою унікальну баночку з чаями.

Нам потрібно буде взяти з вами маленькі баночки наповнити їх тільки тією рослиною яка вам найбільше сподобалась, в нас є сушений жасмин, м'ята, калина та гінкго білоба. Після того як ми з вами її наповнили, будемо їх прикрашати за допомогою тканини, ниток. Також ви можете вимислити назву для свого чаю.

Виготовлення баночки з чаєм

Вихователь

Діти може хтось хоче розповісти який чай він виготовив і яка в нього назва?

Чому саме таку назву ти вигадав?

Можливо хтось з вас зробив цю баночку на подарунок? Для кого?

Відповіді дітей

Вихователь

Ось і добігла кінця наша з вами невеличка подорож, але наші лікарські рослини підготували невеличкий сюрприз і запрошують нас на корисне чаювання.

Відправляємося назад до нашої ділянки де на нас чекає запашний пиріг з калиною та ароматний чай з жасмином, м'ятою та гінкго білоба

Чаювання

13. Рослини інших континентів

Мета: познайомити дітей з властивостями та умовами розвитку рослин. Розвивати пізнавальний інтерес до навколишнього світу природи, емоційно реагувати на природне довкілля. Розвивати мовлення, комунікативні навички, пам'ять, мислення, увагу. Удосконалювати вміння дітей відповідати на запитання за змістом почутого. Виховувати активність та зосередженість, дбайливе ставлення до природи.

Матеріал: глобус, гаджет для зчитування QRкодів, фарби, цукор, склянки для води, нижня частина від пластикових пляшок, ватман, музичний запис «Cotton Eyed Joe», музичний запис «А ти лети у далекі світи»

Попередня робота: попередньо прослухати та поспілкуватися про рослини юка і розглядання ілюстрацій, розучування віршів, розучування танцю ковбоїв, розучування р/г «Дракон».

Хід екскурсії

Вихователь: діти подивіться що це у мене в руках? Вірно це глобус.

Наш глобус хоче запросити вас в навколосвітню подорож. Ви згодні з ним помандрувати?

Тож 1,2,3 глобус нашу подорож розпочни.(Вихователь крутить глобус і зупиняє на Америці).

Глобус пропонує нам відправитись до Америки. Тож сідаємо у літак та рушаємо. *(Діти під музику «А ти лети у далекі світи» летять)*

Вихователь: подивіться діти яке гарне дерево. Хто з вас пригадає як воно називається? (Відповіді дітей).

Вихователь: так це магнолія.

А зараз за допомогою таблички та телефону ми відскануємо QRкод і дізнаємось про особливості цієї рослини. (Слухання розповіді дітьми)

Вихователь: всі ви уважно слухали розповідь, а хто мені підкаже

- Коли можна спостерігати цвітіння магнолії?
- Як довго триває цвітіння?
- Що з початку з'являється на цьому дереві листя чи квіти?
- Чому саме таку назву отримало це дерево?

Вихователь: діти, а з чим у вас асоціюється Америка? (Відповідь дітей: з ковбоями)

Вихователь: тож пропоную вам трішечки порухатись під веселу музику ковбоїв

«Танок ковбоїв»

Вихователь: як гарно ви танцювали! Але подивіться на наш глобус. Він знов кличе нас у подорож.

Чи цікаво вам де ми опинимось? *(Розкручуємо глобус та зупиняємось на Мексиці)*

Вихователь: глобус кличе нас у Мексику тож скоріш сідаємо на літак та в путь! *(Діти під музику «А ти лети у далекі світи» летять)*

Вихователь: ось ми і на місці. Одним з цікавих рослинних представників цієї країни є Юка. Я знаю що ви вже знайомі з цією рослиною. Спробуйте пригадати

- Якої висоти може сягати юка?
- Чи потребує ця рослина багатого поливу?
- Згадайте які квіти у Юки?

Вихователь: а ви знаєте що Юку іноді називають «джинсовим деревом» бо саме першу джинсову тканину було виготовлено з її волокон. Ще її використовують для приготування цукру.

Вихователь: юка на згадку про себе подарувала нам цукор. Пропоную вам провести невеличкі експерименти з ним.

В склянки з водою (4 шт.) наливаємо однакову кількість води. В 1 склянку не додаємо цукор, в другу склянку додамо 1 ч.л. цукру, в третю додаємо 2 ч.л. цукру, в четверту 3 ч.л.

Додаємо бажані кольори до склянок та перемішуємо.

В окрему ємність обережно, за допомогою шприця видавлюємо по черзі вміст кожної із склянок починаючи з першої склянки (без цукру). Кожну наступну кольорову воду таким же чином обережно витискаємо із шприця занурюючи його до дна. В горі опиниться вода з першої склянки. Частка води з найменшою кількістю цукру опиниться у горі, а з найбільшою знизу. Це відбувається тому що концентрація цукру в кожному шарі різна. Від кількості цукру залежить щільність води.

Вихователь: спочатку ми дослідили як саме збільшується щільність води від кількості цукру. А зараз подивимось в якій воді теплій чи холодній цукор розчиняється швидше? Тож беремо склянку з холодною та теплою водою додаємо в кожную з них цукор та спостерігаємо.

В якій воді цукор розчинився швидше? Як ви вважаєте чому? (відповіді дітей)

Вихователь: це сталося тому що молекули гарячої води рухаються швидше ніж холодної. Знаходять далі одна від одної. Що дає більш простору для молекул цукру в холодній воді?

Вихователь: дивіться нас непосидючий мандрівник Глобус знов кличе нас у подорож. Куди ж він нас запрошує? (розкручуємо глобус зупиняємось в Китаї). Ми вирушаємо у загадкову каїну це Китай. *(Діти під музику «А ти лети у далекі світи» летять)*

Ось ми і прибули до Китаю. Представником рослинної природи якої є клематис. І зараз за допомогою наших диво-технологій ми з вами дізнаємось цікавинки про цю рослину.

Вихователь: діти чи були ви уважними під час розповіді про клематис? (відповіді дітей)

- Що вас зацікавило найбільше всього?
- Як ще називають клематис?
- Чи має запах квітка клематису?

- Якого кольору квіти цієї рослини?
- На що схожий центр клематиса?

Малята, клематис пропонує вам пограти в гру, яка дуже популярна на батьківщині цієї рослини, спробуйте здогадатися. З якої країни походить ця квітка? Вірно, це Китай. То що ж за дивне створіння вшановується у цій країні? Послухайте...

У кого три голови? Кому шапок потрібно три?

Хто над головою літає, вогнем хмаринки розганяє?

Тож давайте пограємо в гру дракон. (Перед тим як почати гру, всі діти шикуються один за одним. Кожен з учасників гри кладе праву руку на плече сусідові який стоїть попереду. «Жива мотузка» - то і є «Дракон». Хто веде у «Мотузці» перед – драконова голова. Хто пасе задніх – його хвіст. Голова метляє на всі боки, прагне вхопити себе за хвіст. А хвіст не дається, весь час прагне відірвати вбік. Та коли вже хвіст не вберігся і його вхопили, то сам стає головою.)

Вихователь: малята, погляньте наш глобус вже готовий до відвідування нової країни. Скоріш дізнаємось яка країна на нас чекає. (*Розкручуємо глобус зупиняємось на Індії*) Тож сідаємо в літак та вирушаємо. (*Діти під музику «А ти лети у далекі світи» летять*)

Вихователь: ось і Індія. А представницею цієї країни є жасмин.

Ви вже знайомі з цим кущем. Тож давайте пригадаємо цікавинки про цю рослину.

- Що означає назва цієї рослини?
- Які корисні властивості жасмину?
- В якому місяці квітне жасмин?
- Хто з вас зможе пригадати вірш про жасмин?

Вихователь: а ще я хочу вам розповісти красиву легенду про жасмин. Згідно з нею всі квіти колись були білі. Але з'явився художник. І вирішив розфарбувати всі квіти. Кущ жасмину захотів щоб його намальовали золотим, але художнику не сподобалось що жасмин став попереду королеви квітів троянди. В покарання за це жасмин мав чекати поки художник не розмалює всі квіти барвами всіх кольорів. Та жасмину коли

підійшла його черга залишилось лише трішки золотої фарби. Пелюстки його так і залишились білими.

Тож давайте уявим себе художниками та намалюємо спільний кущ жасмин. Малювати квіти ми будемо за допомогою нижньої частини пластикової пляшки занурюючи її у фарбу та роблячи відбиток на нашому аркуші. *(Діти малюють колективно жасмин)*

Вихователь: яка гарна картина у нас вийшла.

Але нам повертатись додому тож сідаємо на літак та вирушаємо. *(Діти під музику «А ти лети у далекі світи» летять)*

Ось ми й в Україні.

- Чи сподобалась вам наша подорож?
- Що вам запам'яталось найбільш?
- Що у вас викликало складнощі?
- Про що ви розповісте вдома батькам?

14. Невідоме про знайомих

Мета: розширювати та збагачувати уявлення дітей про живу природу. Учити естетично сприймати природне довкілля, помічати у світі природи прекрасне, чарівне, дивовижне. Активізувати з'язне мовлення. Розвивати пам'ять, мислення, уяву, логічне мислення. Розвивати рухову активність. Заохочувати інтерес до нового, невідомого в природі.

Матеріал: іграшка Ельф, три порожні склянки, склянка з водою, дитяча лопатка, лакмусовий папір, ілюстрації гортензій різного кольору, флешка з музикою для рухливої гри, колонка, загадка про дуб, ватман блакитного кольору з намальованими гілками та листям спіреї, ватяні палички, біла гуаш, музичний супровід « Червона рута».

Попередня робота: попередні бесіди про рослини (гортензія, дуб, спірея, рододендрон),розучування української народної гри «Горю – дуб», розучування

флешмобу «Червона рута», відгадування загадок про рослини, розглядання альбому з ілюстраціями рослин (гортензія, рододендрон, дуб, спірея).

Хід екскурсії

Вихователь: діти подивіться який незвичайний гість до нас завітав.

Хто це? (Відповідь дітей).

Вихователь: Що це за рослина під якою він сховався? (Відповідь дітей).

Вихователь: Вірно це гортензія. А що ви пам'ятаєте про цю рослину?
(Розповідь дітей)

Вихователь: Наш гість знає багато цікавих таємниць про рослини.

Вихователь: (звертається до ельфа) що, що ти кажеш?

Діти наш гість заблукав в нашому дендропарку та просить допомогти відшукати його домівку серед різноманітних рослин.

Вихователь: тож чи згодні ви йому допомогти? (Відповідь дітей).

Вихователь: наш гість дуже зрадів що ви прийшли йому на допомогу та за це розкриє вам таємниці деяких рослин.

А розпочне він розкриття цікавинок з куща під яким ми його знайшли.

Ельф: гортензія – може змінювати забарвлення своїх квітів залежно від кислотності ґрунту в якому вона росте. Якщо ґрунт нейтральний – квіти мають білий чи кремовий колір, блакитний або синій колір квіт означає що ґрунт кислий, а у лужному ґрунті квіти рослини набудуть рожевого або червоного кольору.

Вихователь: діти , а чи буде цікаво вам дізнатись в якому ґрунті ростуть гортензії в нашому садочку?

Вихователь: тоді пропоную провести дослід і визначити якого кольору будуть квіти коли виростуть.

В нас є спеціальний папір (лакмусовий) який змінює колір в залежності від стану ґрунту. Якщо папір занурити в кисле середовище його колір зміниться на червоний, а коли середовище кисле папір змінить колір на зелений ну а як що середовище нейтральне – колір буде майже без змін.

Вихователь: тож беремо ґрунт з різних ділянок де ростуть гортензії та насипаємо його в окремі ємності, додаємо трохи води т даємо нашій суміші трохи

відстоятись. Занурюємо наш лакмусовий папірець у відстояну рідину та спостерігаємо чи змінився колір.(В залежності від того як змінився колір лакмусового папірця та яким виявився ґрунт робимо висновки про колір квітів гортензії).

Вихователь: діти Ельф хоче поділитись з вами цікавинкою ще про одну рослину, а про яку спробуйте відгадати.

З жолудя він проростає

В кроні сил чимало має

Кабани плоди смакують,

Люди міць його цінують.

Вихователь: так це дуб. Давайте згадаємо що ж ми знаємо про цього велетня (розповіді дітей).

Ельф: ви дуже багато знаєте про цю рослину, але я відкрию вам ще одну таємницю. Дуб частіше ніж будь – які інші дерева приймає на себе удари блискавки. Через це з давніх часів існує прикмета не ховатися під дубом під час грози.

Вихователь: а ще наш ельф чув про веселу гру яка називається « Горю- дуб» він каже що дуже б хотів пограти в неї разом з вами. Тож пограємо?

(Діти шикуються парами і стають одне за одним. Одна дитина стає на 2–3 кроки попереду всіх на визначеній лінії або накресленому колі. Це — «горюдуб». Горюдуб Гори, гори, ясно, Щоб не згасало. Раз, два, три, Остання пара, біжи! За командою «Біжи!» діти в останній парі розбігаються вздовж колон (одна дитина з правого, друга — з лівого боку), щоб попереду «горюдуба» взятися за руки. «Горюдуб» намагається спіймати одного з них, поки вони не з'єднали руки. Кого «горюдуб» спіймає, той стає на його місце. Гра триває, поки всі пари не перебіжуть із кінця колони. Пара, яка утворилася, стає попереду, решта — відступає назад. Гра завершується, коли всі діти пробіжать по одному разу. Рекомендації до гри Якщо «горюдуб» не спіймає будь-кого з першої пари, він залишається в цій самій ролі. Якщо не зловить жодної дитини з двох пар, то вихователь обирає нового «горюдуба» з останньої пари, яка бігала.)

Вихователь: наш ельф помітив ще одну рослину серед різномайття краси нашого дендропарку таємницю якої хоче відкрити вам.

Погляньте. Що це за рослина?

Вихователь: так - це спірея.

А що ви можете пригадати та розповісти про цю рослину? (Розповіді дітей)

Ельф: дуже багато цікавого ви розповіли. Тож тепер моя черга відкрити таємницю назви цієї рослини. Спірея в перекладі з латинської означає «спіраль». Цю назву вона отримала через вражаючу гнучкість пагонів.

Вихователь: пропоную вам на згадку намалювати цей гарний квітучий кущ. А малювати ми будемо за допомогою ватяних паличок зібраних в пучечок. Яка гарна робота в нас вийшла! Пропоную прикрасити нею нашу групу в садочку.

Вихователь: але ж чомусь наш гість засумував. Давайте дізнаємось що трапилось? О він дуже сумує за своєю домівкою яку ми ще не відшукали. Тож давайте спробуємо пошукати його домівку не протилежному боці нашого парку.

Вихователь: дивіться, мені здається що Ельф зрадив бо бачить свій дім – це кущ рододендрона.

Пригадайте що ви знаєте про цю рослину? (Відповіді дітей)

Наш гість готовий розкрити останню таємницю світу рослин. І цей секрет криється у назві рослини рододендрон – в гуцульських легендах західної України цю рослину називають червоною рутою. Про цю рослину складають пісні.

Ельф дуже зрадив від того що ви допомогли знайти його домівку та пропонує затанцювати разом з ним. (Флешмоб «Червона рута»).

Вихователь: гарно ви танцювали. Але нам час прощатись з нашим гостем.

Скажіть, будь ласка, чи сподобалось вам допомагати ельфу?

Що вам запам'яталось найбільш?

Що викликало у вас труднощі?

15. Декоративні чагарники

Мета: Збагатити знання дітей про декоративні чагарники які ростуть на території ділянки дитячого садочка. Закріпити знання правил поведінки у природі, сприяти зацікавленому та дбайливому ставленню до навколишнього середовища. Розвивати спостережливість, емоційну чуйність та інтерес до різних рослин. Формувати вміння спостерігати, порівнювати, робити висновки. Виховувати любов до рідного краю.

Матеріал: квіти у квітнику: дерен, бересклет, форзиція; клубочок ниток, QR –код з демонстраційної дошкою, гаджет для їх зчитування, іграшка Чомусика з кошиком та листочками з чагарників, мапа-схема; дидактична гра «Знайди господаря», віршик про наш дивний світ. Психологічний етюд «Краса навкруги».

Попередня робота: Бесіда з дітьми про різні види рослин: дерева, чагарники, квіти. Спостереження за форзицією, її цвітінням навесні. Розглядання ілюстрацій, фотографій та відео разом з дітьми з зображенням рослин у парку і саду.

Хід екскурсії

Вихователь: Сьогодні ми з вами йдемо на прогулянку у природу. Перед тим, як вийти, давайте повторимо правила поведінки у природі. *(Діти відповідають).*

Гра: «Можна-неможна»

Діти стають в коло. Вихователь дає дітям інструкцію: коли промовляю правило яке можна виконувати в природі ви плескаєте в долоньки, коли називаю негативне правило ви мовчите. Зрозуміло? Тоді починаємо.

розмовляти тихо,
ходити по доріжках,
голосно кричати,
торкатися кущів та дерев,
рвати квіти,
нюхати квіти,
ламати гілки дерев,
сидіти на пеньку,
бігати по квітниках,
спостерігати за рослинами,

залишати за собою сміття.

грати

Вихователь: Я рада, що ви знаєте ці правила. Якщо всі будуть їх виконувати, то наш світ буде чистим і красивим.

Читання вірша

Наш дивний світ такий, як казка,

Он в небі хмаронька пливе.

Тож бережи його, будь ласка,

Все в ньому гарне і живе.

Он квітка полум'ям палає,

Яскраве сонечко блищить.

Чарівна пташечка співає,

Все в дивосвіт прийшло, щоб жить.

Сьогодні до нас на екскурсію попросився Чомусик, у нього у кошику багато різних листочків. Він попросив допомогти йому і знайти рослинки які їх загубили. Допоможемо Чомусику?

В нього в кошику є підказка. Давайте розглянемо мапу. На мапі-схемі за допомогою стрілок зображено ділянки на яких ростуть необхідні рослини.

Дидактична гра: «Знайди господаря»

Діти йдуть згідно мапи, розглядають листя різних дерев та кущів, відзначають, що вони різні за формою, розміром; розрізняють і називають знайомі рослини, відшуковують перший чагарник.

Вихователь: Ви справжні шукачі і дослідники. Ось і перша зупинка. Це форзиція – листопадний чагарник, який розцвітає золотом. Давайте згадаємо цей кущ, ми спостерігали за його цвітінням.

Коли цвіте форзиція? Так, тільки-но зійде сніг.

Як довго ми спостерігали за цвітіння форзиції? (майже місяць).

Чому цей кущ називають сонячним чагарником? Так, тому що в нього яскраво жовті рясні квіти. Зараз на кущі розпустилось гарне зелене листя. А до кінця

літа воно стає яскраво-жовтим і ще довго, до глибокої осені буде радувати нас своєю привабливістю.

Як ви гадаєте, чим відрізняється чагарник від дерева? (тому що в них кілька стебел ростуть із землі). Так, у дерева є ствол та гілочки, у чагарника кілька стебел ростуть від землі.

Форзиція – це нащадок дуже стародавнього роду рослин, що росте на Землі ще до появи роду людського, названа на честь Вільяма Форсайта який привіз її з Китаю у 1770 році. Рослина символізує початок весни, оскільки її цвітіння припадає на березень.

Спостереження та опис про побачене: Давайте розглянемо наш кущ форзиції: Якого він розміру? він невеликий, трішечки більший ніж самий великий хлопчик нашої групи. Дорослі кущі бувають заввишки аж до 3 метрів. Яка крона у куща? Крона пишна, густа. Гілки рослини пониклі, що майже лежать на землі, але можуть бути і вертикальними. Опишіть кору чагарника? Вони вкриті грубою, гладкою, сірувато-бурою корою. Які особливості мають листочки? Трійчасте або просте, овально-подовжене листя з гострим кінчиком і зазубреним краєм розташовується в протилежному порядку. Їх фарбування – смарагдово-зелене, але при недостатньому освітленні може ставати темно- зеленим. Після того, як форзиція відцвітає, на ній з'являються плоди – коробка на парасольках. За формою насіння чагарнику схожі з кульбабами. Парасольки дозволяють насінню безперешкодно переноситься по повітрю. Вони можуть поширюватися на кілометри від батьківського куща. Як ви гадаєте, чому люди часто висаджують цю рослину у парках? Так, тому що форцизія – це гарно квітучий чагарник. Саме тому квітники нашого центру прикрашені цим сонячним чагарником, який милує наше око.

Чому цей кущ називають сонячним чагарником? Так, тому що в нього яскраво жовті рясні квіти. Зараз на кущі розпустилось гарне зелене листя. А до кінця літа воно стає яскраво-жовтим і ще довго, до глибокої осені буде радувати нас своєю привабливістю.

Як ви гадаєте, чим відрізняється чагарник від дерева?, (тому що в них кілька стебел ростуть із землі). Так, у дерева є ствол та гілочки, у чагарника кілька стебел

ростуть від землі. Форзиція – це нащадок дуже стародавнього роду рослин, що росте на Землі ще до появи роду людського, названа на честь Вільяма Форсайта який привіз її з Китаю у 1770 році. Рослина символізує початок весни, оскільки її цвітіння припадає на березень.

Спостереження та опис про побачене: Давайте розглянемо наш кущ форзиції: Якого він розміру? він невеликий, трішечки більший ніж самий великий хлопчик нашої групи. Дорослі кущі бувають заввишки аж до 3 метрів. Яка крона у куща? Крона пишна, густа. Гілки рослини пониклі, що майже лежать на землі, але можуть бути і вертикальними. Опишіть кору чагарника? Вони вкриті грубою, гладкою, сірувато-бурою корою. Які особливості мають листочки? Трійчасте або просте, овально-подовжене листя з гострим кінчиком і зазубреним краєм розташовується в протилежному порядку. Їх фарбування – смарагдово-зелене, але при недостатньому освітленні може ставати темно- зеленим. Після того, як форзиція відцвітає, на ній з'являються плоди – коробка на парасольках. За формою насіння чагарнику схожі з кульбабами. Парасольки дозволяють насінню безперешкодно переноситься по повітрю. Вони можуть поширюватися на кілометри від батьківського куща. Як ви гадаєте, чому люди часто висаджують цю рослину у парках? Так, тому що форцизія – це гарно квітучий чагарник. Саме тому квітники нашого центру прикрашені цим сонячним чагарником, який милує наше око.

Вихователь: А зараз давайте пограємо у хороводну українську народну гру «Вийди-вийди сонечко»

Вихователь: Давайте станемо у коло, в середині кола буде сидіти Сонечко, (діти вибирають сонечко лічилкою) Дитина присідає та закриває очі руками.

Діти водять хоровод та співають:

Вийди-вийди сонечко

На дідове полечко,

На бабине зіллячко,

На наше подвір'ячко,

На яскраві квіточки,

На веселі діточки.

Там вони граються

Тебе дожидаються.

Дитина у колі відкриває очі, встає, посміхається та піднімає руки вгору. Гра повторюється з іншим «сонечком».

Діти продовжують розглядати мапу та листочки з кошика Чомусика і знаходять ще один кущ.

Вихователь: А тепер шукаємо іншу зупинку. (Діти згідно мапі відшуковують кущ дерену). Це вражаючий чагарник який став прикрасою нашої присадибної ділянки. Його оригінальне забарвлення листя влітку та яскраво-червоні гілки в зимовий період нікого не залишать байдужими.

Давайте послухаємо цікаву розповідь про дерен за допомогою QR –коду.

Ви прослухали розповідь, всі слухали уважно, а зараз давайте перевіримо, чи ви все правильно почули?

Якого розміру цей кущ? (Дерен це кущ до 3 м у висоту і 5 м в ширину).

Якого кольору листя? (листя мають або світло-зелене, або темно-зелене забарвлення і кольорову облямівку).

Кора? (Кора його пагонів пофарбована в цегляний або кораловий колір, може бути жовтою, кремовою, кольору лайма і майже білою);

Плоди? (ярко-червоні або зеленувато-блакитні).

Як цвіте дерен? Дерен цвіте двічі на рік. Перша хвиля цвітіння випадає на кінець весни і початок літа, на кущі формується безліч суцвіть у вигляді невеликих щитів до 5 см в діаметрі, що складаються з дрібних квіток білого кольору. В кінці літа або він квітне вдруге.

Чи можна споживати плоди дерена? Ні, вживати їх в їжу не можна, але настойка з плодів може допомогти при лікуванні....

Якої хвороби? (так, ангіни). А варення з плодів звичайного дерену сприяє одужанню при застуді. Це дуже корисна рослина. А зараз пропоную пограти у гру.

Дидактична гра «Так - ні»

На всі питання ведучого можна відповідати тільки словами «так» чи «ні». Зараз обраний один з нас відійде, а ми домовимося, яку рослину ми йому загадаємо.

Далі ведучий підходить та починає ставити запитання, висловлювати різні ствердження: де вона росте, яке в неї листячко, розмір, колір, стовбур, які плоди, квіточки, як за нею доглядають. Питання потрібно ставити такі, на які може бути відповідь «так чи ні». Коли ведучий вгадує рослину, він обирає іншого ведучого серед гравців.

Після гри діти відшукують чагарник бересклету.

Вихователь: Бересклет це дивовижна і дуже невибаглива рослина яка може рости як на відкритому сонці, так і в півтіні, його назва в перекладі з грецької мови означає «славний», або рослина «з хорошим ім'ям. Всього налічується дуже багато видів рослини. У нас в садку росте найпопулярніший в ландшафтному дизайні України вічнозелений Бересклет Форчун.

Цей чагарник, до 40 см заввишки, прибув до нас з Китаю, його стебла, стикаючись із землею, утворюють у вузлах додаткові корені, за допомогою яких він може легко вкорінюватися, а також підніматися вгору, чіпляючись за різні опори. У більшості сортів листя строкаті та яскраві: на зеленому тлі різних відтінків можна побачити білі мазки і штрихи, дивовижні жовті або золотаві окантовки, а у деяких сортів листя рожеві, червоні або пурпурні. Скажіть, а як виглядають листочки нашого кущика? (*Зелені листочки з білими смужками та краєчками*). Так, вірно. Всі запам'ятали назву цього чагарника? Так, *бересклет*.

У стародавній легенді говориться що одна відьма створила цю рослину отруйною, тому що її дуже розізлили та скривдили люди. Коли відьма подивилася на муки та страждання людей, пожаліла їх та звільнила від чар бересклет, переробивши його на лікарську рослину. Сама ж відьма перетворилась на сіреньку пташку, яка й досі харчується плодами бересклета та розносить насіння рослини по світу.

Нагадайте мені, чому відьма створила бересклет отруйним? (*Так, тому що вона розізлилася на людей*).

Що сталося потім? (*Вона пожаліла людей і зробила рослину лікарською*).

Цікавим є також і повір'я про бересклет: якщо насіння бересклету жовтого кольору – буде багато грошей, якщо червоного - вас чекає довголіття, помаранчеве насіння принесе вам щастя. А якщо посадити рослину біля дому, то вона завжди буде приносити щастя та оберігати своїх хазяїв. Як ви гадаєте чим відрізняється бересклет от інших чагарників з якими ми ознайомились сьогодні? *(він вічнозелений, вмiє чiплятися за рiзні опри, може рости і в тiні і на сонці).*

Психологічний етюд «Краса навкруги»

Для супроводу психологічного етюд використовуються аудіо записи інструментальної музики.

Вихователь: Діти давайте уявимо собі, що кожен з нас якесь природнє явище, виконуємо завдання під музику, розпочали.

«Я — літнє сонечко. Я щиро радію, що моє проміння стало набагато теплішим. Я прокидаюсь зранку і своїм промінням торкаюся кожної травинки та листочка. Я нагріваю землю, і вона пробуджує від сну дерева та кущі. Я високо підіймаюся на небосхилі і грію все сильніше. Мені радісно від того, що моє тепло і світло так потрібні всьому живому на землі...

Я — кущик. Я відчуваю тепло все більше й більше, я прокидаюсь, піднімаю свою гілочку до сонечка... Мені дуже хочеться швидше побачити сонечко, але воно заховалося за хмаркою. Я докладую багато зусиль, щоб протиснутися крізь товщу землі знайти бажане проміннячко. А ось і сонечко! Ура! Я його бачу! І радісно його вітаю!

Я — дощик. Влітку я теплий и моє тепло пробуджує до життя природу. Спочатку я тихенько капаю на травку, землю, квіти і кущі. А тепер дощик йде все сильніше, сильніше і спритніше. Усі рослини радіють літньому дощику, п'ють бажану водичку щоб ще краще рости і радувати нас своєю красою.

Дощик стихає: йде тихіше, ще тихіше.... І о чудо, вийшло сонечко і розлетілось у яскраву веселку...»

Підведення підсумку:

Отже, ми завершили нашу екскурсію в наш літній чудовий куточок природи.

Як називаються чагарники з якими ми сьогодні ознайомились? (*дерен, бересклет, форзиція*).

Які рослини називають вічнозеленими? (*які не скидають свого листя*)

А листопадними? (*які, навпаки, скидають листя восени*)

Для чого люди висаджують рослини? (*щоб було красиво і затишно*).

Яка від них користь? (*вони надають кисень, покращують повітря, надають їжу птахам, деякі лікують людей і тварин*).

Яку рослину, з вже знайомих, ви бачили у своєму дворі, по дорозі до дитячого садку?(діти відповідають.)

Завдання. Знайти знайомі чагарники поза межами дитсадка та завтра розповісти про побачене друзям у дитсадку на «ранковому колі».

А зараз вправа «**Мереживо вражень**»

Діти стають у коло, беруть клубок ниток і передають його один одному, розповідають про свої враження щодо екологічної екскурсії.

16. Символи України

Мета: підвищити інтерес до пізнання природи рідного краю, розширити багаж знань про багаторічні рослини, розвивати здатність спостереження за об'єктами природи.

Матеріал: телефон, таблички з QR-кодами, колонка, мапа іграшковий козак, картинки: сорочка, шаравари, чоботі, шапка; аркуш паперу, губки, фарби різних кольорів, **хоровод «Біля калиноньки» сл. та муз. Ю. Михайленка.**

Попередня робота: ранкове привітання, руханка «Вправні малята», прослуховування розповідей про рослини чорнобривці та калина.

Хід екскурсії

Вихователь: Доброго дня, малята. Давайте зарядимось позитивним настроєм та привітаємось нашою віталочкою.

Віталочка: «Доброго ранку, доброго дня,

Хай плещуть долоньки, тупають ніжки,

Працюють голівки та сяють усмішки.

Доброго ранку, доброго дня,

Бажаєте ви, та бажаю вам я»

Вихователь: Малята, сьогодні нас чекає захоплююча подорож у світ пригод разом із козаком. Нам потрібно зібрати його у похід. Він сміливий воїн, тож давайте допоможемо йому. Подивіться, діти, він приніс для нас чарівну мапу, яка вкаже нам шлях. Вирушаємо до першої станції.

Малята, подивіться які чудові квіти зустрілись нам на шляху. Це мальви. Давайте привітаємось із ними. Зараз я дістану телефон та відсканую QR-код і ми з вами дізнаємось багато цікавого та нового.

Малята, скажіть, чи уважно ви слухали? А ми зараз це перевіримо.

1. Якими кольорами розквітає мальва?
2. До яких розмірів виростає її стовбур?
3. Як людина використовує мальви?
4. Чому люди садили мальви біля хати?

Вихователь: Малята, давайте пошукаємо, може десь ви бачите атрибут для нашого козака? Ось, ми знайшли сорочку.

Малята, перш ніж вирушати далі я пропоную вам трохи пограти у гру «Чарівний струмочок».

Діти стають парами та грають у гру.

Вихователь: Малята, вирушаємо далі. Що ж нам підказує наша мапа? Ось куди іти. Подивіться навколо, яке все квітуче і гарне. Погляньте, які чарівні квіти. Хто з вас пам'ятає, як вони називаються? Так, це чорнобривці. Давайте пригадаємо, що ми про них знаємо?

1. Якого кольору квіти чорнобривців?
2. До якого сімейства належать ці квіти?
3. Як розмножуються ці рослини?
4. Це багаторічна рослина, або однорічна?

5. Як чорнобривці використовують в медицині?

Вихователь: Дивна квітка чорнобривець. Ще кілька століть тому її вважали «чужинцем», а нині – чи не найріднішою рослиною, що збагатила культуру, духовність, стала одним із символів нашого народу. Вона настільки поширена в Україні, – аж не віриться, що наші давні предки не знали про її існування.

Вихователь: Діти, хтось з вас вже знайшов атрибут нашого козака? Так, ось шаровари.

Малята, пропоную вам трошки розім'ятися та виконати веселу руханку.

Руханка «Вправні малята»

Руки в сторону та вгору –
 На носочки піднялись.
 Підніміть голівку вгору
 Й на долоньки подивись
 Руки в сторони розводим
 Опускаєм плавно вниз
 Присідати ми почнемо,
 Добре ноги розімнемо
 Раз присіли — руки прямо,
 Встали. Знову все так само
 Вправу дружко почали
 Нахил вліво — раз, два, три!
 Повертаємося вправо
 Все виконуємо гарно
 Вліво, вправо повернулись
 Ось розминці вже й кінець
 Хто ж старався — молодець.

Вихователь: Молодці, малята, ви всі гарно рухаєтесь. Дітки, хто з вас бачив коли небуť український рушник? На ньому чудові візерунки, він гарний і є символом нашої країни. Давайте разом створимо рушник. У мене є аркуш паперу, губки різних форм та чудові фарби.

Діти малюють рушник за допомогою губки та фарб.

Вихователь: Як гарно у нас вийшло. Давайте зазирнемо у мапу і подивимось, куди нам слід вирушати далі. Вирушаємо. Малята, погляньте на цю тендітну рослину. Це барвінок, малята. Давайте я відсканую QR-код і ми з вами дізнаємось Багато нового та цікавого. Ви уважно слухали? Давайте перевіримо це.

1. До яких розмірів виростає барвінок?
2. Якого кольору у нього квіти?
3. Як використовують цю рослину в медицині?
4. Яку легенду ви можете згадати про цю рослину?
5. Чому люди чіпляють барвінок біля дверей?

Вихователь: Малята, ви все дуже гарно запам'ятали. Подивіться уважно, десь поруч є атрибут для нашого козака. Ось, чоботі.

Давайте з вами виконаємо дихальну вправу, щоб трошки відпочити.

Дихальна вправа «Погода»

Уявіть, що ви – це вітер, давайте спочатку ми станемо легеньким вітерцем і будемо дмухати легенько та тихо. Пошелестіть руками, це тихенький дощик, а зараз вітер стає сильніше і перетворюється у сильний буревій із дощем, поплескали себе долоньками по ніжкам. Потихеньку дощик вщухає і починає легенько шелестіти. Вітерець знову став легким і вийшло сонечко.

Вихователь: Ми можемо вирушати далі. Що ж нам підказує наша мапа?

Вирушаємо до останньої зупинки.

Малята, подивіться, яка чудова, зелена рослина. Це символ нашої країни – червона калина.

Давайте з вами згадаємо, що ж ми знаємо про цю рослину.

1. Які плоди має ця рослина?
2. Коли плоди стають солодкими?
3. Як калину використовують в медицині?
4. Які обряди пов'язані із калиною?
5. Що нагадує кісточки ягід калини?

Плоди калини стали символом мужності людей, що віддали своє життя боротьбі за Україну. Тому калина символізує мужність і незламність духу в боротьбі за незалежність рідного краю, благородний порив виборювати свободу й гідність людську.

Давайте затанцюємо веселий хоровод біля калини.

Танцюємо хоровод «Біля калиноньки»

Малята, ви вже знайшли щось для нашого козака? Це шабля, вона допомагає козаку у бою. Давайте зараз Одягнемо нашого козака.

Діти одягають козака для походу.

Малята, ми молодці з вами. Дуже швидко впорались. Діти, мені дуже сподобалось наше заняття, ми дуже весело грали.

Скажіть, малята, чи сподобалось вам наше заняття?

А що саме сподобалось?

Які рослини вам запам'ятались найбільше?

Яку рослину ви б хотіли посадити у себе вдома?

Що нового ви сьогодні дізналися?

Дякую вам малята за вашу активність, вправність та розум.

17. Алесю випускників

Мета: формувати у дітей здатність до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, розуміння особливостей та умов розвитку рослин; розвивати вміння свідомо використовувати знання про природу в різних видах діяльності, налагоджувати партнерські стосунки завдяки діалогічному спілкуванню в ігровій ситуації; вдосконалювати вміння дотримуватися правил гри до її закінчення; виховувати дружнє ставлення до близьких і знайомих

Матеріал: (наліпки для дітей, листівки серденька по кількості дітей, килимки та стільчики по кількості дітей, шапочка «Калини», два казани, дві дерев'яні ложки, миска з «варениками», спеціальні пластикові тантамарески козак і козачка для

естафети «Селфі», коробка із шишками (по дві на кожну дитину), кошик із плодами саду і городу, пластикові тарілки, аркуш формату А3 із намальованою алеєю, кольорові маркери, гуашеві фарби, ватяні палички, стіл для малювання)

Попередня робота: вивчити прислів'я про калину, діти вже мають бути знайомі із розповідями про тюльпанове дерево, дуб, сосна, гінгко білоба

Хід екскурсії

Вихователь: Вітаю вас малята на нашому незвичному маршруті.

Між степами, між лісами,
Тільки вийдеш на поріг,
Пролягають перед нами
Просто тисячі доріг.
На яку із них ступити,
Щоб удачу принесла?
Щоб у щасті потім жити
І щоб доля розцвіла...
Доле, будь до нас прихильна,
Дай в житті дороговказ.
Щоб була в нас доля вільна
Й сонце сяяло для нас...

Вихователь: Сьогодні пропоную вам здійснити екскурсію алеєю випускників. А звідки вона розпочнеться спробуйте здогадатися!

І червона, й соковита,
Та гірка вона все літо.
Припече мороз – вона
Стане добра й смачна.

Так, вірно, це калина. Вгадали, тож пропоную рушати в подорож і спочатку послухати та дізнатися про цей кущ цікаві факти. Слухайте уважно, під час нашої екскурсії найуважніших чекатимуть наліпки, а наприкінці подорожі чемпіонів по збору наліпок чекатимуть сюрпризи.

Діти слухають аудіо розповідь сидячи на килимках на штучній траві футбольного поля.

1. Який факт про калину вам видався найцікавішим?
2. На що схожі кісточки ягідок калини?
3. Чому ягоди калини не куштують восени зірвавши із куща?
4. Які прислів'я про калину ви знаєте?
5. Чим корисні ягоди калини?

Вихователь: Дякую найуважнішим. А за вашу уважність та допитливість калина пропонує вам разом із нею заспівати та затанцювати, згодні?

Хороводна гра-руханка «Ой у лузі червона калина...»

(за допомогою лічилки діти обирають серед себе «Червону калину», стають в коло)

Ой у лузі червона калина похилилася,	<i>Діти йдуть по колу</i>
Чогось наша славна Україна	<i>«Калина стоїть всередині, потім присідає і</i>
зажурилася.	<i>закриває голову руками</i>
А ми тую червону калину підіймемо,	<i>Діти йдуть до центра кола, потім</i>
А ми нашу славу Україну, гей, гей,	<i>розходяться та плескають в долоні.</i>
розвеселимо!	<i>«Калина» підіймається та обертається</i>
	<i>навколо себе</i>
Не хилися, червона калино, маєш	<i>Діти стоять у колі та пригрозують</i>
білий цвіт.	<i>«Калині» пальцем, вона робить пружинку</i>
Не журися, славна Україно, маєш	<i>Діти йдуть по колу, «Калина» йде у</i>
вільний рід	<i>зворотному напрямку.</i>
А ми тую червону калину підіймемо,	<i>Діти йдуть до центра кола, потім</i>
А ми нашу славу Україну, гей, гей,	<i>розходяться та плескають в долоні.</i>
розвеселимо!	<i>«Калина» підіймається та обертається</i>
	<i>навколо себе</i>
Гей, у полі ярої пшениці золотистий	<i>Діти стають у пари та роблять</i>
лан,	<i>обертання в парах.</i>

Розпочали стрільці українські з
ворогами тан!
А ми тую ярую пшеницю і зберемо,
А ми нашу славу Україну, гей, гей,
розвеселимо!

Як повіє буйнесенький вітер з
широких степів,
Та й прославить по всій Україні
січових стрільців.
А ми тую стрілецьку славу
збережемо,
А ми нашу славу Україну, гей, гей,
розвеселимо!

*«Калина» підбігає до кожної пари та шукає
собі кого взяти у пару*

*Діти йдуть до центра кола, потім
розходяться та плескають в долоні.
«Калина» підіймається та обертається
навколо себе*

*Діти стоять по колу взявшись за руки та
піднявши їх н догори утворивши «ворота»
«Калина» пробігає змійкою поміж ворота і
наприкінці обирає собі пару і стають в коло
Діти плескають в долоні.*

*«Калина» зі своїм обранцем танцюють в
середині кола*

Вихователь: Дяка вам від нашої калини, а наша мандрівка продовжується, а до якої рослини ми рушаємо, спробуйте здогадатися.

Це дерево вважають дивом природи.

Ще його називають «дерево-ліра», а його домом вважають північну Америку.

Найбільше враження воно викликає у період цвітіння, адже його квіти дуже схожі на справжні весняні квіти, а на які саме, послухайте:

На квітник погляньте, діти,
Там козак стоїть між квітів.
Весь червоний – гордий пан.
Не козак це, а ...

Вірно, це тюльпан і дерево, до якого ми рушаємо це....(тюльпанове дерево)

Розповідають, що наше тюльпанове дерево не просте, а чарівне. Що в період цвітіння воно може виконати найзаповітніше бажання. Щоб це перевірити, кажуть потрібно обійти тричі дерево, доторкнутися до нього, обняти, загадати бажання, вірити в те, що це допоможе їм здійснитися. Я запрошую вас загадати своє бажання під час прогулянки нашим дендропарком.

Гра – медитація «Тюльпан».

Подивіться на нас! Ми – майбутні *Діти сидять навпочіпки, охопивши тюльпанчики! Але зараз ми є себе обома руками. маленькими пуп'янками, які, наче маминими руками, огорнуті зеленим листям.*

Пригріло сонечко, листя *Діти підіймаються, руки підняті вгору розкривається, і ми повільно і торкаються одна одної над головою. випростовуємо свої червоні голівки.*

Як хороше навкруги! *Поворот тулуба вліво – вправо.*

Ми ростемо, набираємось сили, бо *Діти стоять рівно, руки підняті вгору. нас годує та напуває матінка – земля.*

Ми розкриваємо свої пелюстки, *Діти розводять руки в сторони. милуємося світом, а люди милуються нами.*

Ось які ми гарні та яскраві! *Поворот тулуба вліво – вправо.*

Які чудові пахощі від нас линуть! *Зробити глибокий вдих.*

Лагідний вітерець потихеньку *Легкі нахили тулуба вправо – вліво. гойдає нас.*

На ніч ми закриваємо свої пелюстки *Діти зводять руки над головою, і спимо, щоб вранці знову зустрічати присідають та опускають руки. сонце.*

Вихователь: Сподіваюсь, що ваші бажання обов'язково виповняться, а поки пропоную рушати далі. Здогадаєтесь куди ми маємо йти?

З жолудя він проростає,
В кроні сил чимало має.
Кабани плоди смакують,
Люди міць його цінують.

Вірно, це дуб.

А хто підкаже, чим славетний дуб?

За що цінують деревину дубу?

Чи пам'ятаєте ви який вік найстарішого дубу України?

Також відомий усім Запорізький дуб – пам'ятка первісних дубових пралісів Подніпров'я. Вік дерева нараховує понад 700 років. Перша з відомих нам згадок про Запорізький дуб у Верхній Хортиці пов'язана з менонітами. Дерево отримало серед місцевих менонітів назву — Віковий дуб, ще вони називали його Великим. Віковий дуб — свідок перших важких років на шляху до процвітання. Запорізький Дуб був осередком місцевого життя — тут проходили зустрічі, пікніки, великі сімейні свята та весілля.

Дуб, частіше, ніж будь-які інші дерева приймають на себе удари блискавки. Через це дуби були улюбленими деревами друїдів, адже вони вважали блискавку знаком натхнення. І ритуал залучення удару блискавки в дуб називався “звабленням блискавки”. Саме через це з давніх часів існує прикмета не ховатися під дубом під час грози.

З дубами пов'язано величезна кількість легенд та переказів. Віковічні дуби у давніх піснях і думах, казках та легендах символізують могутність, незламність народного духу, невмирущість його душі. Доки на Хортиці шумітимуть дуби, доти буде захищена Україна.

Тож запрошую вас на справжні козацькі випробування. Дізнаємось, чи є серед вас справжні козаки та козачки.

Змагання «Нагодуй козака варениками»

Гра-естафета «Селфі у образі козака та козачки»

Вихователь: Добре розважились, та пора і в путь. Куди саме, здогадайтесь..

Сніг її не налякає,

І на спеку не зважає.

Зеленіє навіть взимку,

Має з голочок хустинку.

Ви вірно здогадалися.

Ось вона, красуня сосна.

А підкажіть но, яка різниця між сосною та ялиною?

А хто згадає в яких галузях людської діяльності використовують сосну?

Як називаються плоди сосни?

Вірно, а ось і вони, що залишила нам гарна господиня сосна. Тож пропоную трохи помузикувати із шишками, згодні?

Музично-ритмічна гра «Простукай ритм шишками»

Діти беруть у руки по дві шишки, стають у коло.

Потрібно вистукувати ритм музики.

Вихователь: Добре розважились, та пора вже рушати у путь, а наступна зупинка буде біля надзвичайно цікавого дерева, а якого саме...

Чи то жовта,

Чи то синя

Соковита господиня.

Чи то сонце,

Чи то злива —

Пригостить нас влітку...

Вірно, це слива, а в дендропарку нашого центру росте незвичайна слива. Слива Піссарді. Тож пропоную послухати розповідь про неї, і пам'ятаймо, що найуважніших чекають наліпки і сюрприз.

Діти слухають розповідь сидючи на стільцях, що стоять півколом біля дерева.

На честь кого отримала свою назву ця рослина?

Чим особливо відрізняється це дерево від інших дерев парку?

Які значення мають пелюстки квітки сливи Піссарді?

Завдяки чому ця слива досить популярна серед ландшафтних дизайнерів?

Чим багаті плоди сливи?

Дякую за вашу уважність, і пропоную трохи пограти, згодні?

Мовленнєва гра «Який сік?»

Вихователь: Тут у кошику, що лишила господиня, є дуже багато плодів саду та городу. Спробуйте сказати вірно який сік виготовляють із них.

Дитина дістає з кошика будь який плід та називаю сік який з нього виготовляють.

Що ж із соком розібрались, тож спробуємо скласти корисне меню із цих продуктів.

Мовленнєва гра «Рецепт здорової їжі»

Діти добирають в свою тарілку продукти та озвучують рецепт страви, яку можна приготувати із них, зазначаючи корисні вітаміни, що містяться в овочах та фруктах.

Вихователь: Гарно тут у садочку, та час вже рушити до фінішної зупинки нашої мандрівки. І рушаємо ми до реліктової рослини, посланця із часів життя динозаврів, здогадалися?

Вірно це гінгко білоба.

Це дерево – одне з найстаріших дерев нашої планети, що зберіглося до наших днів. Ginkgo biloba – попередник хвойних. Але на відміну від них – у гінгко немає голочок. Його листя – голки, що зрослися, восени вони жовтіють й обпадають. Та й плоди гінгко зовсім не схожі на шишки: за формою вони найбільше нагадують абрикос. Листок цього дерева за формою нагадує серце. Через це в народі його називають деревом кохання. Кажуть, якщо спіймати листочок гінгко, який опадає восени з дерева, то весь рік буде щасливим.

Які цікаві факти ви пам'ятаєте про це дерево?

Дякую вам малята за вашу активність під час мандрівки.

Згадайте які зупинки були у нас під час подорожі?

Що найбільше вразило вас?

Що було складно виконувати?

Яка рослина найбільше запам'яталась вам і чому?

На згадку хочу запропонувати вам намалювати нашу алею випускників.

Колективне малювання «Алея випускників»

На заготовленому аркуші намальована схематична алея, на якій діти домальовують дерева різними техніками.

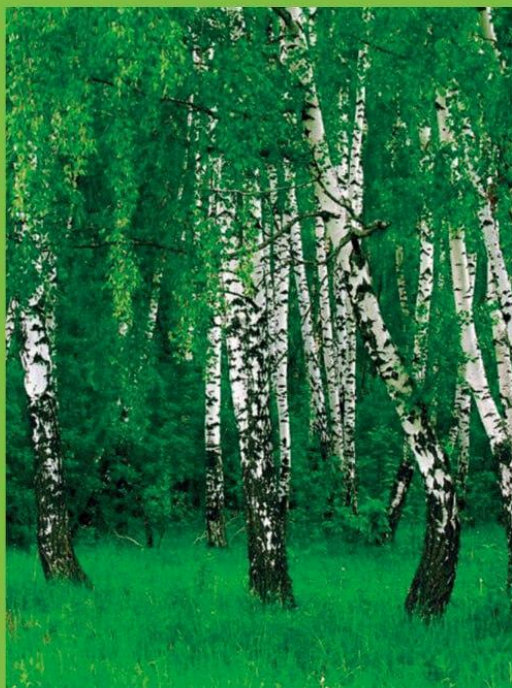
Вихователь: Прошу порахувати наліпки, адже від наших випускників для найуважніших на згадку є серденьки побажань. (Вручаємо листівки у вигляді серденьок).

**ЦИФРОВИЙ ГІД.
ДЕНДРОЛОГІЧНІ ЦІКАВИНКИ ПАРКУ
ЦЕНТРА "НАДІЯ"
WWW.NADIYA.ZP.UA**

БАРВІНОК
(VINCA)

БЕРЕЗА

(BETULA)

БЕРЕСКЛЕТ

(EUONYMUS)

БУЗОК
(SYRINGA)

ГІБІСКУС
(HIBISCUS)

ЃІНКО ДВОЛОПАТЕВЕ
(GINKGO BILOBA)

ГОРІХ
(JUGLANS REGIA L.)

ГОРОБИНА

(SORBUS)

ГОРТЕНЗІЯ

(HYDRANGEA)

ДЕРЕН
(CORNUS MAS L.)

ДУБ
(QUERCUS)

ЖАСМІН
(JASMINUM)

IPHC
(IRIS)

КАЛИНА
(VIBURNUM)

КАШТАН
(CASTANEA TOURN)

КЛЕМАТИС

(CLEMATIS)

КЛЕН

(ACER L.)

ЛИПА

(TILIA)

МАГНОЛІЯ

(MAGNOLIA)

МАЛЬВА
(MALVA)

М'ЯТА
(MENTHA)

ПАПОРОТЬ

(FILICOPHYTA)

ПІВОНІЯ

(PAEONIA)

ПЛЮЩ
(HEDERA L.)

РОДОДЕНДРОН
(RHODODENDRON)

СЛИВА ПІССАРДІ
(PRUNUS PISSARDI)

СОЧА
(PINUS L.)

СПІРЕЯ
(SPIRAEA L.)

ТРОЯНДА
(ROSA L.)

ТЮЛЬПАНОВЕ ДЕРЕВО

(LIRIODENDRON TULIPIFERA)

ФОРЗИЦІЯ

(FORSYTHIA)

ХОСТА

(HOSTA)

ЧОРНОБРИВЦІ

(TAGETES)

ЮКА

(YUCCA)

ЯЛИНКА

(PICEA)

ЯЛІВЕЦЬ

(JUNIPERUS)

